

**АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ
імені В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО**

*До 10-річчя ДНПБ України
ім. В. О. Сухомлинського*

**ЖУРНАЛИ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ТЕМАТИКИ
XIX – початку XX ст.
З ФОНДУ
ДЕРЖАВНОЇ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ
БІБЛІОТЕКИ УКРАЇНИ
імені В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО**

Історико-бібліографічне дослідження

**АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНА НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНА БІБЛІОТЕКА УКРАЇНИ
імені В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО**

*До 10-річчя ДНПБ України
ім. В. О. Сухомлинського*

**ЖУРНАЛИ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ТЕМАТИКИ
XIX – початку XX ст.
З ФОНДУ
ДЕРЖАВНОЇ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ
БІБЛІОТЕКИ УКРАЇНИ
імені В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО**

Історико-бібліографічне дослідження

УДК 016:37(051)''1832/1917''

ББК 91:74

Ж 92

Рекомендовано до друку вченою радою
Державної науково-педагогічної бібліотеки України
імені В. О. Сухомлинського

(Протокол № 5 від 18 червня 2009 року)

Упорядники: *Мацібора Н. Г.*, зав. відділу ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського;
Іващенко В. М., н. с. ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського;
Бондарчук О. Б., н. с. ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського;
Домбровська Л. В., н. с. ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського;
Палійчук Р. І., н. с. ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського;
Гулак В. М., м. н. с. ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського

Науковий редактор: *Рогова П. І.*, канд. іст. наук, доцент, директор ДНПБ України
ім. В. О. Сухомлинського

Бібліографічний редактор: *Наконечна З. І.*

Літературний редактор: *Домбровська Л. В.*, н. с. ДНПБ України ім. В. О.
Сухомлинського

Науковий консультант: *Сніцарчук Л. В.*, канд. філол. наук, доцент, завідувач
Відділення «Науково-дослідний центр періодики» ЛНБ ім.
В. Стефаніка НАН України

Рецензенти: *Зайченко І. В.*, д-р пед. наук, професор Чернігівського ДПУ
ім. Т. Г. Шевченка;
Добко Т. В., канд. іст. наук, зав. відділу НБУВ

Відповідальний за випуск: *Мацібора Н. Г.*, зав. відділу ДНПБ України
ім. В. О. Сухомлинського

Комп'ютерний набір: *Бондарчук О. Б.*, н. с. ДНПБ України
ім. В. О. Сухомлинського

Журнали психолого-педагогічної тематики XIX – початку XX ст. з фонду Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського : Історико-бібліографічне дослідження / АПН України, Держ. наук.-пед. б-ка України ім. В. О. Сухомлинського ; упоряд.: Мацібора Н. Г., Іващенко В. М., Бондарчук О. Б., Домбровська Л. В., Палійчук Р. І., Гулак В. М. ; наук. ред. Рогова П. І. ; бібліогр. ред. Наконечна З. І. ; літ. ред. Домбровська Л. В. ; наук. консультант Сніцарчук Л. В. – Київ : Четверта хвиля, 2009. – 109 с. – Бібліогр.: с. 10 (18 назв).

ISBN 978-966-529-204-3

До науково-допоміжного покажчика увійшли історико-бібліографічні відомості про українські та російські журнали психологічного та педагогічного змісту 1832–1917 рр., які зберігаються у фонді Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського. Ці пресодруки належать до наукового об'єкта «Документи психолого-педагогічного та історико-культурного напрямку XIX – початку XX ст.», що становить національне надбання України. Покажчик адресовано науковим працівникам, учителям, книгознавцям, бібліотекарям, бібліографам і всім, хто цікавиться історією педагогічної науки і журналістики.

ПЕДАГОГІЧНА ЖУРНАЛІСТИКА – ВИЗНАЧНЕ ОСВІТНЬО-КУЛЬТУРНЕ Й ПЕДАГОГІЧНЕ ЯВИЩЕ

Переді мною видання, якого, переконаний, давно очікували науковці, журналісти, викладачі вищих навчальних закладів і студенти, учителі, книгознавці, працівники бібліотек, представники інших професій, усі, хто цікавиться педагогічною пресою, історією освіти, бібліотечною справою.

Важливість цього історико-бібліографічного дослідження важко переоцінити. Адже в руках користувача покажчик, який дає можливість швидко знайти вичерпні відповіді на питання, пов'язані з пошуком конкретних часописів з питань психології та педагогіки, що видавалися на терені Російської імперії впродовж 1832–1917 рр. Читачі мають змогу дізнатися про місце і час їх виходу друком, структуру, прізвища авторів, редакторів, видавців, представників науково-педагогічної інтелігенції, які брали участь у виданні цих журналів; ознайомитися зі стислою характеристикою тематики статей часописів; встановити їх наявність у фонді Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського та шифри, за якими їх можна знайти.

Хоча представлені у Покажчику видання й різняться ідейно-тематичним спрямуванням (від маловиразного «Бюллетеня Отдѣла Народнаго Образованія Уфимской Губернской Земской Управи» (Уфа, 1915–1916 рр.) або «Церковно-Приходской Школы» (Київ, 1887–1906 рр.) і до яскравих виразників української національної ідеї, національної школи, освіти і національного виховання журналів «Світло» (Київ, 1910–1914 рр.), «Учитель» (Львів, 1889–1914 рр.) та ін.), проте, об'єднані під назвою «Журнали психолого-педагогічної тематики», вони становлять єдине визначне освітньо-культурне й педагогічне явище – *педагогічну журналістику*.

Педагогічна журналістика – це літопис суспільних подій, це живі люди, які висловлювали свої думки про стан і перспективи розвитку освіти, школи, виховання, у процесі яких вони брали безпосередню участь. У ній відображена не лише історія вітчизняної освіти і педагогічної думки, а й уся та соціальна напруга, що супроводжувала процес формування національної самосвідомості українців, боротьбу за національне і соціальне визволення, за рідну школу.

Історія російської та української передової педагогічної думки складалася так, що саме преса, починаючи з другої половини ХІХ століття, стала однією з форм існування й розвитку громадської самосвідомості, поширення передових знань, ідей. За образним висловлюванням О. І. Герцена, журналістика того часу «вбирала в себе все умственное движение страны». Підкреслюючи особливе значення педагогічної літератури, ґрунтовною складовою якої була педагогічна журналістика, К. Д. Ушинський називав її «сховищем», де «зібрані найбагатші результати педагогічної практики, тільки на основі яких і можливий подальший розвиток суспільного виховання».

У педагогічній журналістиці ХІХ – початку ХХ ст. гостро критикувалася урядова система освіти і виховання, висувалися прогресивні вимоги до якості та змісту навчання. Коло проблем, які аналізувалися на сторінках психолого-педагогічних часописів періоду 1832–1917 рр., було надзвичайно широким і різноманітним. Це проблеми загальної і спеціальної педагогіки, психології і методик викладання окремих предметів, експериментальної і педагогічної

психології, розумового, морального, естетичного, фізичного і трудового виховання, спільного навчання хлопчиків і дівчат, професійної освіти, дошкільного, сімейного виховання, дисципліни і покарань учнів, виправлення й перевиховання, підготовки учителя для народної і середньої школи та цілий ряд інших. Журнали знайомили з досвідом зарубіжної і вітчизняної школи, наголошували на необхідності реформування тогочасної системи освіти.

На сторінках педагогічних часописів знайшли відображення передові педагогічні ідеї та погляди багатьох діячів російської та української культури – учених, педагогів, письменників, журналістів, редакторів-видавців. Серед них – В. М. Бехтерев, М. Ф. Бунаков, В. П. Вахтеров, В. І. Вернадський, В. І. Водовозов, Л. І. Глібов, І. І. Горбунов-Посадов, Б. Д. Грінченко, М. С. Грушевський, Я. Г. Гуревич, М. І. Демков, М. П. Драгоманов, П. Ф. Каптерев, М. І. Костомаров, П. О. Куліш, П. Ф. Лесгафт, Т. Г. Лубенець, І. І. Мечников, І. І. Огієнко, О. М. Острогорський, М. І. Пирогов, О. О. Потєбня, С. Ф. Русова, Д. Д. Семенов, Л. М. Толстой, К. Д. Ушинський, І. Я. Франко, В. І. Чарнолуський, Я. Ф. Чепіга (Зеленкевич), С. Ф. Черкасенко, М. В. Чехов, І. М. Ющишин та багато інших.

Багато українських культурно-освітніх діячів справедливо вважали пресу ефективною і найкращою трибуною для пропагування політичних та педагогічних знань і активно використовували її як зброю в національно-визвольній боротьбі українського народу. Статті педагогічного й непедагогічного змісту були найбільш оперативним, порівняно широко розповсюджуваним і чи не єдиним на той час джерелом інформації, поширення політичних і науково-педагогічних знань, прогресивних ідей і передової педагогічної думки, ідейного впливу на широкі верстви трудящих мас. Ці статті відгукувалися на злобу дня, широко обговорювалися вчителями, формували і спрямовували громадську педагогічну думку, трансформуючись у практику роботи народної школи.

Особливо цінним для нашого сьогодення є те, що в педагогічних часописах минулого – «Записки Наукового товариства імені Шевченка», «Киевская старина», «Літературно-науковий вісник», «Наша школа», «Основа», «Світло», «Учитель» – достатньо повно, хоч і в розрізненому вигляді, представлено теоретичні основи української національної школи (мета, завдання, принципи, зміст освіти і виховання, організаційна структура, роль і місце національно свідомого вчителя тощо), які цілком відповідають критеріям наукової педагогіки. Їх формування здійснювалося не лише в контексті та взаємодії розвитку педагогічної думки на терені всіх українських земель, жителі яких відвічно прагнули до об'єднання в єдину українську націю й державу, а й у контексті та під впливом досягнень педагогічної думки в Росії, Західній Європі, світі.

Матеріали психолого-педагогічних часописів 1832–1917 рр. дають змогу зробити висновок про те, що розвиток ідеї української національної школи, починаючи з другої половини ХІХ ст., здійснювався в тісному взаємозв'язку з національно-визвольним рухом українського народу. Незважаючи на регіональний характер, типовим для тогочасної української преси було те, що в

ній відобразився єдиний для всієї нації процес кристалізації педагогічної думки, формування основ національної школи.

Всебічне й ґрунтовне вивчення матеріалів часописів, представлених у бібліографічному покажчику, дозволить глибше зрозуміти історію вітчизняної освіти, розвитку психологічної та педагогічної науки. Критичне осмислення й творче використання багатьох передових і прогресивних педагогічних ідей, висвітлених у журналах психолого-педагогічної тематики ХІХ – початку ХХ ст., безперечно, сприятиме успішній розбудові сучасної освіти в Україні, інтеграції її до європейського та світового освітнього простору.

І. В. Зайченко,
доктор педагогічних наук,
професор

Від упорядників

Періодичні видання XIX – початку XX ст. – невід’ємна складова національної культури, важливе джерело історичної інформації. На сторінках цих видань залишилося зафіксованим не лише суспільно-політичне, економічне, культурне життя українства, а й чимала кількість публіцистичних, наукових, науково-популярних, пізнавальних, просвітницьких праць, створених фахівцями з різних галузей знань. Значна частина цих матеріалів присвячена розвитку педагогічної думки та освіти. Їх було опубліковано у понад 200 періодичних виданнях психолого-педагогічного спрямування, які видавалися не лише в підросійській Україні, а й поза її межами впродовж 1832–1917 рр. Цьому сприяла необхідність професійного обговорення проблеми розвитку вітчизняної освіти, педагогіки, методології навчального процесу, виокремлення головних аспектів у засвоєнні учнями знань з рідної мови, літератури, математики, природничих наук, а також в інформаційному забезпеченні педагогічного процесу загалом.

Частина зазначених вище часописів, що вийшли друком у відомих наукових центрах Російської імперії (Москва, Санкт-Петербург, Київ, Львів та ін.), зберігається нині у фонді Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського АПН України, зокрема: «Вопросы философии и психологии» (1889–1918), «Воспитание» (1860–1863), «Вестник знания» (1903–1918), «Журнал Министерства народного просвещения» (1878–1885), «Народная школа» (1869–1889), «Педагогическая хроника» (1884), «Учитель» (1861–1870), «Учительське слово» (1912–1914, 1916, 1918, 1920–1939) та інші видання, які відсутні в багатьох сучасних українських книгосховищах. Актуальність підготовленого історико-бібліографічного дослідження **«Журнали психолого-педагогічної тематики XIX – початку XX ст. з фонду Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського»** зумовлена тим, що періодичні видання, які є джерелом інформації і багатовекторно висвітлюють психологічну та педагогічну проблематику, до цього часу маловідомі широкій читацькій аудиторії, зокрема освітянам України.

Історико-бібліографічне дослідження здійснено в межах науково-дослідної роботи бібліотеки «Теоретичні засади формування всеукраїнського інформаційного ресурсу з питань психолого-педагогічної науки і освіти на базі Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського» (наук. керівник – П. І. Рогова, канд. іст. наук, доцент).

Проаналізовані журнали увійшли до наукового об’єкта «Документи психолого-педагогічного та історико-культурного напрямку XIX – початку XX ст.» і становлять національне надбання України. Бібліографічний опис 115 часописів здійснено згідно «Схеми повного бібліографічного опису періодичного видання», розробленою фахівцями Відділення «Науково-дослідний центр періодики» Львівської наукової бібліотеки імені В. Стефаника НАН України [14]. Журнали описано мовою оригіналу, якою подано також основні елементи титульного аркуша. Бібліографічний запис складається з

таких елементів: назва журналу, підзаголовки, місце видання, видавництво, роки видання, примітки. Подано відомості про назви томів, випусків, прізвища редакторів, також максимально враховано факультативні дані, що потребувало детального вивчення періодичного видання. Серед них найголовніше – розкриття змісту через наведення розділів, авторів, назв статей тощо. При описі часописів збережена тогочасна графіка написання. Опис виконано *de visu*. Вихідні відомості журналів подано за наявними у фонді примірниками.

У покажчику вперше наведена фактологічна інформація щодо редакційних колегій, місць видань, періодичності та іншої атрибуції, необхідної для друку журналів, також виявлено історико-функціональні особливості цих часописів (визначено чіткі межі виходу того чи іншого видання, встановлено імена фактичних редакторів, видавців, авторів), зафіксовано їхні формальні структури, названо прізвища журналістів, письменників, представників науково-педагогічної інтелігенції, які брали участь у творенні змісту бібліографованих видань.

Структура покажчика складається з основної частини і допоміжних покажчиків до неї. В основній частині матеріал розміщено за абеткою назв журналів.

Різноаспектному розкриттю змісту видання сприяє розгалужений науково-пошуковий апарат допоміжних покажчиків: алфавітний покажчик назв журналів; хронологічний покажчик; іменний покажчик редакторів і видавців; алфавітний покажчик друкарень, видавничих організацій, установ і видавництв; покажчик місць видань, що значно підвищує його інформативність.

Історичне дослідження часописів допоможе зорієнтуватися читачеві у багатстві інформаційних ресурсів Державної науково-педагогічної бібліотеки України імені В. О. Сухомлинського та сприятиме фаховому забезпеченню досліджень науковців і практиків не лише з психологічних та педагогічних питань, а й з бібліології, бібліотекознавства, журналістикознавства, культурології загалом.

Покажчик призначений для науковців, учителів, студентів, книгознавців, працівників бібліотек. Він стане у пригоді всім, хто цікавиться педагогічною пресою, історією освіти та бібліотечною справою.

При підготовці покажчика було опрацьовано і проаналізовано такі видання:

1. Довідник з історії України : А–Я / Ін-т іст. дослідж. Львів. нац. ун-ту ім. І. Франка ; [за ред. І. Підкови, Р. Шуста]. – Вид. 2-ге доопрац. і доповн. – К. : Генеза, 2001. – 1135 с.

2. Зайченко І. В. Проблеми української національної школи у пресі (друга половина XIX – початку XX ст.) : навч. посіб. / І. В. Зайченко ; за ред. М. Д. Ярмаченка. – Львів, 2002. – 342 с.

3. Ігнатієнко В. Бібліографія української преси, 1816–1916 / В. Ігнатієнко. – Х. ; К., 1930. – 285, [3] с.

4. Історико-педагогічний альманах / АПН України, Уман. держ. пед. ун-т ім. П. Тичини, Всеукр. асоц. істориків педагогіки. – К., 2006. – Вип. 2. – 118 с.
5. Історико-педагогічний альманах / АПН України, Уман. держ. пед. ун-т ім. П. Тичини, Всеукр. асоц. істориків педагогіки. – К., 2007. – Вип. 1. – 102 с.
6. Крупський І. Українська преса як історичне джерело: загальний огляд (друга половина ХІХ – перша чверть ХХ ст.) / І. Крупський // Збір. праць Науково-дослідного центру періодики. – Львів, 2005. – Вип. 13. – С. 130–138.
7. Лисенко Л. Провенієнції україномовної періодики ХІХ – початку ХХ ст. як джерело вивчення історії формування бібліотечного зібрання «Світська періодика ХІХ – початку ХХ ст.» у НБУВ/ Л. Лисенко // Українська періодика: історія і сучасність : доп. та повідомл. 9-ї Всеукр. наук.-теорет. конф., Львів, 28 – 29 жовт. 2005 р. / НАН України, ЛНБ ім. В. Стефаника, НДЦ періодики ; за ред. М. М. Романюка. – Львів, 2005. – С. 237–240.
8. Лисовскій Н. Русская периодическая печать 1703–1900 гг. / Н. Лисовскій. – Б. м., 1915. – V–XIV, [2], 193–267 с. – 59 л. табл.
9. Педагогический энциклопедический словарь. – М. : Большая Российская энциклопедия, 2003. – 528 с.
10. Періодичні видання з агрономії в Україні, 1918 – 1940 : наук.-допом. ретроспект. бібліогр. покажчик / Українська академія аграрних наук, Центральна наукова сільськогосподарська бібліотека. – К., 2002.
11. Побірченко Н. Проблеми освіти на сторінках часопису «Киевская старина» (1882–1906) / Н. Побірченко. – К. : Наук. світ, 2000. – 91 с.
12. Побірченко Н. Шкільні проблеми на сторінках часопису «Основа» / Н. Побірченко. – К. : Наук. світ, 1999. – 34 с.
13. Романишин Ю. Періодичні видання – унікальна збірка ЛНБ ім. В. Стефаника НАН України / Ю. Романишин // Зап. Львів. Наук. б-ки ім. В. Стефаника : зб. наук. праць. – Львів, 2002. – Вип. 9/10. – С. 430 – 431.
14. Романюк М. М. Схема повного бібліографічного опису періодичного видання / М. М. Романюк, М. В. Галушко // Зб. пр. Науково-дослідного центру періодики. – Львів, 1994. – Вип. 1. – С. 271–290.
15. Русская периодическая печать (1702–1894) : справочник / под ред. А. Г. Дементьева, А. В. Западова, М. С. Черепанова. – М. : Политическая литература, 1959. – 835 с.
16. Сахарова Т. Журнальний фонд ДНПБ України ім. В. О. Сухомлинського як джерело науково-педагогічних питань (1830 – 1910 рр.) / Т. Сахарова, Т. Діденко // Історія освітянських бібліотек України : наук. зб. – К., 2006. – С. 45 – 53.
17. Українські часописи Львова 1848–1939 рр. : іст.-бібліогр. дослідж. : у 3 т. – Т. 1: 1848–1900 рр. / уклад. : Романюк М. М., Галушко М. В. – Львів : Світ, 2001. – 744 с.
18. Українські часописи Львова 1848 – 1939 рр. : іст.-бібліогр. дослідж. : у 3 т. – Т. 2: 1901 – 1919 рр. / уклад.: Романюк М. М., Галушко М. В. – Львів : Світ, 2002. – 692 с.

Бібліографія – це пам'ять нації
М. Романюк

БІБЛІОГРАФІЯ

**журналів психолого-педагогічної тематики
(1832–1917)**

1. Бюллетени справочнаго бюро Отдѣла Народнаго Образованія Самарской Губерн. Земской Управы.

Самара, 1914, [?]: *Тип.* Губернскаго Земства.

Наявність у фонді:

1914 – Вып. 1–3.

Структура журналу:

Вып. 1. «Народныя бібліотеки». Сост. П. Казанцевъ.

Публикації: «Законы и распоряженія, касающіеся народныхъ бібліотекъ»; «Уставъ народной бібліотеки-читальни»; «Инструкція завѣдующему бібліотекой-читальней»; «Правила для читателей и посѣтителей читальни»; «Наиболѣе существенныя книги по внѣшкольному образованію вообще и по бібліотечному дѣлу въ частн.» та ін.

Вып. 2. «Воскресныя школы и народныя чтенія». Сост. П. Казанцевъ.

Публикації: «Основныя законоположенія о народныхъ чтеніяхъ, воскресныхъ школахъ и пр.»; «Руководства и пособія для преподавателей воскресныхъ школъ и лекторовъ народныхъ чтеній»; «Рекомендуемые учебники для воскресной школы» та ін.

Вып. 3. «Краткій обзоръ земскихъ смѣтъ на 1914 годъ. Обзоръ состоянія народнаго образованія въ 1913 году. Сводъ постановленій Земскихъ Собраній 1913 года». Сост. П. Казанцевъ.

Публикації: «Пособіе казны на народное образованіе»; «Количество учебныхъ заведеній»; «Осуществленіе всеобщности обученія» та ін.

05 Б 98

2. Бюллетень Отдѣла Народнаго Образованія Уфимской Губернской Земской Управы.

Отвѣтственный ред. П. Коропачинскій. – Уфа, 1915–1916: *Электрическая тип.* Т[оварищест]ва «Печать».

Наявність у фонді:

1915 – № 1–3, 1916 – № 1–4.

«Бюллетень» містить розділи: Сообщенія съ мѣстъ; Отзывы о книгахъ; Хроника; Законы и правительственныя распоряженія; Приложенія; Объявленія.

Публикації видання: М. И. Обуховъ «Родоначальникъ современной русской педагогики – К. Д. Ушинскій»; А. А. Покровскій «О подборѣ книгъ для общедоступной бібліотеки»; Д. Ожиговъ «О курсахъ по внѣшкольному образованію» та ін.

05 Б 98

3. **Вѣстникъ Воспитанія:** Научно-популярный журналъ для родителей и воспитателей (1890–1900); Научно-популярный журналъ (1901–1917). – [Виходив 8-9 разів на рік].

Подъ ред.: д-ра Е. А. Покровскаго (1890 кн. 1 – 1895 кн. 6), д-ра Н. Ф. Михайлова (1895 кн. 7 – 1917 кн. 8/9). – Москва, 1890–1917: *Изд.*

наслѣдниками Е. А. Покровскаго (1895 кн. 7 – 1898 кн. 2). *Тип.* М. Г. Волчанинова, (1890–1893 кн. 4); *Типо-литогр.*: В. Ф. Рихтеръ (1893 кн. 5 – 1898 кн. 4), И. Н. Кушнеревъ и К* (1898 кн. 5 – 1917 кн. 8/9).

Наявність у фонді:

1890 – Г. 1 кн. 3, 1891 – Г. 2 кн. 1–8, 1892 – Г. 3 кн. 1–8, 1893 – Г. 4 кн. 2–7, 1894 – Г. 5 кн. 1, 2, 5–7, 1895 – Г. 6 кн. 1–8, 1896 – Г. 7 кн. 1–8, 1897 – Г. 8 кн. 1, 3–6, 8, 1898 – Г. 9 кн. 1–8, 1899 – Г. 10 кн. 1–6, 8, 1900 – Г. 11 кн. 1–8, 1901 – Г. 12 кн. 1, 2, 4–9, 1902 – Г. 13 кн. 1–9, 1903 – Г. 14 кн. 1–9, 1904 – Г. 15 кн. 1–9, 1905 – Г. 16 кн. 1–9, 1906 – Г. 17 кн. 1–9, 1907 – Г. 18 кн. 1–9, 1908 – Г. 19 кн. 1–9, 1909 – Г. 20 кн. 1–9, 1910 – Г. 21 кн. 1–9, 1911 – Г. 22 кн. 1–9, 1912 – Г. 23 кн. 1–9, 1913 – Г. 24 кн. 1–9, 1914 – Г. 25 кн. 1–9, 1915 – Г. 26 кн. 1–9, 1916 – Г. 27 кн. 1–9, 1917 – Г. 28 кн. 1–3, 4/5, 6/7, 8/9.

Постійні розділи журналу: Оригинальнѣя и переводнѣя статьи; Критика и библиографія; Рефераты и мелкія сообщенія; Педагогическая хроника; Систематическій указатель статей, помещенныхъ въ «Вѣстникъ Воспитанія»; Объявленія.

Журнал сприяв поширенню прогресивних для свого часу поглядів на виховання і навчання. Значне місце серед питань, що підіймалися на сторінках видання, займали питання мети і змісту виховання, а також умови і шляхи його реалізації. «Вѣстникъ Воспитанія» у 90-ті роки ХІХ ст. відстоював думку про важливу роль сім'ї у вихованні і незрівнянно більше багатство її виховних засобів порівняно зі школою. У журналі друкувалися статті і замітки, присвячені анатомії і фізіології людини, основним завданням фізичного виховання, гігієні; публікувалися також наукові статті з природознавства, психології, філософії, філології, історії. Редакція видання приділяла особливу увагу питанням початкової дошкільної та позашкільної освіти, розвитку дитячої літератури.

Окремими виданнями вийшли:

«Систематическій указатель статей, помещенныхъ въ «Вѣстникъ Воспитанія» за 1890–1894 гг.» – М.: Типо-литогр. В. Рихтеръ, 1894. – 131 с.

«Систематическій указатель статей, помещенныхъ въ «Вѣстникъ Воспитанія» за 1901 г.» – [Б. м., б. р.]. – С. 141–163, I–LII.

«Систематическій указатель статей, помещенныхъ въ «Вѣстникъ Воспитанія» за 1902 г.» – [Б. м., б. р.]. – С. 141–162.

«Систематическій указатель статей, помещенныхъ въ «Вѣстникъ Воспитанія» за 1907 г.» – [Б. м., б. р.]. – С. 3–18, I–XXV.

З журналом співпрацювали відомі педагоги: Д. Тихомировъ, Е. Звягинцевъ, В. П. Острогорскій; вчені: Д. Н. Овсяннико-Куликовскій, В. Португаловъ, П. Н. Сакулинъ, В. Н. Бехтеревъ, И. И. Янжуль та ін.

Публікації журналу: В. Бехтеревъ «Вопросы общественнаго воспитанія»; Е. Звягинцевъ «Земство и внѣшкольное просвѣщеніе народа»; С. Русова «О національной школѣ въ Россіи» та ін.

05 В 38

4. **Вѣстникъ Знанія:** Ежемѣсячный иллюстрированный литературный и популярно-научный журналъ.

Ред.-изд. В. В. Битнеръ. – Санктъ-Петербургъ, 1903–1918: *Изд-во «Вѣстника Знанія»* В. Битнера, «Т[оварищест]во художественной печати».

Наявність у фонді:

1910 – № 1–3, 1913 – № 1–12, 1914 – № 1–4.

Журнал містить розділи: Естественныхъ наукъ; Историко-географическій; Народнаго образования; Философскій; Литературы и искусства; Популярный та ін.

Під рубрикою «Вѣчное въ искусствѣ» містилися фоторепродукції картин художників з галереї Імператорського Ермітажу: П. Рубенса, Я. Рюисдаля, В. ванъ деръ Гельфта, А. Г. Декана, Ж.-Б. Камилла, Паоло Веронезе, Тинторетто, А. Калама, Маріано Фортунати, Рембрандта ванъ Рейна, Ж. Б. Патера, Франса Снайдерса та ін.

У виданні друкувалися статті з питань історії та матеріали з інших галузей знань, в яких висвітлювалися нагальні проблеми того часу.

Публікації журналу: проф. П. Ф. Каптеревъ «Очередные задачи народнаго образования въ Россіи», «Экспериментальная педагогика въ Россіи»; проф. П. Р. Радосавльевичъ «Педагогическія лабораторіи»; Б. Андреевъ «Новѣйшіе успѣхи въ химіи»; П. А. Рыбалка «Народное образование въ Чехіи»; Н. А. Рубакинъ «Какъ читать хорошія книги возможно производительнѣе?», «Какъ работать надъ самообразованиемъ»; проф. А. К. Бороздинъ «Среди народныхъ учителей»; д-ръ В. Н. Лихницкій «Психологія воспитанія»; Н. Мировичъ «Женщина во французскомъ обществѣ XVIII вѣка»; д-ръ В. Гиммельбауръ «Новое о наследственности» та ін.

05 В 38

5. **Вѣстникъ Народнаго Образования:** Ежемѣсячное інформаціонное и справочное издание по вопросамъ общеобразовательной и профессиональной школы первыхъ двухъ ступеней, дошкольнаго и внѣшкольнаго образования, образования учащаго персонала, самообразования и библиографіи (1911–1912); Ежемѣсячный інформаціонный, справочный и библиографическій журналъ (1913–1915); Ежемѣсячный інформаціонный, справочный и библиографическій журналъ. Журналъ – журналовъ по вопросамъ образования, воспитанія и самовоспитанія (1916).

Ред.-изд. Е. Ф. Проскурякова, при ближайшемъ участіи В. И. Чарнолукаго. – Санктъ-Петербургъ (Петроградъ – з 1914), 1911–1916: *Тип. Б. М. Вольфа.*

Наявність у фонді:

1911 – Г. 1 № 1 (октябрь), 2 (ноябрь), 3 (декабрь), 1912 – Г. 2 № 1–4, 5/6, 7/8, 9–12, 1913 – Г. 3 № 1–4, 5/6, 7/8, 9–12, 1914 – Г. 4 № 1–4, 5/6, 7/8, 9–12, 1915 – Г. 5 № 1–4, 5/6, 7/8, 9, 10, 11/12, 1916 – Г. 6 № 1–3, 4/5, 6/7.

«Вѣстникъ» – загальнодоступне довідково-бібліографічне видання, розраховане, передусім, на працівників народної освіти. Головне завдання

журналу полягало в ознайомленні з новинками педагогічно-дидактичної літератури, а також поширенні інформації з питань народної освіти в різних регіонах країни.

У першому розділі журналу публікувалися циркуляри всіх відомств, закони щодо загальноосвітньої та професійної школи першого і другого ступенів, дошкільної освіти. У двох наступних розділах друкувалася бібліографія нових видань з питань народної освіти і педагогіки, нових підручників і навчальних посібників. Четвертий розділ містив рецензії загальних і спеціальних журналів на нові видання з народної освіти і педагогіки, методики та дидактики, на бібліографічні покажчики, щойно видані підручники та навчальні посібники.

05 В 38

6. Вѣстникъ Образованія и Воспитанія: Научно-педагогическій журналъ. Бесплатное приложение къ «Циркуляру по Казанскому Учебному Округу».

Ред. В. Богоявленскій. – Казань, 1914–1916: *Издаваемый* при Казанскомъ Учебномъ Округѣ. Центральная тип.

Наявність у фонді:

1916 – № 5/6.

Наявний номер журналу присвячено 100-річчю від дня смерті Г. Р. Державіна.

У виданні друкувалися статті таких авторів: Л. Ильинскаго, Н. А. Мурзанова, А. Георгіевскаго, Н. Срѣтенскаго, С. Абакумова, А. Машкина, Н. М. Данилова, П. Дульскаго, Б. Денике.

Примітки: На обкл. зазначено: „Памяти Г. Р. Державина 1816–1916”.

05 В 38

7. Вѣстникъ Общества Распространенія Просвѣщенія между евреями въ Россіи: Журналъ, посвященный вопросамъ еврейскаго воспитанія и образованія. – Выходитъ ежемѣсячно, кромѣ лѣтнихъ мѣсяцевъ (8 кн. въ году).

Ред. Я. Б. Эйгеръ. – Санктъ-Петербургъ, 1910–1913: *Тип.* I. Лурье и К*.

Наявність у фонді:

1913 – № 22.

З 1913 року журнал змінив назву на «Вѣстникъ еврейскаго Просвѣщенія».

У журналі надруковано статті: А. М. Конштама «О преподаваніи исторіи въ начальной еврейской школѣ»; Е. Шалыта «Очерки из жизни еврейской школы»; Н. Штромвассера «Экскурсія какъ методъ преподаванія»; М. Соловейчика «Основные проблемы библейской науки» та ін.

Примітки: На с. 4 обкл. зазначено: «Журналъ выходитъ при ближайшемъ участіи: М. Г. Айзенштадта, Н. Р. Ботвинника, С. М. Гинзбурга, Г. А. Гольдберга, П. И. Кагана, С. Л. Каменецкаго, М. Н. Крейнина, Х. Х. Фіалкова и Я. Б. Эйгера».

05 В 38

8. Вѣстникъ Психологіи, криминальной антропологіи и гипнотизма.

Подъ ред. акад. В. М. Бехтерева и проф. В. С. Серебrenикова. – Санкт-Петербургъ, 1904–1911: *Тип.* Акц. Общ. Брокгаузъ-Ефронъ.

Наявність у фонді:

1904 – № 1–10, 1905 – № 1, 3, 4, 6, 1906 – № 1–3, 5, 7, 10, 1907 – № 5.

Журнал відображав новітні досягнення усіх галузей психологічної науки, відповідав нагальній потребі «руссаго образованнаго общества», був орієнтований на підвищення психологічної компетентності людини, надання їй професійної допомоги. У віснику публікувалися критичні огляди, реферати і рецензії на найважливіші наукові праці і журнальні статті, присвячені питанням психології, кримінальної антропології та гіпнотизму.

Журнал містить бібліографію психолого-педагогічних видань (1906. – Вип. 2. – С. 257–259; Вип. 5. – С. 356; 1907. – Вип. 2. – С. 198–199).

Показчики: «Указатель новѣйшихъ русскихъ сочиненій по нормальной и патологической психологіи» (1904. – Вип. 1).

Примітки: На обкл. зазначено: «Ред. отдѣловъ: прив.-доц. Н. О. Лосскій – общей психологіи, д-ръ А. Ф. Лазурскій и д-ръ А. А. Крогіусъ – экспериментальной психологіи, А. П. Нечаевъ – педагогической психологіи, проф. Л. В. Блуменау и д-ръ А. Э. Бари – психопатологіи, прив.-доц. В. П. Осиповъ – гипнотизма, Д. А. Дриль и проф. В. Ф. Чижъ – криминальной антропологіи и общественной психологіи».

05 В 38

9. Вѣстникъ Славянства: Сборникъ. – Выходить по 1–2 кн. ежегодно.

Изд.-ред. проф. В. Качановскій. – Казань (1888–1890); Кіевъ (1891–1896), 1888–1896: Издаваемъ проф. В. Качановскимъ. *Тип.* К. Н. Милевскаго.

Наявність у фонді:

1893 – Кн. VIII.

Видання історико-філологічного спрямування. У віснику друкувалися переважно наукові праці проф. В. Качановського: «А. С. Пушкинъ какъ воспитатель руссаго общества», «Нѣсколько словъ о литературной дѣятельности современника А. С. Пушкина А. И. Полежаева», «Объ историческомъ изученіи руссаго языка» та ін. У виданні «Вѣстника» брали участь: А. Дубицкій, И. Гологановъ, П. Люперсолскій, В. Харламповичъ та ін.

Публікації вісника: В. Казанскій «Очеркъ истории послѣднихъ десятилѣтій «Рѣчи Посполитой»; В. Харламповичъ «Янъ-Амосъ Коменскій, другъ чelовѣчества»; «Рукописное евангеліе»; В. К. «Поэзія А. В. Кольцова» та ін.

Широко представлено розділ «Критика и библиографія». У кн. 11 за 1896 р. надруковано показчик змісту 10-ти книжок.

Примітки: На с. 4 обкл. список: «Труды В. В. Качановскаго» (1893. – Кн. VIII).

05 В 38

10. Вѣстникъ Учителей.

Ред. Н. М. Соколовъ. – Санкт-Петербургъ, 1906: *Типо-литогр.*
Б. М. Вольфа.

Наявність у фонді:

1906 – № 1, 2, 4.

«Вѣстникъ» присвячено запитам і професійним інтересам передового російського вчительства. У виданні розглядався внесок учителів у розвиток народної освіти, а також їх участь у тогочасному громадсько-політичному житті. Статті вісника висвітлювали також завдання школи (різних її типів і ступенів), роль держави, суспільства і учительства в розбудові шкільництва, питання про громадські права і свободи народних учителів.

Серед авторів «Вѣстника» – С. Русова, О. Витень, В. Гердь, Я. И. Мальцевъ та ін.

Публікації видання: И. М. Гревсъ «О степеняхъ общеобразовательной школы»; Я. И. Мальцевъ «О церковно-приходской школѣ и ея учителѣ»; С. Русова «Переживаемое (к положенію южно-русскаго учителя)» та ін.

05 В 38

11. Вѣстникъ Харьковскаго Историко-Филологическаго Общества. – [Квартальник].

Редакціонный комитетъ: председ. Н. Ф. Сумцовъ, секр. Е. М. Ивановъ, чл. Общ. В. И. Савва, А. В. Ветуховъ, проф. С. В. Соловьевъ. – Харьковъ, 1911–1914: *Тип. «Печатное Дѣло».*

Наявність у фонді:

1911 – Вып. 1, 1912 – Вып. 2, 1913 – Вып. 3, 1914 – Вып. 5.

У віснику друкувалися протоколи засідань «Историко-Филологическаго Общества», «Педагогическаго Отдѣла», «Квиткинскої комісії», звіти про реферати та інші матеріали товариства; наукові статті і замітки з археології, етнографії, українського фольклору, історії Лівобережної та Слобідської України, слов'язознавства, історії української літератури, теорії мистецтва.

На сторінках видання публікувалися наукові праці таких авторів: Н. Ф. Сумцова, Л. Маціевича, С. В. Соловьева, Е. Г. Кагарова, И. И. Филевскаго, С. В. Фарфоровскаго, В. П. Бузескула, В. А. Барвинскаго, А. С. Феодоровскаго, П. И. Зайцева, А. В. Ветухова, Л. П. Семенова, М. Е. Слабченка, М. А. Фонъ-Цигледа, Д. П. Гордѣева, Д. И. Багалѣя.

Публікації вісника: Н. Ф. Сумцовъ «Харьковъ и Шевченко», «Новости по истории украинскаго искусства»; П. И. Зайцевъ «Русскія поэмы Т. Г. Шевченка»; Д. И. Багалѣй «Костомаровскіе дни въ Воронежѣ»; «Къ постановкѣ памятника Г. Ф. Квиткѣ-Основьяненку и изданію сборника статей о немъ» та ін.

У розділі «Мѣстная хроника» (1912. – № 2) опубліковано: «Тридцатилѣтіе учено-педагогической дѣятельности проф. В. П. Бузескула»; «25-ти лѣтіе учено-педагогической дѣятельности проф. С. В. Соловьева»;

«Пятидесятилѣтіе педагогической дѣятельности Х. Д. Алчевской»; «Первое десятилѣтіе городского приходского училища въ память Александра Сергѣевича Пушкина».

05 В 38

12. Вѣстникъ Школы: Еженедѣльный общественно-педагогическій, литературно-научный журналъ.

Ред. И. В. Скворцовъ. – Санкт-Петербургъ, 1914–1916: *Издание* Т[оварищест]ва И. Д. Сытина.

Наявність у фонді:

1914 – № 1–26.

Структура журналу: «Руководящія статьи по всѣмъ отдѣламъ программы; Статьи по вопросамъ воспитанія и образованія, методикѣ преподаванія наукъ и искусствъ, педагогической психології и постановки школьнаго дѣла, гигиѣны дѣтства и юношества; Научно-популярныя статьи по разнымъ отраслямъ знанія и искусства; Литературно-педагогическіе очерки, рассказы и пр.; Критика и библиографія. Отзывы о новыхъ книгахъ по вопросамъ воспитанія и обученія. Перечень вновь выходящихъ книгъ, имѣющихъ значеніе для школъ, учащихся и учащихся. Обзоръ журнальныхъ и газетныхъ статей по вопросамъ воспитанія и обученія; Хроника. Подробный сводъ и изложеніе всѣхъ распоряженій (приказовъ, циркуляровъ, разъясненій и т. п.) по Министерству Народнаго Просвѣщенія и другимъ вѣдомствамъ, касающихся школы и ея дѣятелей; Школьная жизнь въ Россіи и за границей. Хроника библиотечнаго и книжнаго дѣла; Корреспонденціи и письма въ редакцію; Справочный отдѣлъ по разнымъ вопросамъ школьной жизни, запросамъ и нуждамъ учащихся, учащихся и ихъ родителей».

Публикаціи журналу: П. Каптеревъ «Подготовка преподавателей средней школы»; И. Недумовъ «О подготовкѣ народныхъ учителей»; «Начальныя народныя училища»; Вл. Динзе «О національной школѣ» та ін.

У виданні друкувалися також статті таких авторів: Н. Мишеева, П. Ганзена, И. Скворцова, Л. Шестакова, К. Федорова, М. Кієвомогиланскаго, Н. Митягина, Н. Писаревскаго, Н. Арепьева, В. Измайлова, М. Соловьева, С. Тиссаревскаго, И. Заплатаина, А. Медвѣдкова, С.М. Доброгаева, В. Будде, В. Лейберга, П. Саломатина.

05 В 38

13. Вѣстникъ Юго-Западной и Западной Россіи: Историко-литературный журналъ. – [Місячник].

Изд.-ред. К. Говорскій. – Кієвъ, 1862–1863: *Тип.* И. и А. Давиденко (1862 кн. 1–3, 1863); Университетская *тип.* (1862 кн. 4–6).

Наявність у фонді:

1862 – Т. 1 т. 1 [кн. 1] (іюль), кн. 2 (августъ), кн. 3 (сентябрь), т. 2 кн. 4 (октябрь), кн. 5 (ноябрь), кн. 6 (декабрь), 1863 – Т. 3 кн. 9 (мартъ).

У 1864 – 1871 рр. журнал виходив під назвою «Вѣстникъ Западной Россіи».

Видання містить матеріали історичної тематики, офіційні документи.

Публікації журналу: М. Юзефовичъ «Общіе соображенія о народныхъ у насъ школахъ»; А. Стояновъ «Ежедневная школа въ Кіевѣ»; С. Еремѣевъ «Замѣчанія по поводу вопроса о народныхъ у насъ школахъ»; «О церковно-приходскихъ училищахъ въ Кіевѣ» та ін.; уривки з творів П. Куліша.

Серед авторів журналу були також: А. Воронинъ, П. Кулишъ, К. Говорскій, С. Ступишинъ, М. Карловичъ, Карль Шейнохъ, Ф. Лебединцевъ, протоір. Крамаревъ, С. Гогоцкій, Д. Синицкій, М. Лебединъ.

05 В 38

14. Внѣшкольное Образование: Ежемѣсячный журналъ. Приложение къ журналу «Земство и Народное Образование».

Ред.-изд. А. Ф. Валяевъ. – Санктъ-Петербургъ, 1914: *Тип.* «Разсвѣтъ».

Наявність у фонді:

1914 – № 1.

Структура журналу:

«Общія статьи по вопросамъ внѣшкольнаго образования; Учебно-вспомогательныя учрежденія; Просвѣтительныя Общества въ Россіи и за границей; Просвѣтительная дѣятельность Кооперативовъ; Народная литература; Народный театръ; Хроника просвѣтительной дѣятельности въ Россіи и за границей».

Журнал надавав відомості про роботу в галузі позашкільної освіти, яка проводилась на місцях земствами, просвітницькими товариствами, кооперативами, гуртками, спілками, клубами, курсами для дорослого населення тощо. Редакція видання ставила за мету сприяти об'єднанню діячів у цій галузі в Росії і спільними зусиллями виробити початок та шляхи поширення просвіти в широких народних колах.

У журналі опубліковано статті: Е. Медынскаго «Музейное дѣло»; М. Новорусскаго «Учитель и внѣшкольное образование» та ін.

05 В 38

15. Вольный Университетъ: Журналь научный и общественный. – [Двотижневик].

Ред.-изд. Я. Душечкинъ. – Санктъ-Петербургъ, 1914.

Наявність у фонді:

1914 – № 1, 8.

Як зазначено у вступній статті «Отъ редакціи», основне завдання журналу – «идти навстрѣчу запросамъ развивающейся и усложняющейся жизни» (1914. – № 1.– С. 2). У виданні друкувалися просвітницькі статті з різних галузей знань: фізики, хімії, біології, географії, мистецтва, літератури, філософії та ін. «Вольный Университетъ» – ставив своєю метою сприяння самоосвіті, як можливості доповнення традиційної освіти, вирішення проблеми індивідуального підходу, мотивації та свідомості навчання. Журнал

розраховував на підтримку й активну співпрацю лекторів «СПб. общества народныхъ университетовъ», «курсовъ для учителей, устраиваемыхъ Постоянной Комиссией въ СПб. университетѣ, и работниковъ просвѣтительныхъ обществъ» (1914. – № 1. – С. 3).

У журналі друкувалися статті таких авторів: П. Ю. Шмидта, Е. Коца, Е. Кусковой, Е. Смирнова, В. Карякина, Б. Шуйскаго, М. Сабининой, Ю. Залькинда, В. Богучарскаго, В. Козельскаго, В. Майскаго.

Публікації журналу: А. Корниловъ «Земская реформа»; М. Сабинина «Что даетъ народный университетъ?»; Л. Купріянова «Рабочія культурно-просвѣтительныя общества въ Петербургѣ» та ін.

05 В 71

16. Вопросы Народнаго Образованія: Ежемѣсячный журналъ.

Ред. М. И. Успенскій. – Санктъ-Петербургъ, 1912–1913: *Издаваемый* СПб. Обществомъ Грамотности. Коммерческая скоропечатня А. А. Гольдберга.

Наявність у фонді:

1913 – № 4/5.

Структура журналу:

«Статьи и замѣтки по вопросамъ народнаго образованія; Просвѣтительныя организаціи, ихъ исторія, задачи и дѣятельность; Дѣятельность СПб. Общества Грамотности; Хроника и библиографія».

У журналі надруковано статті: А. Б-ва «Внѣшкольное образованіе въ Московскомъ уѣздѣ»; «Дѣятельность Педагогической Библиотеки СПб. Общества Грамотности въ 1912 г.»; И. Граціанскаго «Школа и внѣшкольное образованіе» та ін.

Журнал містить бібліографію: «Изъ отвѣтовъ справочно-педагогическаго бюро при СПб. Обществѣ Грамотности» (1913. – № 4/5. – С. 60–64).

05 В 74

17. Вопросы Философіи и Психологіи: Органъ Московскаго Психологическаго Общества. – [Виходив 5 разів на рік].

Подъ ред. Н. Я. Грота и Л. М. Лопатина (1889–1895); *Подъ ред.* Л. М. Лопатина и В. П. Преображенскаго (1896–1897), при непосредственномъ содѣйствіи Н. Я. Грота, Л. М. Лопатина и кн. С. Н. Трубецкаго и при ближайшемъ участіи В. А. Гольцева, В. Н. Ивановскаго, Н. А. Иванцова, С. С. Корсакова, Вл. С. Соловьева, А. А. Токарскаго, Н. А. Умова (1898–1899); *Подъ ред.* Л. М. Лопатина и кн. С. Н. Трубецкаго, при ближайшемъ участіи В. А. Гольцева, В. Н. Ивановскаго, Н. А. Иванцова, С. С. Корсакова, Вл. С. Соловьева, А. А. Токарскаго, Н. А. Умова (1900–1901); *Подъ ред.:* кн. С. Н. Трубецкаго и Л. М. Лопатина (1901–1904), Л. М. Лопатина (1905–1915). – Москва, 1889–1918: *Изд.* А. А. Абрикосовъ (1889–1893); *Издание:* Московскаго Психологическаго Общества (1894–1898), Московскаго Психологическаго

Общества при содѣйствіи С.-Петербургскаго Философскаго Общества (1899–1915). *Типо-литогр.* Т[оварищест]ва И. Н. Кушнеревъ и К*.

Наявність у фонді:

1889 – Г. 1 кн. 1, 1890 – Г. 1 кн. 1–4, Г. 2 кн. 5, 1891 – Г. 2 кн. 6–10, 1892 – Г. 3 кн. 11–15, 1893 – Г. 4 кн. 1(16)–5(20), 1894 – Г. 5 кн. 1(21), 3(23), 4(24), 1895 – Г. 6 кн. 1(26)–3(28), 5(30), 1896 – Г. 7 кн. 2(32)–5(35), 1897 – Г. 8 кн. 2(37), 3(38), 5(40), 1898 – Г. 9 кн. 1(41)–5(45), 1899 – Г. 10 кн. 1(46), 3(48)–5(50), 1900 – Г. 11 кн. 2(52)–5(55), 1901 – Г. 12 кн. 1(56)–4(59), 1902 – Г. 13 кн. 1(61)–5(65), 1903 – Г. 14 кн. 1(66)–5(70), 1904 – Г. 15 кн. 2(72), 3(73), 1905 – Г. 16 кн. 4(79), 5(80), 1906 – Г. 17 кн. 1(81)–3(83), 1907 – Г. 18 кн. 4(89), 5(90), 1908 – Г. 19 кн. 1(91)–5(95), 1909 – Г. 20 кн. 1(96)–5(100), 1910 – Г. 21 кн. 3(103)–5(105), 1911 – Г. 22 кн. 3(108)–5(110), 1912 – Г. 23 кн. 1(111)–5(115), 1913 – Г. 24 кн. 3(118), 5(120), 1914 – Г. 25 кн. 2(122)–5(125), 1915 – Г. 26 кн. 1(126), 4(129).

На титульному аркуші книг журналу зазначено: «Журналь основанный проф. Н.Я.Гротомъ и А.А.Абрикосовымъ».

Структура журналу: «Спеціальний отдѣль: Хроника; Критика и библиографія: Общія характеристики. Обзоръ журналовъ. Обзоръ книгъ; Полемика; Новыя книги; Приложенія; Объявленія».

Засновник журналу проф. Н. Я. Грот у вступній статті «Еще о задачахъ журнала» до 6-ої книги за 1891 р. зазначав: «Его задача [философскаго журнала] дать полный просторъ русской мысли, искренней проповѣди челоуѣческаго добра и вселенской правды, какія-бы выраженія она не принимала» (1891. – Кн. 6. – С. VI).

У журналі публікувалися статті з логіки, етики, естетики та різних галузей філософської і психологічної наук, а саме – філософії права, історії філософії, метафізики, філософії наук, дослідної психології, психопатології; переклади класичних творів з філософії стародавнього світу та новітніх часів.

У розділі «Критика и библиографія» друкувалися огляди зарубіжних філософських журналів; огляди статей філософського змісту з російських журналів (в основному релігійних); огляди видань з логіки, етики, естетики, історії філософії, метафізики.

Автори друкованих матеріалів: П. Б. Струве, С. Н. Булгаковъ, Б. А. Кистяковскій, Н. А. Бердяевъ, А.Н. Бекетовъ, В. С. Соловьевъ, С. Н. Трубецкой, А. А. Козловъ та ін.

Публікації журналу: Л. М. Лопатинъ «Положеніе этической задачи въ современной философии»; Н. Я. Гротъ «Жизненные задачи психологии», «Основные моменты въ развитіи новой философии»; А. А. Козловъ «Письма о книгѣ гр. Л. Н. Толстого «О жизни»; Н. Я. Пясковскій «Пироговъ какъ психологъ, философъ и богословъ»; Л. Толстой «Къ вопросу о свободѣ воли»; Ф. А. Зеленогорскій «Философія Г. С. Сковороды»; М. Рубинштейнъ «Педагогическія идеи Платона» та ін.

Додатки: «Рефераты, читанные въ Московскомъ Психологическомъ Обществѣ, со времени его основанія» (1889. – Кн. 1); «Библиографическій листокъ. Русскія книги философскаго содержания, вышедшія въ 1889 году»

(1890. – Кн. 2); Я. Колубовскій «Матеріали для історії філософії въ Россіи» (1890. – Кн. 4, 5; 1891. – Кн. 6–8).

05 В 74

18. Воспитаніе: Журналь для родителей и наставниковъ. – [Місячник].

Ред.-изд.: А. А. Чумиковъ (1860–1862), Ф. Ф. Кейзеръ (1863). – Санктъ-Петербургъ, 1860–1863: *Тип.* В. Грачева и К*.

Наявність у фондї:

1861 – Т. 9 № 1–6, 1862 – Т. 11 № 1–6, 1863 – Т. 13 № 1, 2, 5, 6, 8/9, 10, т. 14 № 11, 12.

У 1857–1859 рр. журналь виходив під назвою «Журналь для Воспитанія», у 1864–1865 рр. – «Журналь для Родителей и Наставниковъ».

Розділи журналу: Воспитаніе и обученіе. Воспитательные и школьные очерки; Критика. Открытые вопросы и отвѣты. Смѣсь; Педагогическая лѣтопись: внутреннія извѣстія, иностраннія извѣстія.

Значний матеріал у журналі присвячено історії педагогіки, теоретичним проблемам педагогічної науки, особливостям організації навчально-виховного процесу в школі, наочності навчання.

В останні роки видання «Воспитанія» в розділі «Педагогическая лѣтопись» друкувалися переклади статей з школознавства зарубіжних педагогів (переважно німецьких), а також матеріали, в яких обговорення російської педагогічної системи зводилося до критики домашнього виховання і шаблону у викладанні. Журналь виходив друком завдяки обов'язковій передплаті державних навчальних закладів. Кількість передплатників з часом зменшувалася, і у 1863 році видання припинило своє існування.

Публікації журналу: «Краткая история педагогики»; «Уроки наглядного воспитанія»; «Школа как воспитательное заведение»; П. Мартыновъ «Примѣръ самовоспитанія» та ін.

05 В 77

19. Воспитаніе и Обученіе: Педагогическій журналь, бывшій «Дѣтскій Садъ» (1877–1880); Педагогическій сборникъ. Приложение къ журналу «Родникъ» (1882–1883); Педагогическій сборникъ (1885); Ежемѣсячный педагогическій листокъ. Приложение къ журналу «Родникъ» (1886); Педагогическій листокъ (1887–1891 № 1); Ежемѣсячный педагогическій листокъ (1891 № 2 –1901); Ежемѣсячный пед[агогическій] журналь (1904–1917).

Ред.: Е. Бороздина (1877–1878 № 4), Н. Бѣлозерская (1878 № 5/6–1880), А. Альмедингенъ (1886–1901), Н. Альмедингенъ (1909–1911), Н. и Т. Альмедингенъ (1912–1917). *Ред.-изд.* Е. Сысоева (1881–1893), А. Альмедингенъ (1904–1908). *Подъ завѣдываніемъ* В. П. Острогорскаго (1885). – Санктъ-Петербургъ (Петроградъ – з 1914), 1877–1917: *Изд.:* В. Уггль (1877), А. Поповъ (1878–1880 № 5/6), Н. Моревъ, А. Альмедингенъ (1900–1901), Е. Н. Альмедингенъ (1909–1917). *Тип.:* Ф. С. Сущинскаго (1877–1880), Шредера (1883), Э. Гоппе (1885–1891), Е. Евдокимова (1892–1899 № 2), СПб.

акц. общ. печ. дѣла въ Россіи Е. Евдокимовъ (1899 № 3–1901), А. Вейерманъ (1904, 1906); *Типо-литогр.* Ю. Я. Римана (1907 № 1–3); *Тип.*: «Родникъ» (1907 № 4–1916), Бр. В. и И. Линникъ (1917 № 1, 2), Петр. Союза Потреб. Об-въ (1917 № 3, 4).

Наявність у фондї:

1877 – № 1–4, 5/6, 7/8, 9–12, 1878 – № 1–4, 5/6, 7/8, 9–12, 1880 – № 1–3, 4/5, 6/7, 8/9, 10–12, 1883 – б. н., 1885 – № 1–3, 1886 – № 1–12, 1887 – № 1–12, 1888 – № 1–3, 4/5, 6–12, 1889 – № 1–6, 7/8, 9–12, 1890 – № 1–4, 5/6, 7/8, 9–12, 1891 – № 1–12, 1892 – № 1–6, 7/8, 9–12, 1893 – № 1–12, 1894 – № 1–12, 1895 – № 1–12, 1896 – № 1–12, 1897 – № 1–12, 1898 – № 1–5, 8, 10–12, 1899 – № 1–12, 1900 – № 1–12, 1901 – № 1–12, 1904 – № 1–12, 1906 – № 1–12, 1907 – № 1–12, 1908 – № 1–12, 1909 – № 1–12, 1910 – № 1–7/8, 9–12, 1911 – № 1–12, 1912 – № 1–12, 1916 – № 1–6, 7/8, 9–12, 1917 – № 1, 2, 3/4, 5/6.

Журнал містив два розділи: «Для дѣтскаго чтенія младшего возраста», «Для дѣтскаго чтенія старшего возраста».

У 1881 р. журнал складався з «Педагогическаго отдѣла» и «Отдѣла для дѣтскаго чтенія», які виходили окремими книгами. З 1882 р. почав видаватися журнал «Родникъ» (раніше – розділ «Для дѣтскаго чтенія») та додаток до нього «Воспитаніе и Обученіе» (раніше – «Педагогическій отдѣлъ»).

У виданні друкувалися статті, присвячені актуальним проблемам виховання, огляди публікацій про різні педагогічні системи, новітні теорії і практики виховання, досвід проведення зразкових уроків, матеріали для дітей. У статтях з питань методики навчання засуджувалася муштра, пропагувалося виховання, яке ґрунтується на силі прикладу, усвідомленні дитиною своїх вчинків.

Автори журналу: П. Ф. Каптеревъ, А. К. Николаевъ, Ф. И. Щербаковъ, Ив. Феоктистовъ, Р. Каць, А. Виреніусъ, Дм. Галанинь, Г. И. Гордонъ, А. Налимовъ, В. А. Латышевъ, Д. И. Тихомировъ.

Публікації журналу: П. Каптеревъ «Взглядъ Ушинскаго на первоначальное воспитаніе дѣтей»; М. Виноградова «Какъ развивать въ дѣтяхъ наблюдательность»; Л. Е. Оболенскій «Приспособленіе къ средѣ и воспитаніе»; И. Фесенко «Ученье и учитель»; М. Безобразова «Нравственное воспитаніе ребенка въ школѣ» та ін.

05 В 77

20. **Всходы:** Журналь для семьи и школы. – [Місячник].

Ред.-изд. Э. Монвижь-Монтвидъ. – Санктъ-Петербургъ, 1896–1917: *Коммерческая скоропеч.*

Наявність у фондї:

1908 – № 5, 6.

У журналі друкувалася дитяча поезія, проза.

Розділи журналу: Изъ текущей жизни: Французская экспедиція къ южному полюсу. Раскопки въ восточной Африкѣ; Обо всемъ:

Библиотека для слѣпыхъ. Народонаселеніе Европы. Величайшая коллекція бабочекъ.

05 В 84

21. **Газетка для дѣтей и юношества:** Ежедневный иллюстрированный журналъ.

Ред.-изд. А. С. Панафидина. – Москва, 1910–1915: *Книгоизд-во* А. С. Панафидиной.

Наявність у фонді:

1914 – № 33.

Розділи журналу: Хроника русской жизни; Открытія и изобрѣтенія; Научныя бесѣды; Наука и забава; Въ часы досуга; Спортъ.

«Газетку» було дозволено комплектувати бібліотекам міських і двокласних сільських училищ.

Додатки: Портреты, біографіи и характеристики избранныхъ поэтовъ (А.Толстой, Некрасовъ, Майковъ, Феть, Полонскій, Хомяковъ, Плещеевъ, Кольцовъ, Никитинъ, Суриковъ, Садовниковъ, Трефолевъ [в 12-ти книгах]). Сост. писатель А. В. Кругловъ.

Примітки: На с. 1 номера зазначено: «52 №№ журнала съ массой рисунковъ, составляемаго по интересной программѣ, при участіи лучшихъ литературныхъ силъ; 52 приложенія въ краскахъ на отдѣльныхъ листахъ, содерж. болѣе 200 игръ, игрушекъ, интересныхъ занятій, руководѣлій».

05 Г 12

22. **Гимназія:** Ежемесячный журналъ филологіи и педагогикі.

Ред.-изд. Г. Янчевецкій. – Ревель, 1888–1900: *Печатня* Эстляндскаго Губернскаго Правленія.

Наявність у фонді:

1888 – Кн. 1–3, 4/5, 6/7/8, 9, 10/11/12.

Структура журналу: «Правительственныя распоряженія; Статьи филологическаго содержания; Методика и дидактика; Школьная гигиена; Гимназіи за границей; Статьи оригинальныя и переводныя по теоріи воспитанія; Критика и библиографія».

Публикаціи журналу: П. Пользинскій «Мысли Н. Гоголя о воспитаніи»; «Мысли педагоговъ объ обученіи»; В. Шенрокъ «Мысли Пушкина и Гоголя о воспитаніи»; А. Тиховъ «Гомеръ и Геродотъ»; М. Гринчакъ «Критика первой пѣсни Иліады Гомера»; «Къ методикѣ»; «Образцовые уроки»; Русскіе педагоги: «П. Д. Юркевичъ», «И. Ф. Грацинскій», «Н. И. Якубовскій», «С. В. Шолковичъ», «С. А. Усовъ» та ін.

Додатки: К. Негелсбахъ «Гимназическая педагогика» (1888. – Кн 1–3);

І. І. Винкельманъ «Исторія искусства древности» (1888. – Кн. 10/12);

Г. Бржоска «Необходимость педагогическихъ семинарій при университетахъ и целесообразное ихъ устройство» (1888 Кн. 10/12); «Педагогическій еженедѣльникъ» (1894–1900).

Показчики: Е. Ветнекъ «Указатели алфавитный и систематическій за 1888–1897 гг. къ журналамъ «Гимназія» и «Педагогическій еженедѣльникъ» (Ревель, 1898). До кожної книжки, яка виходила в грудні, додавався показчик за рік.

05 Г 48

23. Городской и Сельскій Учитель: Педагогическій журналъ.

Ред.-изд. А. И. Анастасіевъ. – Казань, 1894–1900: *Типо-литогр.* Императорскаго Университета.

Наявність у фонді:

1899 – Г. 6 вып. 1, 2/3, 4/5, 6.

Структура журналу: «Правительственныя распоряженія по городскимъ и сельскимъ начальнымъ училищамъ; Статьи по вопросамъ воспитанія и обученія въ городскихъ и сельскихъ школахъ; Педагогическая хроника; Критика и библиографія; Справочный педагогическій листокъ; Приложенія».

Публікації журналу: П. М. П-въ «Предметная и классная система преподаванія»; М. И. Б-въ «Общія правила преподаванія начальной грамматики»; Н. И. Синицынъ «Къ характеристикъ воспитательныхъ меръ для начальной народной школы»; «Методика русскаго языка»; А. И. Анастасіевъ «Очерки по исторіи педагогики»; И. Ф. Чибриковъ «Значеніе начальной школы и отношеніе къ ней народа» та ін.

Додатки: В. Н. Паринъ «Опытъ задачника для письменныхъ упражненій въ изложеніи мыслей» (1899. – Вип. 1–4/5).

05 Г 70

24. Грамотей: Народный журналъ, принятый въ народныхъ школахъ и училищахъ. – [Місячник].

Изд.-ред.: И. Н. Кушнеревъ, Я. И. Ивановскій. – Санктъ-Петербургъ (1861–1868); Москва (1869–1876), 1861–1876: *Издаваемый* Н. И. Алябьевымъ. *Тип.* А. И. Мамонтова и К*.

Наявність у фонді:

1875 – № 9.

Провідна тема видання – релігійно-моральне виховання народу.

«Грамотей» починався релігійно-монархічним віршем В. Г. Бенедиктова «Слава Богу». У журналі публікувалися урядові розпорядження, які стосувалися селянства, відомості про перебіг проведення реформи, сільськогосподарські поради і белетристика повчального характеру.

Видання розповсюджувалося урядом у народних школах, церковно-приходських училищах і духовних семінаріях.

Автори видання: Ф. Решетниковъ, Г. Успенскій, Е. Щепина, П. Преображенскій, свящ. І. Казанскій.

Публікації журналу: «Новая азбука графа Л. Н. Толстого»; «Природа и человекъ»; «Народное образованіе»; «Педагогическое общество» та ін.

05 Г 76

25. Дѣтскій Отдыхъ: Ежемѣсячный иллюстрированный журналъ для дѣтей.

Ред.: П. А. Берсь (1881), В. К. Истоминонь (1886–1887). *Ред.-изд.* Е. В. Попова-Лаврова (1904). – Москва, 1881–1907: *Изд.* Н. А. Истомина (1881, 1886–1887). Университетская *тип.* (М. Катковъ) (1881, 1886–1887); *Тип.* И. Флейтмана (1904).

Наявність у фонді:

1881 – Т. 1, 3, 1886 – № 9, 10, 1887 – № 9, 10, 11/12, 1904 – № 1, 8.

Журнал для дітей старшого віку. «Дѣтскій Отдыхъ» публікував белетристичні твори, популярні статті з природознавства, географії, фізики, матеріали просвітньо-пізнавального характеру про інженерну справу, різні промисли.

Публікації журналу: А. Г. Коваленская «Путешествіе вокругъ свѣта»; Л. Н. Толстой «Чѣмъ люди живы»; «Школа жизни»; Е. Туръ «Княжна Дубровина»; А. Н. «Бабушкины любимицы»; «На дальнемъ Востокѣ» (Воспоминанія); «Подъ Новый годъ» та ін.

Додатки: «Ноты. Музыка П. И. Чайковскаго къ словамъ К. С. Аксакова», «Ноты. Музыка Рейнике къ сказкѣ про Щелкуна» (1881. – Т. 1).

05 Д 38

26. Дѣтскій Садъ: Педагогическій журналъ для родителей, наставниковъ и воспитательницъ.

Ред.-изд.: А. Симоновичъ (1866–1868), Е. Бороздина (1869–1876). *Ред.:* В. Толмачевъ (1869–1876). – Санктъ-Петербургъ, 1866–1876: *Изд.* В. Уггла (1876). *Тип.:* Департамента Удѣловъ (1870–1871), Ф. С. Сущинскаго (1876).

Наявність у фонді:

1870 – Г. 5 № 3 – 6, 1871 – Г. 6 № 2–6/7, 11, 1876 – Г. 11 № 1/2–6, 7/8 –12.

Структура журналу: «Статьи по воспитанію вообще, т. е., различныя педагогическія системы, новейшія теоріи воспитанія и примѣненіе ихъ на дѣлѣ; Образцовые уроки по разнымъ предметамъ преподаванія; Педагогическія рассказы и повѣсти; Статьи для чтенія дѣтямъ, по преимуществу, естественно-историческаго содержанія; Педагогическая хроника (русская и иностранная); Критика и библиографія по дѣтской, учебной и педагогической литературѣ; Смѣсь: мелкія извѣстія изъ жизни дѣтей, игры, забавы, разныя педагогическія новости».

«Дѣтскій Садъ» присвячено здебільшого вихованню дітей молодшого віку. Актуалізуючи питання відкриття дитячих садків, журнал визначав основні напрями діяльності дошкільних закладів, а саме: рухливі ігри, малювання, плетіння, робота з глиною, робота в саду тощо. Саме ці визначені напрями діяльності дитячого садка були основними рубриками видання. У публікаціях журналу йшлося про необхідність виховання дітей у дитячих садках, перевагу такого виховання над домашнім. Поряд із педагогічними статтями, матеріалами медичної тематики (порадами), в журналі друкувалися невеликі оповідання для дітей молодшого віку, описи дитячих ігор, педагогічна бібліографія. Видання містить також розділ для дітей старшого віку.

З 1877 по 1917 роки журнал виходив під назвою «Воспитаніе и Обученіе».

Публікації журналу: «Бесѣды о наглядномъ обученіи»; «Образцовые уроки естествовѣденія»; «Совѣты молодымъ матерямъ»; «Идеаль воспитанія XIX вѣка»; «Русскія книги для юношескаго и дѣтскаго возраста»; «Воспитаніе характера»; «Психологическія замѣтки»; «Воспитательное значеніе литературы»; «Физическій трудъ какъ воспитательное средство»; «Наследственность и воспитаніе» та ін.

05 Д 38

27. Для Народнаго Учителя: Органъ Народнаго Учительства (1907–1915); Педагогическій журналъ (1916–1917). – Выходить 2 раза въ мѣсяць, кромѣ іюня и іюля.

Ред.-изд. Н. В. Тулуповъ и П. М. Шестаковъ (1907–1914). *Ред.* Н. В. Тулуповъ (1915–1917). – Москва, 1907–1917: *Тип. и изд.* Т[оварищест]ва И. Д. Сытина.

Наявність у фонді:

1907 – [Г. 1] кн. 1–20, 1908 – Г. 2 № 1–20, 1909 – Г. 3 № 1–20, 1910 – Г. 4 № 1–11, 13–15, 17–20, 1911 – Г. 5 № 1–20, 1912 – Г. 6 № 1–20, 1913 – Г. 7 № 2, 3, 5–20, 1914 – Г. 8 № 1–10, 11/12, 13/14, 15/16, 17/18, 19/20, 1915 – Г. 9 № 11–20, 1916 – Г. 10 № 1–20, 1917 – Г. 11 № 1–10.

У програмі журналу, який призначався для народних учителів, викладено основні завдання видання: «Содѣйствовать объединенію работниковъ по народному образованию для достиженія наибольшей успѣшности въ ихъ работѣ; Содѣйствовать проведенію въ жизнь принциповъ новой школы; Сообщать о всѣхъ сколько-нибудь значительныхъ явленіяхъ въ области законодательства по народному образованию; Следить за научно-педагогической литературой ...; Давать всякаго рода справки и указанія практическаго характера по вопросамъ школьнаго и внѣшкольнаго образования».

Розділи журналу: Законы, относящіеся къ народному образованию (изд. после 17 окт. 1905 г.); Библиотеки; Чтенія и лекціи для народа; Правила объ урокахъ и курсахъ для взрослыхъ; Разные вопросы, связанные съ дѣломъ народнаго образования; Правила и распоряженія, изданные Мин. Нар. Просв.; Школьное дѣло за границей; Жизнь народнаго учителя; Земство и народное образование; Учительскія общества взаимопомощи; Земство и народное образование; Лига образования; Положеніе народнаго учителя; Учительскія курсы и съѣзды; Педагогическія общества; Хроника внѣшкольнаго образования.

У виданні журналу брали участь: И. П. Бѣлоконскій, Н. Ф. Езерскій, Е. А. Звягинцевъ, Н. Н. Іорданскій, А. С. Пругавинъ, С. О. Сѣрополко, Л. Б. Хавкина, Н. В. Чеховъ, В. И. Чарнолускій та ін.

05 Д 43

28. Дошкольное Воспитание: Журналь для матерей и воспитательницъ. – Выходить девять разъ въ годъ (въ теченіе лѣтнихъ мѣсяцевъ не выходитъ).

Ред. Н. Д. Лубенець. – Кіевъ, 1911–1917: *Издание* Кіевскаго Общества народныхъ дѣтскихъ садовъ. *Тип.* Т[оварищест]ва И. Н. Кушнеревъ и К*.

Наявність у фонді:

1911 – [Г. 1] № 1–9, 1912 – Г. 2 № 1–9, 1913 – Г. 3 № 1–9, 1914 – Г. 4 № 1 – 9, 1915 – Г. 5 № 1–5, 6/7, 8/9, 1916 – Г. 6 № 1/2, 3/4, 5, 6/7, 8/9, 1917 – Г. 7 № 1/2, 3/4, 5, 6/7, 8/9.

Пропонована читачам програма журналу: «Пропаганда идей дошкольнаго воспитанія, особенно народныхъ дѣтскихъ садовъ и сближеніе послѣднихъ со школою; Психологія дѣтства и экспериментальная педагогика; Теорія и практика дѣтскаго сада: образцы уроковъ, бесѣдъ, игръ, работъ, пѣсень; Гигіена дѣтскаго возраста и физическое воспитаніе дѣтей; Критика и библиографія. Обзоръ русскихъ и иностранныхъ журналовъ».

Журнал виступав джерелом інформації про виховання і навчання дітей дошкільного віку. На сторінках видання висвітлювалися проблеми дитячих садків, публікувалися програми річних занять, методика проведення ігор, інструкції для керівників ясел і дитячих садків тощо.

У створенні журналу брали участь такі відомі педагоги: В. Бехтеревъ, К. Вентцель, П. Каптеревъ, Н. Лубенець, Т. Лубенець, А. узыченко, С. Русова, М. Светницкая, И. Сикорскій, А. Симоновичъ.

Публікації журналу: И. А. Сикорскій «Психологическое значеніе дѣтства и дошкольнаго періода»; З. С. Веселкина «Новая система воспитанія дѣтей»; М. Финкельштейнъ «Дѣтскіе журналы»; Н. Д. Лубенець «Народный дѣтскій садъ»; Ц. Балбалонъ «Экспериментальное изслѣдованіе вліянія дѣтскаго сада на развитіе дѣтей»; Н. Донцова «Дѣтскіе сады въ Бельгіи»; Е. Янжуль «Дѣтскіе сады по системѣ Монтессори»; «Первый Всероссийскій Съѣздъ по вопросамъ семейнаго воспитанія» та ін.

Додатки: Приложение для дѣтей «Снежинка» (1911. – № 1); Приложение для дѣтей (1911. – № 3 – 9, 1912 – 1917. – № 1 – 9).

05 Д 71

29. Ежегодникъ Внѣшкольнаго Образованія.

Ред. В. И. Чарнолускій. – Москва, 1907: *Тип. и изд.* Т[оварищест]ва И. Д. Сытина.

Наявність у фонді:

1907 – Вып. 1.

У вступній статті «Отъ редактора» визначено структуру видання: «...полный сводъ законовъ и распоряженій, нормирующихъ внѣшкольное образованіе; сводки данныхъ, характеризующихъ внутреннюю жизнь обществъ и учреждений, касающихся внѣшкольнаго образованія» (1907. – Вып. 1. – С. I).

Публікації журналу: В. Чарнолускій «Очередныя задачи внѣшкольнаго

образования в России»; «Лига образования, ея отдѣлы и разныя о нихъ свѣдѣнія»; «Народныя университеты въ России»; «Объ организаціи бібліотечарей и другихъ работниковъ по внѣшкольному образованию въ России»; «Народные дома» та ін.

У кінці наявного випуска розміщено бібліографію: «Бібліографическія работы по народному образованию», «Бібліографія внѣшкольнаго образования: книги и брошюры, вышедшія въ 1906 году» (Вип. 1. – С. 292–306); «Изданія Т[оварищест]ва И. Д. Сытина: Учебники, учебныя и наглядныя пособія на 1907–1908 учебн. годъ» (Вип. 1. – С. 3–40).

05 Е 36

30. Ежегодникъ Народной Школы.

Ред. В. И. Чарнолускій. – Москва, 1908: *Тип. и изд.* Т[оварищест]ва И. Д. Сытина.

Наявність у фонді:

1908 – Вып. 1.

У вступній статті «Отъ редактора» редакцією журналу визначено мету і основні завдання видання: «...освѣщать положеніе народнаго образования и съ возможной полнотой отражать всѣ поднимаемые въ этой области вопросы; служить потребностямъ огромнаго круга учительства и другихъ работниковъ по народному образованию, просвѣтительныхъ, общественныхъ и правительственныхъ учреждений» (1908. – Вип. 1. – С. III).

Публікації журналу: В. Чарнолускій «Къ реформѣ народнаго образования»; «Всероссійскій союзъ учителей»; «Учительскія общества по матеріаламъ перваго съѣзда»; «Народное образование въ Гос. думѣ»; «Вопросы народнаго образования въ спец. и общ. журналахъ»; «Народный учитель и книга»; «Списокъ учительскихъ обществъ, собраний и клубовъ» та ін. Законы, циркуляры и справочныя свѣдѣнія по народному образованию.

У кінці наявного випуска розміщено бібліографію: «Книгоиздательство Т[оварищест]ва И. Д. Сытина: Учебники, учебныя пособія» (Вип. 1. – С. I – XLII).

Примітки: У передмові до видання зазначено: «Ближайшее участіе въ разработкѣ матеріаловъ для «Ежегодника» принимали секретарь редакціи Е. Ф. Проскуракова и Е. М. Чарнолуская» (1908. – Вип. 1. – С. IV).

05 Е 36

31. Ежегодникъ С.-Петербургскаго Восьмикласснаго Коммерческаго Училища въ Лѣсномъ.

Ред. комиссія: Б. Е. Райковъ, Н. М. Соколовъ (1908). – Санктъ-Петербургъ, 1908: *Тип.* Б. М. Вольфа.

Наявність у фонді:

1908 – Г. 1 [Вып. 1].

У передмові до журналу викладено основні завдання видання: «...дать возможно болѣе связную картину нашей школы, успѣвшей уже обратить на

себя внимание педагогического міра; послужить выработкѣ и усовершенствованію типа школьных Ежегодниковъ, какъ особо-важной разновидности педагогической литературы и тѣмъ вообще способствовать общерусской педагогической работѣ» (1908. – Вип. 1. – С. III–IV).

Авторами статей «Ежегодника» были викладачі училища.

Публікації журналу: Б. Е. Райковъ «Основы нормальной организаціи воспитательскаго дѣла»; «Къ исторіи открытія С.-Петербургскаго Восьмикласснаго Коммерческаго Училища въ Лѣсномъ»; «Положеніе Воспитательнаго дѣла въ училищѣ» та ін.

Додатки: «Положеніе о наблюдателяхъ училища», «Программа характеристики учениковъ» (1908. – Вип. 1).

05 Е 36

32. Ежегодникъ Экспериментальной Педагогики.

Ред.: А. П. Нечаевъ (1908–1911, 1913–1914), А. П. Нечаевъ и Н. Е. Румянцевъ (1912). – Санктъ-Петербургъ [Петроградъ – з 1914], 1908–1914: *Тип.* М. А. Александрова.

Наявність у фонді:

1908 – Т. 1, 1909 – Т. 2, 1910 – Т. 3, 1911 – Т. 4, 1912 – Т. 5, 1913 – Т. 6, 1914 – Т. 7.

Редакція «Ежегодника» ставила за мету: « ... дать возможность широкому кругу русскихъ педагоговъ познакомиться съ характерными работами въ области современныхъ (какъ русскихъ, такъ и иностранныхъ) педологическихъ изслѣдованій» (1908. – Т. 1).

Публікації журналу: Н. Румянцевъ «Педологія, ея возникновеніе, развитіе и отношеніе къ педагогикѣ»; М. Штенгаузъ «Ученіе о способностяхъ (значеніе научно-изслѣдовательскихъ способностей въ педагогикѣ)»; А. Зачиняевъ «Типы памяти»; А. Левоневскій «Материалы къ вопросу о психическомъ развитіи ребенка въ 1-й годъ его жизни»; А. Нечаевъ «Первые шаги Педагогической Академіи»; А. И. Неклюдова «Общество экспериментальной педагогики»; Н. Румянцевъ «Психологія и школа» та ін.

Наявні томи журналу за 1908–1914 рр. містять бібліографію видань з питань педагогіки і психології, реферати, рецензії.

Примітки: У редакційній замітці зазначено: «Ежегодникъ ...» являється збірникомъ статей, печатавшихся въ 1908 г. въ отдѣлѣ экспериментальной педагогики «Русской Школы» (1908. – Т. 1).

05 Е 36

33. Естествознаніе и Географія: Научно-популярный педагогическій журналъ. – Выходить ежемѣсячно, за исключеніемъ двухъ лѣтнихъ мѣсяцевъ (іюня–іюля).

Ред.-изд. М. П. Варавва. – Москва, 1896–1917: Университетская *тип.*

Наявність у фонді:

1901 – Г. 6 № 6–8 (августъ – октябрь), 9/10 (ноябрь/декабрь), 1905 – Г. 10 № 1–5 (январь – май), 6–10 (августъ – декабрь), 1906 – Г. 11 № 1–5 (январь –

май), 6–10 (августь – декабрь), 1907 – Г.12 № 1–5 (январь – май), 6–10 (августь – декабрь), 1909 – Г. 14 № 1–5 (январь – май), 6–7 (августь – сентябрь).

У пропонованій читачам програмі журналу зазначено: «Журналь ставить себѣ задачей удовлетворять научному интересу читателей въ области естествознанія и географіи, а также способствовать правильной постановкѣ и разработкѣ вопросовъ по преподаванію естествознанія и географіи».

Структура видання: «Научно-популярныя статьи по всѣмъ отраслямъ естествознанія и географіи, статьи по вопросамъ преподаванія естествознанія, теоретическаго и прикладнаго (садоводство, пчеловодство и т. п.), и географіи; Акваріумъ и терраріумъ; Библіографія (обзоръ русской и иностранной литературы по естествознанію и географіи); Хроника; Смѣсь; Вопросы и отвѣты по предмет. программы».

Публікації журналу: С. Дмитрієвъ «Мысли преподавателя-практика по поводу «Примѣрной схемы программы природовѣдѣнія для средней полосы Россіи»; В. Детмеръ «О преподаваніи ботаники въ высшихъ школахъ»; В. Зибель «Любовь къ природѣ и развитіе этого чувства въ школѣ»; Ф. Пассарге «Школьный садъ и его значеніе для постановки на здоровыхъ началахъ преподаванія отечество-и естествовѣдѣнія въ народной школѣ» та ін.

05 Е 86

34. **Женское Образование:** Педагогическій листокъ для родителей, наставницъ и наставниковъ. – Выходить въ концѣ каждаго мѣсяца (за исключеніемъ іюня и іюля).

Ред.-изд. В. Д. Сиповскій. – Санктъ-Петербургъ, 1876–1891: *Издаваемый при С.-Петербургскихъ женскихъ гимназіяхъ.* Тип. В. Демакова.

Наявність у фондї:

1877 – № 6/7 (августь/сентябрь), 1878 – № 2 (февраль), 6/7 (августь/сентябрь), 9 (ноябрь), 1880 – № 1–3 (январь, февраль, мартъ).

Видання захищало права жінок на активну участь у діяльності суспільства. У журналі значна увага приділялася питанням методики викладання навчальних предметів, формам виховання. «Женское Образование» висвітлювало стан жіночої освіти в Россіі і за кордоном.

У виданні журналу брали участь: Ф. Булгаковъ, В. Сиповскій, В. Острогорскій, А. Незеленовъ та ін.

Публікації журналу: «Руководство въ женскихъ институтахъ и гимназіяхъ»; П. Каптеревъ «Очерки развитія психической жизни дѣтей»; Л. Чернова «Очерки изъ исторіи женскаго воспитанія»; В.Острогорскій «Къ вопросу о высшихъ образовательныхъ женскихъ курсахъ»; «Высшіе женскіе курсы въ Кіевѣ»; «Женскіе типы въ современной белетристикѣ. «Идеалистка» (повѣсть А. Станцевичъ)»; «Женскія гимназіи Мин. Нар. Просв.»; «Высшее женское образование въ Европѣ» та ін.

05 Ж 55

35. **Журналь для Воспитанія:** Руководство для родителей и преподавателей.

Изд.-ред. А. А. Чумиковъ. – Санкт-Петербургъ, 1857–1859: *Тип.* Эдуарда Праца.

Наявність у фонді:

1858 – Г. 2 т. 3, 4.

Чільне місце на сторінках журналу займали публікації з проблем виховання, в яких автори зверталися не тільки до визначення сутності виховання, його мети, місця і ролі в системі факторів, що впливають на особистість, а також до ефективних засобів його здійснення, різноманітних виховних заходів.

Журнал виступав за поширення загальної грамотності серед народу і захищав ідею жіночої освіти. Значна увага у виданні приділялася питанням підвищення кваліфікації викладачів, поліпшення їх правового і суспільного становища, а також ідеї фізичного виховання і наочності навчання.

Публікації журналу: Ф. Б. «Воспитаніе сознательное и воспитаніе инстинктивное»; Н. Б-въ «Идеаль древнерусскаго воспитанія»; Б. М. «Вліяніе искусства на воспитаніе»; К. Ушинській «Школьная реформа въ Северной Америкѣ»; Н. И. Пироговъ «Быть и казаться»; Статьи В. И. Водовозова, П. Н. Чашникова; Ф. А. Дистервегъ «Биографическій очеркъ»; Я. Гротъ «О значеніи идеаловъ для воспитанія» та ін.

З журналом співпрацювали М. О. Добролюбов, В. І. Водовозов, К. О. Мікешин, І. І. Паульсон, М. Г. Помяловський, К. Д. Ушинський.

05 Ж 55

36. **Журналь Министерства Народнаго Просвѣщенія.** – [Місячник].

Ред. за 1835–1866 рр., 1870–1885 рр. не зазначено; *Ред.:* А. И. Георгіевскій (1867–1869 ч. 143), Л. Н. Майковъ (1869 ч. 144, 1886 – 1893), В. Г. Васильевскій (1895 – 1899 ч. 323), Э. Л. Радловъ (1899 ч. 325 – 1917). – Санкт-Петербургъ [Петроградъ – з 1914], 1834–1917: *Тип.:* Императорской Академіи Наукъ (1835–1860), Юсафата Огризко (1861–1863), Рогальскаго и К* (1864), Ф. С. Сущинскаго (1865–1866); *Печатня* В. Головина (1867–1872 ч. 159); *Тип.:* В. С. Балашева (1872 ч. 161 – 1893 ч. 287), В. С. Балашева и К* (1893 ч. 288 – 1901); *Сенатская тип.* (1902–1917).

Наявність у фонді:

1835 – Ч. 7 № 7, 8, 9, ч. 8 № 10, 11, 12, 1836 – Ч. 9 № 1, 2, 3, ч. 10 № 4, 5, 6, 1837 – Ч. 13 № 1, 2, 3, ч. 14 № 4, 5, 6, 1838 – Ч. 17 № 1, 2, 3, ч. 18 № 4, 5, 6, ч. 19 № 7, 8, 9, ч. 20 № 10, 11, 12, 1839 – Ч. 21, 22, 1840 – Ч. 25, 27, 1841 – Ч. 29, 30, 32, 1843 – Ч. 37, 38, 40, 1844 – Ч. 41 (январь, февраль, мартъ), 42 (апрѣль, май, іюнь), 43 (іюль, августъ, сентябрь), 44 (октябрь, ноябрь, декабрь), 1845 – Ч. 45, 46, 1846 – Ч. 49, 51, 1847 – Ч. 53–56, 1848 – Ч. 57 (генварь – мартъ), 58 (апрѣль – іюнь), 59 (іюль–сентябрь), 60 (октябрь – декабрь), 1849 – Ч. 61 (генварь – мартъ), 62, 63, 64, 1850 – Ч. 65 (генварь – мартъ), 67 (іюль – сентябрь), 68 (октябрь – декабрь), 1851 – Ч. 71, 72, 1852 – Ч. 75, 1853 – Ч. 77–80, 1854 – Ч. 82, 83, 84, 1855 – Ч. 86, 87, 88, 1856 – Ч. 90, 91, 92, 1857 – Ч. 93,

94, 1859 – Ч. 101, 102, 1860 – Ч. 106, 107 (іюль), 108 (октябрь), 1861 – Ч. 110, 1863 – Ч. 120, 1864 – Ч. 123, 124, 1865 – Ч. 127, 1866 – Ч. 131, 1867 – Ч. 133, 134 (апрѣль, май), 135 (сентябрь), 136 (октябрь), 1868 – Ч. 137, 138 (май, іюнь), 139 (іюль, августъ), 140 (декабрь), 1869 – Ч. 141 (январь, февраль), 142 (мартъ, апрѣль), 143 (іюнь), 144 (іюль), 145 (сентябрь, октябрь), 146 (ноябрь, декабрь), 1870 – Ч. 150 (іюль, августъ), 1871 – Ч. 154 (мартъ, апрѣль), 155 (май, іюнь), 156 (іюль, августъ), 157 (сентябрь, октябрь), 158 (ноябрь, декабрь), 1872 – Ч. 159 (январь, февраль), 161 (май, іюнь), 162 (іюль, августъ), 164 (ноябрь, декабрь), 1873 – Ч. 165 (январь, февраль), 166 (мартъ, апрѣль), 1874 – Ч. 171 (январь, февраль), 172 (мартъ, апрѣль), 175 (сентябрь, октябрь, ноябрь), 1875 – Ч. 178 (мартъ, апрѣль), 179 (май, іюнь), 180 (іюль, августъ), 181 (сентябрь, октябрь), 1876 – Ч. 183 (январь, февраль), 185 (май, іюнь), 186 (іюль, августъ), 188 (ноябрь, декабрь), 1877 – Ч. 189 (январь, февраль), 191 (май, іюнь), 192 (іюль, августъ), 194 (ноябрь, декабрь), 1878 – Ч. 196 (мартъ, апрѣль), 197 (май, іюнь), 198 (іюль, августъ), 199 (сентябрь, октябрь), 200 (ноябрь, декабрь), 1879 – Ч. 201 (январь, февраль), 202 (мартъ, апрѣль), 206 (ноябрь, декабрь), 1880 – Ч. 207 (январь, февраль), 208 (мартъ, апрѣль), 209 (май, іюнь), 210 (іюль, августъ), 211 (сентябрь, октябрь), 212 (ноябрь, декабрь), 1881 – Ч. 217 (сентябрь, октябрь), 1882 – Ч. 219 (январь, февраль), 220 (мартъ, апрѣль), 221 (май, іюнь), 222 (іюль, августъ), 223 (сентябрь, октябрь), 224 (ноябрь, декабрь), 1883 – Ч. 225 (январь, февраль), 230 (ноябрь, декабрь), 1884 – Ч. 231 (январь, февраль), 233 (май, іюнь), 234 (іюль, августъ), 235 (сентябрь, октябрь), 236 (ноябрь, декабрь), 1885 – Ч. 237 (январь, февраль), 238 (мартъ, апрѣль), 239 (май, іюнь), 240 (іюль, августъ), 1886 – Ч. 246 (іюль), 247 (сентябрь), 1887 – Ч. 249 (февраль), 252 (августъ), 1889 – Ч. 263 (май, іюнь), 264 (іюль, августъ), 265 (сентябрь, октябрь), 1890 – Ч. 267 (январь, февраль), 271 (сентябрь, октябрь), 272 (ноябрь, декабрь), 1891 – Ч. 277 (сентябрь, октябрь), 1892 – Ч. 279 (январь, февраль), 280 (мартъ, апрѣль), 281 (май, іюнь), 282 (іюль, августъ), 284 (ноябрь, декабрь), 1893 – Ч. 286 (мартъ, апрѣль), 287 (май, іюнь), 288 (іюль, августъ), 289 (сентябрь, октябрь), 1895 – Ч. 300 (іюль, августъ), 301 (сентябрь, октябрь), 1896 – Ч. 303 (январь, февраль), 304 (мартъ, апрѣль), 306 (іюль, августъ), 307 (сентябрь, октябрь), 1897 – Ч. 309 (январь, февраль), 310 (мартъ, апрѣль), 1898 – Ч. 316 (апрѣль), 1899 – Ч. 321 (январь, февраль), 322 (мартъ, апрѣль), 323 (май, іюнь), 324 (іюль, августъ), 325 (сентябрь, октябрь), 326 (ноябрь, декабрь), 1900 – Ч. 327 (январь, февраль), 328 (мартъ, апрѣль), 329 (май, іюнь), 330 (іюль), 331 (сентябрь, октябрь), 332 (ноябрь, декабрь), 1901 – Ч. 333 (февраль), 334 (мартъ, апрѣль), 336 (іюль, августъ), 337 (октябрь), 338 (ноябрь, декабрь), 1902 – Ч. 340 (мартъ), 341 (іюнь), 342 (іюль, августъ), 344 (ноябрь), 1903 – Ч. 345 (январь, февраль), 346 (апрѣль), 347 (май, іюнь), 348 (августъ), 349 (октябрь), 350 (ноябрь, декабрь), 1904 – Ч. 351 (январь, февраль), 352 (апрѣль), 353 (май, іюнь), 354 (іюль, августъ), 355 (сентябрь, октябрь), 356 (ноябрь,

декабрь), 1905 – Ч. 358 (мартъ, апрѣль), 359 (май, іюнь), 360 (іюль, августъ), 361 (сентябрь, октябрь), 1906 – Ч. 1 (январь, февраль), 3 (май, іюнь), 1907 – Ч. 7 (январь), 8 (мартъ, апрѣль), 9 (май, іюнь), 1908 – Ч. 15 (май, іюнь), 16 (іюль, августъ), 17 (сентябрь), 18 (ноябрь, декабрь), 1909 – Ч. 19 (январь, февраль), 20 (апрѣль), 21 (май, іюнь), 22 (іюль, августъ), 23 (сентябрь, октябрь), 24 (декабрь), 1910 – Ч. 25 (январь, февраль), 26 (мартъ, апрѣль), 27(май, іюнь), 28 (іюль, августъ), 29 (сентябрь, октябрь), 30 (ноябрь, декабрь), 1911 – Ч. 31 (январь, февраль), 32 (мартъ, апрѣль), 33 (май, іюнь), 34 (іюль, августъ), 35 (сентябрь, октябрь), 36 (ноябрь, декабрь), 1912 – Ч. 37 (январь, февраль), 38 (мартъ, апрѣль), 39 (май, іюнь), 40 (іюль, августъ), 41 (сентябрь, октябрь), 42 (ноябрь, декабрь), 1913 – Ч. 43 (январь, февраль), 44 (мартъ, апрѣль), 45 (май, іюнь), 46 (іюль, августъ), 47 (сентябрь, октябрь), 48 (ноябрь, декабрь), 1914 – Ч. 49 (январь, февраль), 50 (мартъ, апрѣль), 51 (май, іюнь), 52 (іюль, августъ), 53 (сентябрь, октябрь), 54 (ноябрь, декабрь), 1915 – Ч. 55 (январь, февраль), 56 (мартъ, апрѣль), 57 (май, іюнь), 58 (іюль, августъ), 59 (сентябрь, октябрь), 60 (ноябрь, декабрь), 1916 – Ч. 61 (январь, февраль), 62 (мартъ, апрѣль), 63 (май, іюнь), 64 (іюль, августъ), 65 (сентябрь, октябрь), 66 (ноябрь, декабрь), 1917 – Ч. 67 (январь, февраль), 68 (мартъ/апрѣль), 69 (май, іюнь), 70 (іюль/августъ), 71 (сентябрь, октябрь).

Журнал раніше виходив під назвами: 1. «Періодическое сочиненіе объ успехахъ Народнаго Просвѣщенія», Санктъ-Петербургъ, 1803–1817, 1819. *Ред.* Н. Я. Озерецковскій. 2. Щомісячний «Журналь Департамента Народнаго Просвѣщенія», Санктъ-Петербургъ, 1821–1824. *Ред.* Н. Ф. Остолоповъ. 3. «Записки, издаваемые отъ Департамента Народнаго Просвѣщенія», Санктъ-Петербургъ, 1825, 1827, 1829.

У 1840, 1848, 1849, 1850, 1851, 1853, 1854, 1855 рр. виходили “Прибавленія” до журналу.

Структура журналу: «Отдѣль 1. Дѣйствія Правительства: Высочайшія повелѣнія; Министерскія распоряженія. Отдѣль 2. Словесность, науки и художества: статьи по части религіи, философіи, законовѣдѣнія, нравоученія, педагогики, исторіи, литературы, отечественнаго языка и другихъ общеполезныхъ знаній; путешествія ученыхъ или имѣющія историческую важность. Отдѣль 3. Извѣстія объ Отечественныхъ Ученыхъ и Учебныхъ заведеніяхъ. Отдѣль 4. Извѣстія объ иностранныхъ Ученыхъ и Учебныхъ заведеніяхъ. Тутъ же и донесенія пребывающихъ за границую Русскихъ Воспитанниковъ объ успѣхахъ ихъ занятій при иностранныхъ Ученыхъ и Учебныхъ заведеніяхъ. Отдѣль 5. Исторія просвѣщенія и гражданскаго образованія. Сюда же относятся и біографіи людей, содѣйствовавшихъ успѣху наукъ и гражданственности. Отдѣль 6. Обзорѣніе книгъ и журналовъ. Отдѣль 7. Новости и Смѣсь касаются открываемыхъ древностей, новѣйшихъ

изобрѣтеній, отличныхъ произведеній художествъ, примѣчательныхъ физическихъ явленій, мелкихъ литературныхъ замѣчаній, задачъ, предлагаемыхъ отъ Академій и Ученыхъ Обществъ, разныхъ событій, имѣющихъ отношеніе къ просвѣщенію и т. д. Къ книжкамъ журнала отъ времени до времени прилагаются картинки, карты, планы, снимки съ почерковъ и проч. Кромѣ сего издаются особыя къ журналу Прибавленія: 1. Оффиціально-учебныя. 2. Литературныя. 3. Библіографическія. 4. Труды Воспитанниковъ учебныхъ заведеній».

Розділи журналу: Дѣйствія правительства; Правительственныя распоряженія; Министерскія распоряженія; Опрежденія Ученаго Комитета Министерства Народнаго Просвѣщенія; Опрежденія особаго отдѣла Ученаго Комитета Министерства Народнаго Просвѣщенія; Словесность и науки; Извѣстія объ Ученыхъ и Учебныхъ заведеніяхъ въ Россіи; Извѣстія объ иностранныхъ Ученыхъ и Учебныхъ заведеніяхъ. Исторія просвѣщенія и гражданскаго образованія.

У журналі започатковано нові розділи: з 1867 р. – «Наша учебная литература», «Современная лѣтопись»; з 1868 р. – «Отдѣль педагогіи», «Отдѣль наукъ», «Критика и бібліографія»; з 1870 р. – «Наша педагогическая литература»; з 1874 р. – «Отдѣль классической филологіи»; з 1904 р. – «Отдѣль по народному образованію».

У розділах «Педагогика и дидактика» (1860–1868), «Науки вспомогательныя» публікувалися статті: К. Ушинскаго «Родное слово» (1861. – Ч. 110), «Трудъ въ его психическомъ и воспитательномъ значеніи» (1860. – Ч. 107 (іюль)), «О нравственномъ элементѣ въ русскомъ воспитаніи» (1860. – Ч. 108 (октябрь)); І. Песталоцци «Лингардтъ и Гертруда» (1861. – Ч. 110). У розділі «Критика и бібліографія» надруковано статтю К. Ушинскаго «Психологическія монографіи» (1861. – Ч. 110).

Публікації з розділу «Наша учебная литература»: К. Ельницкій «Общая педагогика»; «Основы начальнаго школьнаго воспитанія и обученія»; Д. Иловайскій «Руководство по всеобщей исторіи»; «Краткія очерки Русской исторіи»; И. И. Срезневскій «Объ изученіи родного языка вообще и особенно въ дѣтскомъ возрастѣ»; С. В. Фарфоровскій «Первый Всероссийскій съѣздъ преподавателей русск. языка средней школы»; М. А. Міропѣвъ «Основныя принципы обученія въ русской начальной школѣ»; Н. П. Кибардинъ «Къ вопросу о введеніи всеобщаго обученія»; О. Д. Батюшковъ «Ричардсонъ, Пушкинъ и Левъ Толстой. Реформа русскаго правописанія»; Н. А. Звѣревъ «Гр. Л. Н. Толстой как художник»; В. И. Фармаковскій "Вопросы соціальной педагогики"; В. В. Акимовъ «Постановка учебнаго дѣла въ земскихъ школахъ»; В. Даниловъ «Работы по этнографіи въ учительскихъ институтахъ и семинаріяхъ»; М. И. Хвалынскій «Исторія женскаго образованія въ Западной Россіи»; З. К. Столица и В. А. Волковичъ «Третій международный конгрессъ по вопросамъ семейнаго воспитанія» та ін.

Публікації з інших розділів журналу: С. Миропольскій «Теорія и практика въ воспитаніи», «Янь Амосъ Коменскій и его значеніе въ педагогійи»; «Учебная литература и книги для дѣтей»; Н. Х. Вессель «Начальное народное образование»; Ф. Фребель «Дѣтскіе сады за границей»; Золотовъ «Изследование грамотности по деревнямъ»; А. Бекетовъ «О приложеніи индуктивнаго метода мышленія къ преподаванію естественной исторіи въ гимназіяхъ»; В. Вахтеровъ «Объ организаціи учебной литературы въ начальныхъ училищахъ»; А. А. Мусинъ-Пушкинъ «Замѣтки о среднихъ учебныхъ заведеніяхъ во Франціи»; И. А. Смирновъ «Къ вопросу объ экзаменахъ въ нашихъ гимназіяхъ». Отчеты командированныхъ за границу: И. А. Шаталовъ «Русскій языкъ въ инородческой школѣ» (1896 – мартъ), М. Столяровъ «Народныя школы Прибалтийскаго края» (1897 – мартъ), «Исторія педагогики вообще и исторія просвѣщенія въ Россіи» (1899 – ноябрь), «Общая педагогика, вопросы воспитанія, статьи о методикѣ преподаванія» (1899 – ноябрь); Е. П. Ковалевскій «Учебно-воспитательныя учрежденія для дѣтей дошкольнаго возраста»; С. В. Рождественскій «Изъ исторіи учебныхъ реформъ Имп. Екатерины II»; Н. Н. Бахтинъ «Нѣсколько мыслей о художественномъ воспитаніи» та ін.

Автори журналу: К. Бестужевъ-Рюминъ, К. Бэръ, Н. Пироговъ, А. Бекетовъ, магистръ Потербня, И. Ф. Анненскій, Н. А. Корфъ, К. Д. Краевичъ, В. Покровскій, П. И. Светловъ, Д. Иловайскій, К. Ельницкій, А. и Е. Фриде, А. Л. Погодинъ, Е. Н. Щепкинъ, А. С. Вязигинъ, Е. Будде, Г. Кунцевичъ, А. М. Селищевъ, А. А. Силантьевъ, А. М. Щербина, К. А. Ганшинъ, О. Д. Хвольсонъ, Э. Л. Радловъ та ін.

Додатки: Объявленія: Отъ редакціи «Филологическихъ Записокъ»; «Сочиненія В. Новаковскаго...» (1866.– Ч. 131); Н. А. Любимовъ «Исторія физики» (1896. – Ч. 303–307).

Показчики: «Указатель къ официальной части повременныхъ изданій Мин. Нар. Просвѣщенія за 1803–1853 гг.» (СПб., 1854); «Указатель къ неофициальной части повременныхъ изданій Мин. Нар. Просвѣщенія за 1803–1853 гг.» (СПб., 1856).

05 Ж 92

37. Западно-Русская Начальная Школа: Ежемѣсячный педагогическій журналъ.

Ред.: Агапитъ, еп. (1906–1908 № 9), Амвросій, архим. (1908 № 10, 11/12), Павель, еп. (1909 № 1–10), Димитрій, еп. (1909 № 11, 12).– Кіевъ, 1906–1917: *Изданіе* Кіевскаго Епархіального Училищнаго Совѣта. *Тип.* Императорскаго Университета Св. Владиміра Акц. Общ. Н. Т. Корчакъ-Новицкаго.

Наявність у фондї:

1906 – № 1–5, 6/7, 8/9, 10, 11/12, 1907 – № 1, 2/3, 4, 5, 6/7, 8/9, 10–12, 1908 – № 1/2, 3–6, 7/8, 10, 11/12, 1909 – № 1–4, 5/6, 7/8, 9–12.

Структура журналу: «Правительственныя распоряженія и разъясненія; Статьи общаго педагогическаго характера; Статьи практическаго характера по

методикъ предметовъ начальныхъ и учительскихъ школь; Школьные дневники. Школьные лѣтописи; Внѣшкольное народное образование; Обзоръ дѣятельности земствъ по народному образованію; Обзоръ педагогической литературы; Критика и библіографія».

Автори журналу: іер. Макарій, свящ. П. Гоповковъ, З. Покровская, И. А. Самойловичъ, И. Архангельскій, В. Родниковъ, К. Ельницкій, П. Петрушевскій, И. Давидовичъ, М. Крупская, Н. Колосовъ, В. Недѣльскій, А. Язловецкій (член Кіевскаго Епархіального Училищнаго Совѣта), О. Ждановичъ, В. Калачинскій.

05 3–30

38. Записки Императорской Академіи Наукъ. – [Виходили нерегулярно, 3–4, іноді 4–6 томів на рік].

Ред.: не зазначено. – Санкт-Петербургъ, 1862–1895: *Тит.* Императорской Академіи Наукъ.

Наявність у фонді:

1872 – Т. 21 кн. 1, 1878 – Т. 32 кн. 1, 1881 – Т. 38 кн. 1, 1882 – Т. 42, 1888 – Т. 58.

У «Записках» друкувалися річні звіти відділень Імператорської академії наук, уривки з протоколів засідань, відомості про особовий склад Академії за кожний рік, повідомлення про присудження премій тощо, а також наукові статті видатних вчених Академії з усіх галузей знань: математики, фізики, хімії, біології, астрономії, геології, географії, історії, політичної економіки, філології та ін.

У різні роки в «Записках» публікувалися праці вчених: А. Н. Веселовскаго, Я. К. Грота, А. А. Куника, А. Ф. Миддендорфа, Д. М. Перевошикова, О. В. Струве, П. Л. Чебишева та ін.

Додатки: «Словарь Русскихъ гравированныхъ портретовъ»: Приложение къ XXI-му тому записокъ Имп. Академіи Наукъ № 2/ Сост. Д. Ровинскій (1872. – Т. 21, кн.1); М. И. Сухомлиновъ «Исторія Россійской Академіи».– Вып. 4–8 (1878 – 1888. – Т. 32–58).

Примітки: На звороті тит. аркуша зазначено: «Напечатано по распоряженію Императорской Академіи Наукъ. Непремѣнный Секретарь Академикъ К. Веселовскій».

05 3–30

39. Записки Научоваго Товариства імени Шевченка. – [Виходили раз на два місяці].

Впорядковував М. Грушевський (1895 т. 6–8). *Під ред.* М.

Грушевського (1896 т. 9 – 1906).– Львів, 1892 – 1937: *Друк.*

Научоваго Товариства ім. Шевченка під зарядом К. Беднарського.

Наявність у фонді:

1895 – Р. 4 т. 5 кн. 1, т. 6 кн. 2, т. 7 кн. 3, т. 8 кн. 4, 1896 – Р. 5 т. 9 кн. 1, т. 10 кн. 2, т. 11 кн. 3, 1897 – Р. 6 т. 18 кн. 4, т. 19 кн. 5, т. 20 кн. 6, 1898 – Р. 7 т. 21 кн. 1, т. 22 кн. 2, т. 23/24 кн. 3/4, т. 25 кн. 5, т. 26 кн. 6, 1899 – Р. 7 т. 27 кн. 1, т. 28 кн. 2, т. 29 кн. 3, т. 30 кн. 4, т. 31/32 кн. 5/6, 1900 – Р. 9 т. 33 кн. 1, т. 34 кн. 2, т. 35/36 кн. 3/4, 1906 – Р. 15 т. 70 кн. 2, т. 71/72 кн. 3/4, т. 73 кн. 5, т. 74 кн. 6.

Видання Наукового товариства ім. Т. Шевченка у Львові (1892–1937). З 1897 р. «Записки» – орган історико-філософських і філологічних секцій товариства. В них друкувалися монографії, статті, документальні публікації, огляди журналів, що виходили в Галичині, а також у Росії, Польщі, Угорщині й інших країнах, публікувалися матеріали про українські землі; друкувалися огляди літератури з загальної історії, рецензії і протоколи товариства. Було надруковано праці І. Франка, М. Павлика, М. Грушевського, О. Кониського.

Публікації «Записок»: М. Грушевський «Нововидані пам'ятки давнього письменства руського»; О. Кониський «Проба улаштування хронології до творів Тараса Шевченка»; І. Франко «Наймичка Т. Шевченка»; К. Студинський «Адельфотес». Граматика, видана у Львові в р. 1591»; «Огляд часописей за 1895 р.: Часописи, видавані на Україні російській»; З. Кузеля «Етнографія в Західноєвропейських часописах за р. 1904, з окремими доповненнями за р. 1903» та ін.

Окремим виданням вийшов «Показчик до Записок Наукового Товариства імени Шевченка. I–XX. Роки I–VI». – Львів: Друк. Наукового Товариства імени Шевченка під зарядом К. Беднарського, 1898. – 66 с.

Примітки: На обкл. і тит. аркуші томів зазначено: «Видавництво присвячене науці і письменству українсько-руського народу» (1895. – Т. 5–8); «Томи XXXI і XXXII містять реферати призначені на київський археологічний зїзд. Перша частина: археологія, історія, етнографія» (1899. – Т. 31, 32); «Томи XXXV і XXXVI містять реферати призначені на київський археологічний зїзд. Друга половина: язик і історія літератури» (1900. – Т. 35, 36); «Наукова часопись присвячена передовсім українській історії, фільольогії й етнографії» (1906. – Т. 70–74).

05 3–30

40. Записки Українського Наукового Товариства в Києві. – Виходять неперіодично, серіями по чотири книги на рік.

Редакційний комітет: М. Грушевський, Г. Павлуцький, В. Перетц (1908 кн. 1), М. Грушевський, В. Перетц, К. Михальчук (1909 кн. 3–6), М. Грушевський, В. Перетц, М. Василенко (1910 кн. 7 – 1912). – Київ, 1908–1914: *Друк.:* Першої Київської Друкарської Спілки (1908 – 1909 кн. 6), І. Чоколова (1910 кн. 7 – 1912).

Наявність у фонді:

1908 – Кн. 1, 2 1909 – Кн. 3, 4, 5, 6, 1910 – Кн. 7, 8, 1911 – Кн. 9, 1912 – Кн. 10.

Видання Українського наукового товариства у Києві.

У «Записках» друкувалися витяги з протоколів засідань товариства і його секцій, наукові розвідки, статті і опрацьовані матеріали (переважно з українознавства) членів товариства та приватних осіб, які були затверджені на наукових засіданнях.

Кн. 3 за 1909 р. присвячено В. Антоновичу, кн. 5 за 1909 р. – М. Гоголю.

У «Записках» друкувалися І. Франко, П. Куліш, І. Огієнко.

Публікації видання: З. О. Требін «Матеріяли до історії української мови з рукописів XV в. Київських бібліотек»; В. Щербина «Памяти Якова Шульгина»;

М. Грушевський «Володимир Антонович, основні ідеї його творчості і діяльності»; О. Левицький «Украинофиламъ». (Невідомий твір П. Куліша)» та ін.

05 3–30

41. Записки Учителя: Педагогическій и семейный журналъ. – Выходить ежемѣсячно, кромѣ іюля и августа.

Ред.-изд. Х. Цинкъ. – Москва, 1881–1885: *Тип.* А. А. Карцева, Комиссіонера Императорскаго Общества Любителей Естествознанія.

Наявність у фонді:

1884 – № 4.

«Записки Учителя» – прогресивне педагогічне видання, яке відстоювало необхідність автономізації школи, звільнення її від бюрократичного керівництва центральних закладів.

Публікації журналу: Н. А. Корфъ «Руководитель для воскресныхъ повторительныхъ школь»; Ю. Ф. Випперъ «Способы счисления»; К. Казначеева «Изъ «Замѣтки» о высшихъ, среднихъ и низшихъ спеціальныхъ школахъ Россіи» та ін.

05 3–30

42. Земство и Народное Образование: Новый общественно-педагогическій двухнедѣльный журналъ.

Ред.-изд. А. Ф. Валяевъ. – Санктъ-Петербургъ, 1914: *Книгоизд-во* «Земская Школа». *Типо-литогр.* «Энергія».

Наявність у фонді:

1914 – № 1, 2/3.

Структура журналу: «Школьное законодательство; Обзоръ дѣятельности правительства по народному образованию; Статьи по общимъ вопросамъ начального образования и воспитанія; Организация школьнаго дѣла въ Россіи; Школьное строительство и школьное хозяйство; Организация учебно-показательныхъ учреждений; Содѣйствіе земствъ улучшенію способовъ преподаванія; Профессиональное образование; Статистика школьнаго дѣла въ Земствахъ; Народные учителя и Земство; Школьное дѣло на местахъ и за границей».

Публікації журналу: «Къ съѣздамъ народныхъ учителей»; «Земство и учителя»; «Всеобщее обученіе и земство»; «Къ современному положенію народнаго учительства»; «Что читать ученикамъ народной школы» та ін.

Як **додаток** до видання, виходив журнал «Внѣшкольное Образование».

05 3–35

43. Знаніе для Всѣхъ: Общедоступный журналъ для самообразования съ картинами въ краскахъ и иллюстраціями въ текстѣ.

Ред.-изд. П. П. Сойкинъ. – Санктъ-Петербургъ [Петроградъ – з 1914], 1913–1917: *Тип.* П. П. Сойкина.

Наявність у фонді:

1914 – № 8, 1915 – № 1, 7, 9, 11, 1916 – № 1, 5, 7, 8.

Кожний номер журналу виходив під окремою назвою: «Далекіє міры»: астрономическій очеркъ Я. И. Перельмана (1914. – № 8); «Зарубежная Русь»: очеркъ проф. Харьковскаго Университета А. Л. Погодина (1915. – № 1); «Тайны Цвѣтовъ»: очеркъ К. К. Серебрякова (1915. – № 7); «Солнце»: астрономическій очеркъ Н. П. Каменьщикова (1915. – № 9); «Сокровища Императорскаго Эрмитажа: (картинная галлерей)»: очеркъ Э. Старкъ (1915. – № 11); «Война въ исторіи развитія Животныхъ»: очеркъ проф. Томскаго Технологическаго Института М. А. Усова (1916. – № 1); «Растительныя сообщества»: очеркъ К. К. Серебрякова (1916. – № 5); «Перелетъ птицъ»: очеркъ В. К. Анфилова (1916. – №7); «Въ странѣ черныхъ дней и бѣлыхъ ночей: (Туруханскій край)»: очеркъ В. Н. Анучина (1916. – № 8).

У журналі розміщено бібліографію на с. 2–4 обкл.: «Что читать о планетахъ на русскомъ языкѣ», «Новыя книги по исторіи», «Народный университетъ», «Библиотека знанія», «Издательство П. П. Сойкина» та ін. (1914–1916).

05 3–73

44. Извѣстія Общества Преподавателей Графическихъ Искусствъ, состоящаго подъ Августѣйшимъ Покровительствомъ Ея Императорскаго Высочества Великой Княгини Маріи Павловны.

Отвѣтственные ред.: И. Е. Евсѣевъ, П. П. Пашковъ, Н. Н. Ивакинъ, И. П. Пашковъ, С. В. Ноаковскій, М. М. Галкинъ, А. И. Ивановъ, К. Н. Горскій, И. В. Аверинцевъ. – Москва, 1907–1916, [?]: *Изд. Правленіе Общества Преподавателей Графическихъ Искусствъ. Т[оварищест]во скоропеч. А. А. Левенсонъ.*

Наявність у фондї:

1914 – № 2/3, 4/5.

Журнал присвячено розробці методичних рекомендацій щодо навчання малюванню, кресленню, чистописанню, ліпленню. Видання містить значну кількість ілюстрацій, фотографій – репродукцій живопису, портретів видатних художників, скульпторів, членів «Общества Графическихъ Искусствъ».

Рекомендовано для шкільного курсу та самостійного вивчення.

У журналі містилася бібліографія видань з теорії, історії та тогочасного стану мистецтв, художньої критики (1914. – № 4/5. – С. 52; 1915. – № 3/4. – С. 71–72).

Публікації журналу: «Шевченко-художникъ»; В. Мурзаевъ «Къ вопросу объ объективной оцѣнкѣ методовъ обученія рисованію»; Н. Некрасовъ «Послѣдній періодъ въ жизни Императорской Академіи Художествъ»; Э. Р. Теллоръ «О постановкѣ профессиональнаго художественнаго образования» та ін.

05 И 33

45. Извѣстія по Народному Образованію. – [Місячник].

Ред. Э. Л. Радловъ (1909 № 1–9, 1910 № 1–6, 9, 1911 № 1–6, 9–12,

1917). *За ред.*: С. А. Жебелевъ (1909 № 11, 1910 № 7, 8, 1911 № 7), Н. Д. Чечулинъ (1911 № 8). – Санктъ-Петербургъ [Петроградъ – з 1914], 1904 – 1917: Сенатская тип.

Наявність у фонді:

1909 – Ч. 20–23 № 1–5, 7–9, 11, 1910 – Ч. 24–27 № 1–12, 1911 – Ч. 28–31 № 1–12, 1912 – Ч. 32–35 № 1–12, 1913 – Ч. 36–39 № 1–12, 1914 – Ч. 40–43 № 1–12, 1915 – Ч. 44–47 № 2, 3, 5–12, 1916 – Ч. 50 № 7, 1917 – Ч. 52–54 № 1, 2, 3/4, 5, 7/8.

Журнал містить розділи: Правительственныя распоряженія; Отдѣль по народному образованію; Отзывы о книгахъ.

В офіційній частині видання друкувалися: «Правительственныя распоряженія по низшему и внѣшкольному образованію; Статьи руководящаго характера по текущимъ вопросамъ народного образованія; Официальныя извѣщенія».

Публікації журналу: М. И. Демковъ «Вліяніе западно-русской педагогики на русскую педагогику»; В. И. Фармаковскій «Опытъ педагогической мнемоники»; В. А. Волковичъ «Другъ народа – К. Д. Ушинскій»; Н. Н. Бахтинъ «Нѣсколько мыслей о художественномъ воспитаніи» та ін.

05 И 33

46. **Кіевская Старина**: Ежемѣсячный историческій журналъ.

Ред.-изд.: Ф. Г. Лебединцевъ (1882–1887), А. С. Лашкевичъ (1888–1889 т. 26). *За ред.* Е. Кивлицкій (1889 т. 27 дек. – 1892). *Ред.* (1892–1902 т. 77 апр.); *ред.-изд.* (1902 т. 77 май – т. 91 нояб./дек., 1906 т. 93–94) В. П. Науменко. *Ред.* Е. К. Трегубовъ (1906). – Кіевъ, 1882–1906: *Изданіе* наслѣдниковъ А. С. Лашкевича (1890 т. 28); *Изд.*: К. М. Гамалѣй (1890 т. 29 – 1902 т. 77 апр.), В. П. Науменко (1906). *Тип.*: Г. Т. Корчакъ-Новицкаго (1882–1886), А. Давиденко, аренд. Л. Штамомъ (1886–1888), Г. Т. Корчакъ-Новицкаго (1888–1897), Императорскаго Университета Св. Владиміра Н. Т. Корчакъ-Новицкаго (1897–1902), Императорскаго Университета Св. Владиміра Акц. Общ. Н. Т. Корчакъ-Новицкаго (1902–1905), Н. А. Гиричъ (1905–1906).

Наявність у фонді:

1882 – Г. 1 т. 1–4 янв.–дек., 1883 – Г. 2 т. 5 янв.–апр., 1884 – Г. 3 т. 8–10 янв.–дек., 1885 – Г. 4 т. 11–13 янв.–дек., 1886 – Г. 5 т. 14–16 янв.–дек., 1887 – Г. 6 т. 17–19 янв.–дек., 1888 – Г. 7 т. 21–23 апр.–нояб., 1889 – Г. 8 т. 24–27 янв.–дек., 1890 – Г. 9 т. 28–31 янв., мартъ–дек., 1891 – Г. 10 т. 32–35 янв.–нояб., 1892 – Г. 11 т. 36–39 янв., мартъ–дек., 1893 – Г. 12 т. 40–43 янв.–дек., 1894 – Г. 13 т. 44–47 янв.–дек., 1895 – Г. 14 т. 48–51 янв.–дек., 1896 – Г. 15 т. 52–55 янв.–дек., 1897 – Г. 16 т. 56–59 янв.–дек., 1898 – Г. 17 т. 60–63 янв.–іюнь, сент.–дек., 1899 – Г. 18 т. 64–67 янв.–дек., 1900 – Г. 19 т. 68–71 янв.–дек., 1901 – Г. 20 т. 72–75 янв.–дек., 1902 – Г. 21 т. 76–78 янв.–іюль/авг., 1903 – Г. 22 т. 80–83 янв.–дек., 1904 – Г. 23 т. 84–87 февр.–окт., 1905 – Г. 24 т. 88–91 янв.–нояб./дек., 1906 – Г. 25 т. 92–94 янв.–нояб./дек.

У різний час журнал очолювали видатні діячі українського руху, члени Київської Старої Громади Ф. Лебединцев, О. Лашкевич, Є. Кивлицкій, В.

Науменко. За роки існування журналу в ньому було надруковано величезну кількість матеріалів з історії України, етнографії, освіти, культури, літературознавства тощо.

Видання містить наукові статті, белетристику, історичні документи, мемуари, хроніки, щоденники, спогади, оповідання, біографії, характеристики і повідомлення про речові пам'ятки "южнорусской" старовини, бібліографію щойно виданих книг з української історії та етнографії.

У журналі розглядалися проблеми освіти: від історії педагогіки до сучасних питань. Тематика публікацій: історія освіти в Україні (як світської, так і духовної), робота недільних шкіл, просвітницька діяльність, питання впровадження української мови в народних школах і взагалі – існування національної школи.

З 1907 р. журнал виходив під назвою «Україна».

У виданні «Кіевской Старины» брали участь: В. Антонович, Д. Багал'їй, Г. Галагань, Н. Костомаров, А. Лазаревскій, А. Кистяковскій, П. Житецкій, І. Нечуй-Левицкій, Т. Рьльскій, А. Потєбня, П. Чубинскій, Н. Петров, Н. Сумцов, М. Драгоманов, С. Ефремов, О. Левицкій, М. Чалый, Н. Тумасов.

У журналі опубліковано статті: С. Голубева «О началѣ книгопечатанія въ Кіевѣ», «Древнія и новыя сказанія о началѣ Кіевской Академіи (къ вопросу о томъ, можетъ ли Кіевская Академія въ 1889 г. праздновать трехсотлѣтіе своего существованія)»; «Матеріалы для исторіи народнаго образованія»; Я. Н. Шульгина «Нѣсколько данныхъ о школахъ въ правобережной Украинѣ въ первой половинѣ XVIII в.»; Н. В. Шугурова «Илья Федоровичъ Тимковскій – педагогъ прошлаго времени»; В. Ф. Боцяновскаго «Публичная бібліотека въ Житомирѣ (по поводу ея 25-лѣтія)»; П. К. Клебановскаго «Богуславско-Духовное училище (по школьнымъ воспоминаніямъ)»; В. Пискорскаго «Изъ прошлыхъ лѣтъ Кіевскаго университета»; Л. Рудановскаго «Черниговская гимназія начала 40-хъ годовъ»; К. Харламповича «Острожская православная школа»; Л. Струнина «Первыя воскресныя школы въ Кіевѣ» та ін.

Окремими виданнями вийшли: «**Бібліографическій указатель «Кіевской Старины» за первое десятилѣтіе (1882–1891)**». – К.: Тип. Г. Т. Корчакъ-Новицкаго, 1893. – [4], 108 с.; «**Систематическій указатель журнала «Кіевская Старина» (1882–1906)**» / Сост. членами комиссії И. Ф. Павловскимъ, В. А. Щеотьевымъ, А. А. Явойскимъ и студентомъ Кіевскаго Университета Б. Д. Чигринцевымъ. – Полтава: *Електр. тип.* Г. И. Марковича, 1911. – [6], 219 с.

05 К 38

47. Лѣтопись Средней Школы: Педагогическій журналъ. – Выходить еженедѣльно, кромѣ лѣтнихъ мѣсяцевъ.

Ред.: проф. Н. К. Кульманъ (1915 № 2–4), Н. И. Березинъ (1915 № 5–40). – Петроградъ, 1915: *Изд.* Я. Башмаковъ и К*. *Тип.* 1-й Петроградской Трудовой Артели (1915 № 1–20); *Книгопечатня* Шмидтъ (1915 № 21–40).

Наявність у фонді:

1915 – № 2–19/20, 21–33/36, 37/38, 39/40.

Журнал передусім висвітлював проблеми середньої школи.

У пропонованій читачам програмі журналу викладено основні завдання видання: «Освѣдомлять преподавателей о главныхъ явленіяхъ текущей научно-педагогической и учебной литературы; Давать критико-библиографическіе обзоры по всѣмъ предметамъ преподаванія; Помѣщать опредѣленія Мин. Нар. Просв. и другихъ учреждений относительно учебныхъ книгъ и пособій; Сообщать о правительственныхъ мѣропріятіяхъ, распоряженіяхъ и предположеніяхъ, касающихся средней школы; Знакомить съ дѣятельностью общественныхъ учреждений въ области среднешкольного образования; Слѣдить за хроникой внутренней жизни средней школы; Приходить на помощь преподавателямъ справками, совѣтами и указаніями въ области преподаванія; Давать обзоры педагогическихъ журналовъ».

Публікації журналу: И. И. Лапшинъ, Д. Дьюи «Психологія и педагогика мышленія»; П. Соколовъ «Педагогическій сборникъ»; С. Лавровъ «Основы латинскаго языка въ популярномъ изложеніи»; А. Пинкевичъ «Методика практическихъ занятій по природовѣдѣнію» та ін.

05 Л 52

48. Літературно-Науковий Вістник: Український місячник літератури, науки і громадського життя.

Ред. комітет: О. Борковський, М. Грушевський, О. Маковей, І. Франко (1898), В. Гнатюк, М. Грушевський, І. Франко (1899–1905). *За редакцію відповідає:* Осип Маковей (1899 кн. 3), В. Гнатюк (1904–1906, 1907 кн. 1/2/3–1908 кн. 4/5/6), Ф. Красицький (1907–1908 кн. 11), С. Веселовський (1908–1909 кн.12), М. Гехтер (1911), О. Лисенко (1912 кн. 10–12, 1913 кн. 4–6, 1914 кн. 1–6). – Львів (1898–1906, 1922–1932); Київ – Львів (1907–1914, 1917–1919), 1898–1914, 1917–1919, 1922–1932: *Видає:* Наукове Товариство ім. Шевченка (1899–1904), Українсько-руська видавнича спілка у Львові (1905–1914). *Вид.:* М. Грушевський (1907–1908), Л. Старицька-Черняхівська (1912 кн. 10–12, 1913 кн. 4–6, 1914 кн. 1–6). *Друк.:* Наукового товариства ім. Шевченка під зарядом К. Беднарського (1899–1907 кн. 1, 3–12, 1908–1910), П. Барського (1907 кн. 2), 1-ої Київської Друкарської Спілки (1910 кн. 1–3, 1911–1913 кн. 11, 1914 кн. 1–3).

Наявність у фонді:

1899 – Р. 2 т. 5 кн. 3, 1904 – Р. 7 т. 25 кн. 1/2/3, т. 26 кн 4/5/6, т. 27 кн. 7/8/9, т. 28 кн. 10/11/12, 1907 – Р. 10 т. 37 кн. 1/2/3, т. 39 кн. 7/8/9, т. 40 кн. 10/11/12, 1908 – Р. 11 т. 41 кн. 1/2/3, т. 42 кн. 4/5/6, т. 44 кн. 10/11/12, 1909 – Р. 12 т. 45 кн. 3, т. 47 кн. 7, 8, 9, т. 48 кн. 12, 1910 – Р. 13 т. 52 кн. 10/11/12, 1911 – Р. 14 т. 53 кн.1/2/3, т. 54 кн. 4/5/6, т. 55 кн. 7/8/9, т. 56 кн. 10/11/12, 1912 – Р. 15 т. 58 кн. 4/5/6, т. 59 кн. 7/8/9, 1913 – Р. 16 т. 61 кн. 1/2/3, 1914 – Р. 17 т. 65 кн. 1/2/3, 4/5/6.

Літературно-мистецький, науковий та суспільно-політичний журнал. Заснований 1898 року як продовження журналу «Зоря», який видавався Науковим товариством ім. Т. Шевченка, та редагованого І. Франком журналу «Життя і слово» (1894–1896). У 1898–1905 рр. – видання НТШ. 1905 р. був

переданий Українсько-руській видавничій спілці. У 1906–1913 рр. виходив у двох редакціях – київській і львівській (ред. М. Грушевський). Його вихід був перерваний Першою світовою війною, відновлений 1917–1919 рр. у Києві як видання товариства підмоги українській літературі, науці й штуці під редакцією О. Олеся.

Журнал містить белетристику, оригінальну літературу й переклади: повісті, оповідання, драми, поезії, статті з української історії, літератури, суспільної економіки, мистецтвознавства й інших галузей знань; огляди літератури, науки й суспільно-політичного життя; критику й бібліографію.

Друкувалися твори І. Франка, М. Коцюбинського, Лесі Українки, О. Кобилянської та ін.

Публіковані у «Л.-Н. В.» матеріали відіграли винятково важливу роль у формуванні ідеології українського національного руху та розвитку модерної української літератури.

Публікації журналу: В. Коцовський «Нові погляди на діяльність Кирила й Методія»; С. Русова «Старе й нове в сучасній українській літературі»; Л. Старицька-Черняхівська «Новини нашої літератури»; М. Грушевський «Українське історичне товариство»; М. Мочульський «З сучасного письменства»; Х. Алчевська «Поезії»; І. Франко «Новини нашої літератури»; І. Кривецький «Київське історичне товариство Нестора-літописця» та ін.

05 Л 64

49. Математическое Образование: Журналь Московскаго Математическаго Кружка. – Выходить ежемѣсячно за исключеніемъ мая, іюня, іюля и августа.

Отвѣтственный ред. І. И. Чистяковъ.– Москва, 1912–[1917]: *Печатня* А. И. Снегиревой (1912).

Наявність у фонді:

1912 – № 1, 2, 5, 6, 8, 1914 – № 7, 1915 – № 4.

Структура журналу: «Статьи по различнымъ отдѣламъ математики, оригинальныя и переводныя; Статьи по вопросамъ преподаванія математики и соприкасающихся наукъ; Очерки по исторіи математики, біографіи и портреты математиковъ; Библиографическій отдѣль; Вопросы и задачи; Математическая хроника; Объявленія».

Основні завдання і зміст журналу викладено у вступній статті «Отъ редакціи» (1912. – № 1. – С. 4).

У виданні публікувалися реферати і статті, присвячені викладанню математики на всіх ступенях навчання в Росії і за кордоном; основна увага приділялася курсу середньої школи.

У журналі містилася бібліографія нових підручників і посібників з математики, видань для самоосвіти, а також друкувалися огляди математичних журналів.

Автори журналу: Н. А. Агрономовъ, П. А. Некрасовъ, Ал. Барсуковъ, В. Г. Фридманъ, Джузеппе Веронезе, К. Ф. Лебединцевъ, Д. Синцовъ, Ел.

Бартъ, Н. А. Извольскій, Д. Вольковскій, В. Бобынинъ, С. Н. Поляковъ, С. Острейко та ін.

05 М 34

50. Материнская Школа: Средній возрастъ и младшій; Старшій возрастъ и руководителямъ. – Выходить два раза въ мѣсяць.

Ред.-изд. А. Н. Богословскій. – Санктъ-Петербургъ, 1912, 1914: *Тип.* Л. Я. Ганзбурга.

Наявність у фондї:

1914 – № 1.

У вступній статті редакцією журналу визначено мету і викладено основні завдання видання: «Дать возможность высказаться всѣмъ, кому близко и дорого дѣло дошкольнаго обученія и воспитанія; Дать возможность высказаться дѣтямъ, проявить свое творчество, создать возможность общенія ихъ между собою; Помочь старшимъ сдѣлать свое вліяніе и заботу о младшихъ болѣе цѣлесообразными; Помочь семьѣ и дѣтскому саду описаніемъ пособій обученія» («Отъ редакціи». – 1914. – № 1. – С. 2).

Публікації журналу: Я. А. Коменскій «Великая Дидактика. Гл. XVII. Десять заповѣдей воспитанія и обученія»; А. Н. Богословскій «Что такое материнская школа»; Ц. Зарницына «Сады для юношества»; Л. Н. Толстой «Солдаткино житье» та ін.

05 М 34

51. Маякъ: Журналь современнаго просвѣщенія, искусства и образованности, въ духѣ народности русской. – Выходить ежемѣсячно.

Ред. С. А. Бурачекъ. – Санктъ-Петербургъ, 1840–1845: *Изд.:* С. А. Бурачекъ, Ю. А. Юнгмейстеръ. *Тип.* К. Вингебера.

Наявність у фондї:

1845 – Т. 22 гл. 1–5.

Журнал містить розділи: Науки; Словесность: Стихотворенія. Проза; Матеріали для словесности; Критика; Новыя книги; Смѣсь.

Програмні завдання журналу редакція виклала у вступній статті до праці Митрополита С. Яворського «О преданіяхъ Вселенской Восточной Православной Церкви» (1845. – Т. 22. – С. 2).

Журнал наголошував на необхідності втілення християнської ідеї у всіх сферах суспільного життя. У виданні друкувалися статті переважно релігійної тематики.

Публікації журналу: П. Никитинъ «Приложеніе II-го Псалма»; Отрывокъ изъ рукописи: «Жизнь и подвиги Оптиной Пустыни Старца Иеромонаха Леонида...»; «Вопросы ученика и отвѣты старца»; А. Солутскій «Сила тайной молитвы»; С. Бурачекъ «Критическій обзоръ народнаго значенія Вселенской церкви на Западѣ и на Востокѣ» та ін.

Показчики: «Указатель статей, помещенныхъ въ «Маякъ», и фамиліи сотрудниковъ «Маяка» за пять лѣтъ, 1840–1844» (СПб., [1844]).

52. **Маякъ:** Журналъ для дѣтей старшаго и средняго возраста, съ отдѣломъ для маленькихъ. – Выходить ежемѣсячно.

Ред. И. И. Горбуновъ-Посадовъ. – Москва, 1914–1916: *Изд.:*

М. В. Горбунова, Л. Н. Горбуновъ. *Тип.* Т[оварищест]ва И. Н. Кушнеревъ и К*.

Наявність у фонді:

1914 – № 3, 5, 12, 1915 – № 4–10, 1916 – № 5/6.

Структура журналу: «Повѣсти, рассказы, сказки, стихотворенія, рассказы изъ жизни животныхъ, географическіе очерки и путешествія; Историческіе и біографическіе очерки; Бесѣды по естествознанію и наблюденіямъ природы; Объ изобрѣтеніяхъ и открытіяхъ; По бѣлу свѣту; Изъ книгъ и журналовъ; Переписка читателей и редакціи; Смѣсь (задачи, игры, шутки и т. д.)».

Публікаціі журналу: Д. Бѣдный «Мальчикъ и прохожій»; Е. Орловская «Наша вертишейка»; В. Лукьянская «Кирпичики»; Л. и Ж. Караваевы «Зимнія развлеченія»; О. Жукъ «Въ яркомъ заревѣ заката»; И. Горбуновъ-Посадовъ «Рождественская ночь»; М. Яковлева «Думающія животныя»; С. Богомазовъ «Черемуха» та ін.

53. **На Помощь Матерямъ:** Педагогическое издание, посвященное вопросамъ воспитанія дѣтей и самообразования. – Выходить 9 разъ въ годъ.

Ред.-изд. А. Пѣшкова-Толифѣрова. – Санктъ-Петербургъ, 1894–1902, 1904: *Типо-литогр.* Б. М. Вольфа.

Наявність у фонді:

1900 – № 9, 1901 – № 1–9.

Часопис є **додатком** до журналу «Игрушечка»(1880–1912).

У пропонованій читачам програмі журналу редакцією подано структуру і завдання видання: «Разсмотрѣніе вопросовъ, относящихся къ воспитанію дѣтей и самообразованію; Практическія указанія и совѣты по уходу, воспитанію и обученію дѣтей; Обзоръ игръ, физическихъ упражненій, образовательныхъ прогулокъ; Обзоръ выдающихся книгъ по воспитанію и чтенію; Отчеты о дѣятельности женскихъ обществъ у насъ и заграницей, а также отчеты о лекціяхъ и докладахъ, читанныхъ въ разныхъ собраніяхъ и кружкахъ».

Розділи журналу: Воспитаніе; Разныя мелкія сообщенія; Лѣтопись женскаго труда.

Журнал ставив за мету – «содѣйствовать правильной постановкѣ воспитанія и обученія дѣтей дошкольнаго возраста» (Е. Литвинова «Къ вопросу о самообразованіи матерей». – 1901. – № 6. – С. 233).

У виданні друкувалися рецензії на нові книги з проблем виховання, звіти про діяльність батьківських гуртків, організацію ясел, дитячих садків тощо.

Публікаціі журналу: М. Бубновъ «О новомъ воспитаніи»; А. Штакельбергъ «Обученіе чтенію и письму»; Е. Литвинова «Къ вопросу о самообразованіи матерей»; «Воспитаніе въ борьбѣ съ предрасудками» та ін.

54. Наглядное Обучение: Педагогический журнал. – Выходит 6 раз в год.

Ред. Н. В. Чеховъ. – Москва, 1907–1908: *Изд.* И. Н. Кнебель. *Типо-литогр.* ТВО И. Н. Кушнеревъ и К*.

Наявність у фонді:

1907/1908 – № 1–5/6.

Структура журналу: «...оригинальныя и переводныя статьи по теоріи и практикѣ нагляднаго обученія, критико-библиографическіе обзорѣнія существующихъ наглядныхъ пособій, рефераты, мелкія замѣтки и сообщенія».

Публикації журналу: В. Костроминъ «Картины къ урокамъ объяснительнаго чтенія»; И. Александровъ «Къ вопросу о наглядномъ преподаваніи геометріи»; М. Афанасьева «Наглядныя пособия для начальной школы» та ін.

55. Народная Школа: Ежемесячный педагогический журнал.

Ред.-изд.: Ф. Н. Мѣдниковъ (1877), В. А. Евтушевскій и А. П. Пятковскій (1878–1881), А. П. Пятковскій (1884–1888). – Санктъ-Петербургъ, 1869–1889: *Тип.:* М. А. Попова (1877), М. А. Хана (1878 № 8); *Тип. и хромогр.* А. Траншеля (1884 № 1); *Тип.* С. Е. Добродѣева (1888 № 1).

Наявність у фонді:

1877 – № 8–12, 1878 – № 1–5, 6/7–12, 1879 – № 1–5, 6/7, 8, 9, 1880 – № 1–5, 6/7, 8–10, 1881 – № 3–5, 6/7, 8–12, 1884 – № 1, 2, 4, 8, 10, 12, 1886 – № 1–5, 6/7, 8–11, 1888 – № 1–5, 6/7, 8–12.

«Народная Школа» – прогресивний педагогічний журнал, розрахований на народних учителів.

Видання містить розділи: Законодательство по народному образованию; Педагогика и дидактика; Исторія народнаго образования; Критика и библиографія; Новости и смѣсь; Приложенія къ журналу.

Публикації журналу: Я. Михайловскій «О цѣляхъ и средствахъ историческаго обученія въ народной школѣ»; Д. Тихомировъ «Отношенія грамматики къ правописанію при элементарномъ обученіи»; М. Корфъ «Значеніе народной школы и педагогическихъ знаній для общества»; И. П. Каптеревъ «Спенсеръ какъ педагогъ и его русскіе критики» та ін.

Додатки: «Политическіе извѣстія для народныхъ учителей» (1877. – № 9–12; 1878. – № 1–12; 1880. – № 2, 3; 1888. – № 1); А. Рандю «Курсъ педагогики» (1882. – № 6–12).

56. Народная Школа: Настольный ежемесячный справочникъ для народной школы и народнаго учителя.

Ред.-изд. Е. Ф. Проскурякова, при ближайшемъ участіи В. И. Чарнолуспаго. – Петроградъ, 1916: *Тип.* Б. М. Вольфа.

Наявність у фонді:

1916 – № 1–4/5, 6/7.

Журнал «Народная Школа» призначався для народных учителей.

У журналі друкувалися: «...новые законы, циркуляры и сенатскія разъясненія, касающіяся народной школы и народного учителя; рефераты и сводъ рецензій главнѣйшихъ органовъ общей и педагогической періодической печати о новыхъ книгахъ по психологіи, педагогикѣ, народному образованію и библиографіи, объ учебникахъ, руководствахъ, учебныхъ и наглядныхъ пособіяхъ по предметамъ курса народной школы, а также о журналахъ по вопросамъ народного образованія, педагогики, дѣтскаго чтенія и библиографіи; списки новыхъ книгъ, учебниковъ, учебныхъ пособій и періодическихъ изданій, допущенныхъ въ начальныя училища; сводъ отзывовъ и рецензій, главнѣйшихъ органовъ педагогической печати о новыхъ книгахъ и журналахъ дѣтскаго чтенія» («Отъ редакціи». – 1916. – № 1. – С. 6).

05 Н 30

57. Народное Образование: Ежемѣсячный педагогическій журналъ.

Ред. П. Мироносицкій. – Санктъ-Петербургъ [Петроградъ – з 1914], 1896–1917: *Издание* Училищнаго Совѣта при Святѣйшемъ Синодѣ. Синодальная тип.

Наявність у фонді:

1896 – Г. 1 кн. 1–12, 1897 – Г. 2 кн. 1–12, 1898 – Г. 3 кн. 9–12, 1899 – Г. 4 кн. 1–12, 1900 – Г. 5 кн. 1, 3–5, 8, 9, 1901 – Г. 6 кн. 1–5/6, 12, 1902 – Г. 7 кн. 1–4, 5/6, 7/8, 9–12, 1903 – Г. 8 кн. 1–4, 5/6, 7/8, 9–12, 1904 – Г. 9 кн. 1–4, 5/6, 7/8, 9–12, 1905 – Г. 10 кн. 1–4, 5/6, 7/8, 9–12, 1906 – Г. 11 кн. 1–4, 5/6, 7/8, 9–12, 1907 – Г. 12 кн. 1–4, 5/6, 7/8, 9–12,

1908 – Г. 13 кн. 1–4, 5/6, 7/8, 9–12, 1909 – Г. 14 кн. 1–4, 5/6, 7/8, 9–12, 1910 – Г. 15 кн. 1–4, 5/6, 7/8, 9–12, 1911 – Г. 16 кн. 1–4, 5/6, 7/8, 9–12,

1912 – Г. 17 кн. 1–4, 5/6, 7/8, 9–12, 1913 – Г. 18 кн. 1–4, 5/6, 7/8, 9–12, 1914 – Г. 19 кн. 1–4, 5/6, 7/8, 9–12, 1915 – Г. 20 кн. 1–4, 5/6, 7/8, 9–12,

1916 – Г. 21 кн. 1–4, 5/6, 7/8, 9, 10, 11/12, 1917 – Г. 22 кн. 1, 2, 3/4, 7/12.

Структура журналу: «Отдѣлъ офіціальный: Правительственныя распоряженія; Статьи общаго характера по вопросамъ воспитанія, обученія и устройства школь; Исторія школь; Современное положеніе начальныхъ школь въ Россіи и въ славянскихъ земляхъ; Очерки и рассказы изъ школьной жизни; Критика и библиографія; Хроника приходской жизни; Замѣтки. Извѣстія, полезныя свѣдѣнія; Приложенія».

Публикаціи журналу: «Мысли К. Д. Ушинскаго о значеніи религіи въ дѣлѣ воспитанія»; С. Шохоръ-Троцкій «Тридцать мыслей объ арифметикѣ»; Г. Трошинъ «Психологія дѣтскаго чтенія»; К. Ельницкій «Н. И. Пироговъ»; А. Налимовъ «Изъ школьной практики» та ін.

05 Н 30

58. Народное Образование: Ежемѣсячное приложеніе къ «Извѣстіямъ Московской Городской Думы».

Ред.: не зазначено. – Москва, 1911–[1917]: *Издание* Московскаго Городскаго Управленія. *Городская тип.*

Наявність у фонді:

1911 – № 2, 1912 – № 3, 4, 7/8, 9/10, 11/12, 1913 – № 4, 9/10, 11/12,
1914 – № 1, 2/4, 5/6, 12, 1915 – № 9, 1916 – № 3, 10, 11.

Тематика публікацій журналу: «Вопросы управления и руководства школами; Съезды дѣятелей по народному образованию; Дошкольное воспитаніе; Начальное образование; Школьные помещенія; Врачебно-санитарный надзоръ; Физическое воспитаніе дѣтей; Вспомогательныя классы (обученіе умственно-отсталыхъ); Педагогическіе курсы; Народная школа въ западныхъ государствахъ; Дѣтскіе пріюты; Профессиональное образование».

Публікації видання: Р. Ландсбергъ «О системѣ Маріи Монтессори»; Е. Н. Баженова «Вспомогательныя школы, рабочія колоніи и другія учебно-вспомогательныя учрежденія для умственно-отсталыхъ дѣтей въ Германіи»; В. Траубенбергъ «Вопросы дошкольнаго воспитанія и городскіе дѣтскіе сады» та ін.

05 Н 30

59. Народное Образование въ Виленскомъ Учебномъ Округѣ: Приложение къ Циркуляру по Виленскому Учебному Округу (1908–1909); Педагогическій журналъ, издаваемый при Управленіи Виленскаго Учебнаго Округа (1910 № 1). – Выходитъ ежемѣсячно.

Ред. за 1908–1909 рр. не зазначено; За *ред.* С. М. Никоновъ (1910 № 2). – Вильна, 1901–1915: *Издаваемый* Виленскимъ Учебнымъ Округомъ. *Тип.*: «Артель Печатнаго Дѣла» (1908 № 2, 3), «Русскій Починъ» (1908 № 4, 5/6, 7/8); *Электро-тип.* «Русскій Починъ» (1909 № 1– 6/7, 8/9 – 12); *Тип.* А. Г. Сыркина (1910 № 1).

Наявність у фонді:

1908 – № 1–12, 1909 – № 1–12, 1910 – № 1, 2.

Журнал містить такі розділи і підрозділи:

Отдѣль офіціальний: Высочайшія повелѣнія, относящіяся къ начальному народному образованию; Распоряженія Министерства народнаго просвѣщенія и управления учебнаго округа; Распоряженія директоро́въ народныхъ училищъ и училищныхъ совѣто́въ.

Отдѣль неофіціальний: Краткія общедоступныя статьи по начальному обученію и воспитанію; Примерныя уроки по предметамъ начальнаго обученія съ пояснительными примѣчаніями; Статьи по вопросамъ о внѣшкольномъ образованіи; Практическія совѣты по благоустройству училищъ; Свѣдѣнія объ открытіи училищъ, объ открытіи библиотекъ для народнаго чтенія, воскресныхъ и праздничныхъ чтеній и проч.; Выдающіяся событія школьной жизни; Біографическія свѣдѣнія о выдающихся педагогахъ и деятеляхъ по народному образованию; Свѣдѣнія объ училищныхъ садахъ, огородахъ, пасѣкахъ и проч.; Библіографія.

Авторы статей журнала: Б. Степанецъ, О. Левицкая, А. Поповъ, О. Саприкъ, В. Мурзаевъ та ін.

Примітки: У 1909 р. журнал виходив під назвою: «Народное Образование: Приложение къ Циркуляру по Виленскому Учебному Округу» (№ 1–12).

05 Н 30

60. Народный Учитель: Профессіональный и общественно-политическій журналъ (1906–1908); Профессіональный и общественно-педагогическій журналъ (1909–1911); Профессіональный и общественно-педагогическій еженедѣльный журналъ (1912–1917); Двухнедѣльный журналъ (1906, 1907 № 5–8); Двухнедѣльный журналъ Юга (1907 № 2–4, 9–10, 17–18, 1908 № 1–3); Журналъ Юга (1908 № 12, 13 – 1909).

Ред.-изд. А. Д. Осмоловскій (1906). *За ред.* Л. П. Смирнова (1907 № 17/18 – 1908 № 3). *Ред.* О. Н. Смирновъ (1908 № 9 – 1917). – Кишиневъ (1906–1908 № 3); Кіевъ (1908 № 12, 13 – 1909); Москва (1910–1917), 1906–1917: *Изд.* Л. П. Смирнова (1908–1917). *Тип.*: Э. Шліомовича въ Кишиневѣ (1906 № 4, 5), газ. «Бессарабская Жизнь» (1906 № 6 – 1908 № 3), «Петръ Барскій», Кіевъ (1908 № 12–1909), Анзимирова и Никольскаго, Москва (1910 № 10), «Народное Изд-во» (1910 № 13/14, 15/16, 19/20 – 1911 № 2–5), Л. В. Пожидаевой (1911 № 13/14, 15/16), Московскаго Изд-ва «Копѣйка» (1911 № 9–11/12), Торговаго Дома Московское Изд-во «Копѣйка» (1911 № 17/18– 1912 № 2); «Московская» *типо-литогр.* Торг. Дома П. Федосѣевъ и А. Семинъ (1912 № 3–37); «Московская» *типо-литогр.* (1912 №38); *Тип.* «Общественная Польза» (1912 № 39–1917 № 32).

Наявність у фондї:

1906 – Р. 1 № 4–15/16, 1907 – Р. 2 № 2–10, 17/18, 1908 – Р. 3 № 1–3, 12, 13, 1909 – Р. 4 № 1–15/16, 1910 – Р. 5 № 1– 19/20, 1911 – Р. 6 № 2–5, 9–10, 17/18, 1912 – Р. 7 № 1–39/40, 1913 – Р. 8 № 1–39/40, 1914 – Р. 9 № 1, 3–16, 21–31/32, 1915 – Р. 10 № 1–30, 1916 – Р. 11 № 1–33/34, 1917 – Р. 12 № 1–32.

Постійні розділи журналу: Вопросы народнаго образования въ Государственной Думѣ; Въ учительскихъ обществахъ; Хроника народнаго образования; Изъ жизни заграничной школы; Народное образование въ земствахъ и городахъ; Внѣшкольное образование; Среди педагогическихъ журналовъ; Сообщенія съ мѣстъ; Новости педагогической, учебной, дѣтской и народной литературы; Справочныя свѣдѣнія по народному образованию; Въ помощь самообразованію; Среди книгъ (библіографія); Школьная практика; Письма въ редакцію; Почтовый ящикъ.

У виданні публікувалися статті з питань педагогіки, психології, шкільної гігієни і санітарії. З 1908 р. журнал виходив з ілюстраціями.

У журналі друкувалися: В. П. Вахтеровъ, С. Ф. Русова, С. О. Сѣрополко, Т. Г. Лубенець, Н. Д. Лубенець, Е. А. Звягинцевъ.

Публікації видання: Н. Румянцевъ «О курсахъ для народныхъ

учителей»; П. Каптеревъ «Одно изъ новыхъ направлений педагогiи»; Л. Н. Толстой «О народномъ образованiи (1862–1912)»; С. О. Сѣрополко «Изъ итоговъ школьной переписи»; В. П. Прозорова «Народное образованiе въ земствахъ»; В. П. Вахтеровъ «Введенiе въ педагогику» та ін.

05 Н 30

61. Наука и Школа: Научно-педагогическiй журналъ-сборникъ.

Ред.-изд. Н. Н. Кноррингъ. – Харьковъ, 1915–1916: *Издаваемый* при гимназiи 2-ой группы преподавателей. *Тип.* «Печатное Дѣло».

Наявнiсть у фондi:

1915 – № 2, 1916 – № 1, 3.

Журналъ мiстить роздiли: Хроника; Отзвы и рецензiи; Журналы.

У виданнi друкувалися статтi з методики викладання математики, iсторiї, географiї, лiтератури та ін.

Автори статей журналу: А. И. Бѣлецкiй, Н. И. Карѣвѣ, В. П. Бузескуль, Ф. И. Шмитъ, Н. Н. Кноррингъ та ін.

Публiкацiї видання: Д. П. Гордѣвѣ «О наглядномъ преподаванiи исторiи искусства въ среднихъ учебныхъ заведенiяхъ»; Е. Е. Кагаровъ «Объ ученическихъ рефератахъ и литературныхъ бесѣдахъ»; Н. Н. Кноррингъ «Контрольное спрашиванiе и обученiе» та ін.

05 Н 34

62. Научный Историческiй Журналъ. – [Двомiсячник].

Подъ ред. проф. Н. И. Карѣва. – Санктъ-Петербургъ, 1913–1914: *Изд.* И. А. Ефронъ. *Тип.* Акц. Общ. Брокгаузъ-Ефронъ.

Наявнiсть у фондi:

1913 – Т. 1 вып. 2.

Структура журналу: «Статьи; Исторiографическiе обзоры; Рецензiи; Авторефераты; Изъ текущей историко-теоретической литературы; Хроника; Библиографiя».

Автори публiкацiй журналу: В. Мiяковскiй, Л. П. Карсавинъ, Непгi See, И. В. Лучицкiй, Г. В. Вернадскiй, А. Л. Погодинъ, А. М. Гнѣвушевѣ, Н. И. Карѣвѣ, П. Б. Струве, В. Н. Забугинъ.

Журналъ мiстить библиографiю: «Новости исторической литературы», «Изъ журнальныхъ и газетныхъ отзывовъ объ историческихъ работахъ», К. Н. Деруновъ «Библиографiя сочиненiй по всеобщей исторiи на русскомъ языкѣ за пятилѣтiе: 1908–1912 гг.» (1913. – Т. 1, вып. 2. – С. 187–233).

05 Н 34

63. Начальное Обученiе: Приложение къ Циркуляру по Казанскому Учебному Округу (1903–1904); Ежемѣсячнiй педагогическiй журналъ (1905); Педагогическiй журналъ. Приложение къ Циркуляру по Казанскому Учебному Округу (1908); Педагогическiй журналъ (1909–1914). – [Мiсячник].

Завѣдывающiй редакцiей А. Анастасiевѣ (1903 № 2–5). – Казань, 1901–1917: *Издаваемый* при Управленiи Казанскаго Учебнаго Округа. *Типо-литогр.:*

Казанського Університета (1903–1904), Імператорського Університета (1908–1911); Центральна *тип.* (1914).

Наявність у фонді:

1903 – Р. 3 № 2–5, 8, 9, 1904 – Р. 4 № 1–12, 1905 – Р. 5 № 12, 1908 – Р. 8 № 2–5, 8–12, 1909 – Р. 9 № 1–12, 1910 – Р. 10 № 1–12, 1911 – Р. 11 № 1–12, 1914 – Р. 14 № 1–12.

Структура журналу: «Отдѣль офіціальний: Высочайшія повелѣнія, относящіяся къ начальнымъ народнымъ училищамъ; Распоряженія Министерства народнаго просвѣщенія; Приказы и распоряженія окружнаго начальства; Распоряженія директоровъ и инспекторовъ народныхъ училищъ. Отдѣль неофіціальний: Краткія общедоступныя статьи по начальному обученію и воспитанію; Примѣрные уроки по предметамъ начальнаго обучения съ пояснительными примѣчаніями; Статьи по вопросамъ о внѣшкольномъ образованіи; Выдающіяся событія школьной жизни: посѣщенія училищъ высокопоставленными лицами, педагогическіе курсы и съѣзды, школьные праздники и экскурсіи, біографическія свѣдѣнія о педагогахъ и школьныхъ дѣятеляхъ; Библіографія».

05 Н 36

64. Наша Школа: Науково-педагогічний журнал. Орган Товариства «Учительська Громада» у Львові (1909–1910); Науково-педагогічний

журнал. Орган Товариств українських учителів середніх і висших шкіл «Учительська Громада» у Львові і «Тов. ім. Сковороди» у Чернівцях (1911–1912 кн. 3); Науково-педагогічна часопись. Орган українських товариств учителів середніх і висших шкіл «Учительська Громада» у Львові і «Тов. ім. Сковороди» у Чернівцях (1913). – Виходить 4 рази на рік (1909–1910), 6 разів на рік (1912–1913).

Відповідає за ред. Ів. Кревецький (1909–1912). *Під ред.* Стефана Томашівського (1913). – Львів (1909–1910, 1916–1918); Львів – Чернівці (1911–1914), 1909–1914, 1916–1918: *Видає* Редакційний Комітет. *Друк.* Наукового Товариства ім. Шевченка під зарядом К. Беднарського.

Наявність у фонді:

1909 – [Р. 1] кн. 1/2, 3/4, 1910 – Р. 2 кн. 2, 3, 1912 – Р. 4 кн. 2, 3, 1913 – Р. 5 зш. 2, 3.

Основний зміст журналу – науково-педагогічні статті і розвідки з історії, розвитку та реорганізації української школи, методики та дидактики. Серед них – праці С. Томашівського «Історія державної середньої школи у Галичині» (1909. – Кн. 1/2), А. Крушельницького «Українські підручники в середніх школах у Галичині», М. Кордуби «Українські підручники в середніх школах на Буковині» (1909. – Кн. 3/4), М. Г. Смирнової «Навчане чужою мовою та основні принципи психології і педагогіки» (1913. – Зш. 3). Матеріали про шкільництво публікувалися під постійними рубриками: «З товариства «Учительська Громада», «Вісти з «Краєвого Шкільного Союзу», «Хроніка шкільного життя». Бібліографія, критичні матеріали, огляди, рецензії

на педагогічно-дидактичну літературу, шкільні підручники, видання загальнонаукового та інформаційного змісту друкувалися під рубриками «Оцінки й звіти», «Огляд книжок і часописей», «Бібліографія», авторами яких були переважно Я. Гординський, М. Залізник, В. Левицький, І. Копач, І. Свенціцький, І. Раковський, М. Пачовський, І. Кревецький, В. Дорошенко, І. Дем'янчук.

05 Н 37

65. Новости Дѣтской Литературы: Ежемесячный журналъ (1911–1912); Критико-библиографическій ежемѣсячный журналъ (1912–1913). *Ред.* А. И. Колмогоровъ. – Москва, 1911–1916: *Издаваемый* при участіи Отдѣла Дѣтскаго Чтенія Комиссіи по организаціи домашняго чтенія при Учебн. Отд. М.О.Р.Т.З., *Издательствомъ* при Дѣтской Библиотекѣ М. В. Бердниковой. *Тип.:* Т-го Дома «М. В. Балдинъ и К*» (1911 № 2–4), Т./Д. «Печатное Дѣло» (1912 № 2–1913 № 5, 8, 9), С. А. Лопашова (1913 № 7); *Тип. и цинк.* Т./д. «Мысль», Н. П. Меснянкинъ и К* (1913 № 10/11, 1, 1914 № 11/12); *Тип.* «Моск. Печатное Производство Вл. Венгерова» (1915–1916).

Наявність у фонді:

1911 – Р. 1 № 1–4, 1912 – Р. 1 № 5–12, р. 2 № 2, 4, 1913 – Р. 2 № 5–10/11, р. 3 № 1–4, 1914 – Р. 3 № 8–11/12, 1915 – Р. 4 № 1–10, 1916 – Р. 5 № 2, 3, 6, 7.

Структура журналу: «Статті, очерки і кореспонденції по вопросам дѣтскаго чтенія и воспитанія; Хроника дѣтскаго чтенія и воспитанія. Обзоръ педагогическихъ газетъ и журналовъ; Списки вышедшихъ за мѣсяць дѣтскихъ книгъ; Рецензіи на новыя дѣтскія книги и журналы; Вопросы и отвѣты читателей и редакціи; Объявленія».

Редакція журналу ставила за мету прийти на допомогу всім, хто мав бажання ознайомитися з дитячою літературою. Значне місце на сторінках видання відводилося також огляду питань, пов'язаних зі становленням дитячого читання та виховання у Росії і за кордоном.

Журнал розрахований на учителів, вихователів дошкільних закладів, батьків.

05 Н 76

66. Обновление Школы: Педагогическій журналъ. – [Виходив 10 разів на рік].

Подъ ред. А. Зачиняева, Отдѣль «Экспериментальной педагогики» *подъ ред.* П. Р. Радосавльевича. – Санктъ-Петербургъ (1911–1912/1913 № 8/9); Санктъ-Петербургъ–Варшава (1912/1913 № 10–1915), 1911–1915: *Изд-во* «Новая Школа» (1911 № 1). *Тип.:* Т[оварищест]ва А. Ф. Марксъ (1911–1912 кн. 9/10), Алекс.-Невск. Общ. Трезв. (1912/1913 № 2–4); *Худож. печатня журн.* «Обновление Школы» (1912/1913 № 5–1915).

Наявність у фонді:

1911 – Р. 1 кн. 1, 2, 1911/1912 – Р. 1 кн. 3/4, 5, 1912 – Р. 1 кн. 6, 7/8, 9/10, 1912/1913 – Р. 2 кн. 12–16/17 № 2–6/7, 1914 – Р. 3 кн. 21–23/24, 25 № 1–3/4, 5.

Структура журналу: «Статті, очерки, наброски, опыты по психології дѣтства и экспериментальной педагогикѣ, методикѣ обученія, гигиенѣ и физическому воспитанію дѣтей; Очерки по народному образованію; Критика и библиографія; Педагогическая хроника; Объявленія».

Основна мета журналу – розгляд питань виховання дитини, формування активної творчої особистості.

05 О –20

67. Образованіе: Педагогическій и научно-популярный журналъ, посвященный вопросамъ женскаго и мужскаго воспитанія и обученія (1892–1895); Педагогическій и научно-популярный журналъ (1896–1901); Педагогическій, литературный и научно-популярный журналъ (1902–1903 № 1); Литературный, научно-популярный и педагогическій журналъ (1903 № 2 – 1905); Литературный общественно-политическій журналъ (1906–1907).

Ред.-изд.: А. Я. Острогорскій, И. М. Василевскій, Д. А. Каршевъ (1892–1907). *Ред.:* В. Сиповскій (1896 № 1–10), В. Молчановъ (1906 № 11, 12, 1907 № 2). – Санкт-Петербургъ, 1892–1909: *Тип.* Училища Глухонѣмыхъ (1892–1895 № 9); *Типо-литогр.* Б. М. Вольфа (1895 № 10 – 1900, 1902–1907); *Тип.* «В. С. Балашевъ и К*» (1901).

Наявність у фонді:

1892 – [Р. 1] № 9–12, 1893 – Р. 2 № 7/8–12, 1895 – Р. 4 № 1–12, 1896 – Р. 5 № 1–12, 1897 – Р. 6 № 1–11, 1898 – Р. 7 № 1–12, 1899 – Р. 8 № 1–12, 1900 – Р. 9 № 1–12, 1901 – Р. 10 № 1–12, 1902 – Р. 11 № 1–12, 1903 – Р. 12 № 1–12, 1904 – Р. 13 № 1–8, 1905 – Р. 14 № 1–4, 6, 11/12, 1906 – Р. 15 № 1–9, 11, 11а, 12, 1907 – Р. 16 № 1, 2, 3, 9–12.

«Образованіе» – популярне педагогічне видання, яке посідало чільне місце в журналістиці.

Журнал містить розділи: Правительственныя распоряженія по вопросамъ женскаго и мужскаго, духовнаго и светскаго образованія; Общепедагогическіе статьи; Историко-педагогическіе статьи; Психологическіе этюды и наблюдения; Свѣдѣнія о народной школѣ въ Россіи и за границей; Новости педагогическаго движенія на Западѣ; Обзорѣніе педагогической литературы и журналистики; Отдѣль белетристики.

Спочатку «Образованіе» було суто педагогічним виданням, пізніше програма журналу розширилася: публікувалися наукові статті, політичні огляди, детальні рецензії на нові книги. З січня 1902 р. обсяг журналу значно збільшився: започатковано розділ белетристики, авторами якого були переважно письменники-реалісти, такі як В. В. Вересаєв, С. Гусев-Оренбурзький, Ів. Бунін, Д. Н. Мамін-Сибіряк, К. М. Станюкович, Є. Н. Чириков та ін.

З 1903 по 1907 рр. навколо журналу згуртувалися співробітники-марксистки. На сторінках видання друкувалися матеріали про становище

робітничого класу, профспілки, революційний рух в армії та на селі. До складу редакції входив О. В. Луначарський, який публікував статті на теми літератури.

Серед авторів розділу белетристики у цей час були відомі письменники та поети: Л. Андрєєв, С. Сергєєв-Ценський, О. Серафимович, О. Толстой, О. Блок, В. Брюсов, К. Бальмонт та інші.

У роки столипінської реакції (1908–1912 рр.) програма журналу змінилася. Нова редакція запросила до співпраці представників кадетської преси, публіцистів та письменників-декадентів (З. Гіпіус, Д. Мережковський, Ф. Сологуб та ін.). Літературний відділ очолив М. Арцибашев.

Кожна книга журналу за грудень містила покажчик змісту надрукованих за рік публіцистичних матеріалів і художніх творів.

05 О –23

68. Основа: Южно-русский литературно-ученый вѣстникъ. – [Місячник].

Ред. В. М. Бѣлозерскій. – Санктъ-Петербургъ, 1861–1862: *Тип.*: П. А. Кулиша (1861 № 1–4, 11/12, 1862 № 1, 4), Н. Тиблена и Комп. (1861 № 5–10), П. А. Кулиша и Тиблена и К* (1862 № 10).

Наявність у фонді:

1861 – № 1–11/12, 1862 – № 1, 4, 10.

Український суспільно-політичний та науково-літературний журнал. З виданням співробітничали Т. Г. Шевченко, Марко Вовчок, М. О. Максимович, О. Ф. Кістяківський. Частина матеріалів друкувалася російською мовою. «Основа» обстоювала право української нації на вільний і всебічний розвиток. Статті журналу присвячено розвитку національної культури, економіки; питанням історії, етнографії, літератури і фольклору українського народу; накресленню головних завдань народної освіти, зокрема поширенню грамотності серед народу, запровадженню навчання і друкування підручників рідною мовою. Журнал мав великий вплив на культурно-літературний процес і сприяв зростанню національної свідомості та національно-визвольного руху в Україні.

У журналі опубліковано уривки з «Щоденника», листи і чимало поезій Т. Шевченка, твори Марка Вовчка, Л. Глібова, П. Куліша, О. Стороженка, О. Кониського, А. Свидницького, Д. Мордовця; історичні праці М. Костомарова, М. Максимовича, Т. Рильського, В. Антоновича, П. Куліша, О. Лазаревського та ін.

Серед авторів «Основи» відомі педагоги й громадські діячі: К. Ушинський, І. Дорошенко, О. Котляревський, О. Навроцький, М. Петров, І. Соколов, М. Сухомлинов, М. Тулов, П. Якушкін.

05 О –75

69. Педагогическая Хроника: Еженедѣльное прибавленіе къ журналу «Семья и Школа».

Ред.-изд.: К. Краевичъ, Юл. Симашко, К. Н. Модзалевскій. – Санктъ-Петербургъ, 1878–1885: *Тип.* В. Безобразова и Комп.

Наявність у фонді:

1884 – Ч. 1–40.

Видання присвячено проблемам народної освіти, школи і педагогіки.

Журнал друкував урядові розпорядження стосовно діяльності навчальних закладів та матеріали, в яких розглядалися важливі проблеми теорії і практики навчання, висвітлювалася робота педагогічних товариств. На сторінках видання публікувалися огляди преси, повідомлення, які торкалися стану народної освіти.

Постійний розділ видання – «Бібліографія», який містив стислу інформацію про монографії, підручники та навчальні посібники з педагогіки.

У розділах «Слухи и Новости», «Внутренніе извѣстія», в кореспонденціях з місць журнал, особливо в останні роки свого існування, друкував критичні матеріали про тяжке становище вчителів, наполегливо відстоював обов'язковість початкового навчання та надання державної допомоги «недостатнім» учням.

У розділі «Бібліографія» друкувалися рецензії на видання: П. Богдановъ «Этимологія русскаго языка»; И. Григоровичъ «Учебникъ арифметики»; А. Филоновъ «Учебникъ по словесности»; Н. Дебольскій «О подготовкѣ родителей и воспитателей къ дѣлу воспитанія дѣтей» та ін.

05 П 24

70. Педагогическій Вѣстникъ Московскаго Учебнаго Округа:
Официальные Извѣстія (1914–1917).

Ред.-изд.: А. А. Флеровъ (1914–1916), А. А. Алферовъ (1917). – Москва, 1914–1917: *Тип. Г. Лисснера и Д. Собко* (1914–1916); *Т[оварищес]во скоропеч.* А. А. Левенсонъ (1917).

Наявність у фондї:

1914 – № 5/6, 7, 8, 9, 1916 – 1, 2, 3/4, 5/6, 7/9, 1917 – № 1.

Розділи журналу: Высочайшія повелѣнія и законы; Высочайшія приказы; Определенія правительствующаго сената; Министерскія распоряженія:

- по высшимъ учебнымъ заведеніямъ;
- по среднимъ учебнымъ заведеніямъ;
- по техническимъ учебнымъ заведеніямъ;
- по народному образованию;
- общія для разнаго типа учебныхъ заведеній;

Приказы Министерства Народнаго Просвѣщенія; Приказы по управленію Московскаго Учебнаго Округа; Распоряженія начальства Московскаго Учебнаго Округа; Распоряженія начальниковъ учебныхъ заведеній.

05 П 24

71. Педагогическій Вѣстникъ Московскаго Учебнаго Округа:
Средняя и низшая школа (1912–1914).

Ред.-изд. А. А. Флеровъ, *ред.* Вл. Исаенковъ и А. Флеровъ (1912–1917); *Ред.-изд.* А. А. Флеровъ (1917). – Москва, 1911–1917: *Тип. Г. Лисснера и Д. Собко* (1912–1914); *Т[оварищес]во скоропеч.* А. А. Левенсонъ (1917).

Наявність у фондї:

1912 – № 1–9, 1913 – № 1–9, 1914 – № 1–4, 5/6, 7–9, 1915 – № 1, 2, 4, 5/6, 7, 8/9, 1916 – № 1, 2, 3/4, 5/6, 7/9, 1917 – № 1.

У журналі друкувалися: «...статті научного содержания по вопросам обучения и воспитания; методическія указания и практическія замѣтки относительно преподаванія отдѣльныхъ предметовъ въ начальной и средней школь; статьи и замѣтки по вопросамъ внѣшкольного образования; библиографическія свѣдѣнія...; обзоръ книгъ и учебныхъ пособій...; хроника школьной жизни...» (1914. – № 9. – С. 3 обкл.).

Публікації журналу: Вс. Флеровъ «О педагогическомъ музеѣ», «Сказки какъ матеріаль для дѣтскихъ игръ»; «Народныя бібліотеки»; В. Раевскій «По вопросу о поднятіи воспитательнаго вліянія школы»; Е. Иванова «Школьная дисциплина и средства къ ея достиженію» та ін.

Серед авторів журналу були також: И. Шаблиовскій, А. Киселевъ, А. Лебедевъ, И. Ардаматскій, Н. Страховъ, П. Троицкій.

05 П 24

72. Педагогическій журналъ для учащихся народныхъ школъ Полтавской губерніи (1914 – 1917 № 4/5/6); Педагогичний журналъ для вчителів початкових шкіл Полтавщини (1917 № 7/12). – Выходить отъ 12 до 18 разъ въ годъ.

Ред.-изд. И. М. Данельскій. – Полтава, 1914–1917: *Издание* Полтавскаго Губернскаго Земства (1914–1917 № 4/5/6); Видання Полтавської Губерніальної Управи (1917 № 7/12). *Электрич. типо-литогр.* И. Л. Фришберга.

Наявність у фонді:

1914 – № 1–5, 1915 – № 1–6, 7/8, 9, 12, 1916 – № 1–5, 8–12, 1917 – № 1, 2/3, 4/5/6, 7/12.

Розділи журналу: Законодательныя постановления и правительственныя распоряженія; Жизнь школы; Педагогическіе журналы; Хроника по народному образованию; Мѣстная хроника; Отзывы о книгахъ; Объявленія.

Журнал містить методичні вказівки щодо викладання шкільних предметів. У виданні опубліковано доповіді та постанови Полтавського губерньського земського зібрання 20–26 січня 1916 р., зокрема: «Докладъ о развитіи въ Полтавской губерніи внѣшкольного образования въ связи съ постройкой народныхъ домовъ», «О составленіи учебниковъ, понятныхъ и близкихъ по содержанию дѣтямъ малорусскаго населенія» (1916. – № 1. – С. 10, 31); статті, присвячені кінематографу того часу (1916. – № 1–5, 8–12); Універсали Української Центральної Ради (1917. – № 4/5/6).

З другого півріччя 1917 р. журнал (№ 7/12) виходив українською мовою.

Публікації видання: Н. Анастасієвъ «Учебныя предметы въ начальной школь»; Ф. Мироненко «Народный домъ и его задачи»; С. Русова «Драматичний інстинкт у дитини»; Ф. Чайківський «Організація Просвіти»; Т. Тимошенко «Арихметичний задачник для сільських початкових шкіл»; М. Рудинський «Наші завдання»; В. Чередниченко «Дитяча книжка на селі»; Numilis «Виховуюче читання» та ін.

Додатки: Л. Падалка «Полтава въ исторической обстановкѣ, ея заселеніе и памятники (краткій историческій очеркъ)» (1916. – № 10/11, 12).

05 П 24

73. Педагогическій Листокъ: Изданіе для родителей и воспитателей (1871–1885); Приложение къ журналу «Дѣтское Чтеніе» (1892–1898); Журналь для педагогическаго и общенаучнаго самообразования воспитателей и начальныхъ учителей (1899–1918). – Выходить 4–8 номеровъ въ годъ.

Ред.: А. Н. Острогорскій (1871–1873), В. П. Острогорскій (1883), Д. И. Тихомировъ (1895–1915 № 6), Е. Н. Тихомирова (1915 № 7–1917). – Санктъ-Петербургъ (1871–1885, 1892–1894 № 2); Москва (1894 № 3/4–1918), 1871–1885, 1892–1918: *Изд.* Е. Н. Тихомирова (1895–1918). *Тип.:* В. О. Демакова (1871), П. П. Меркульева (1873), М. Г. Волчанинова (1895 № 1), Вяч. Гатцукъ (1907 № 2), К. Л. Меньшова (1917); *Типо-литогр.:* А. В. Васильева и К* (1883), А. В. Васильева (1899), П. К. Пряшникова (1906–1907 № 1).

Наявність у фондї:

1871 – № 1, 1873 – № 2, 1883 – № 4, 1895 – № 1–4, 1896 – Кн. 1–4, 1897 – Кн. 1–4, 1898 – Кн. 1–4, 1899 – Г. 31 кн. 1–8, 1900 – Г. 32 кн. 1–8, 1901 – Г. 33 кн. 1–8, 1902 – Г. 34 кн. 1–8, 1903 – Г. 35 кн. 2–7, 1904 – Г. 36 кн. 1–8, 1905 – Г. 37 кн. 1–7, 1906 – Г. 38 кн. 1–8, 1907 – Г. 39 кн. 1–8, 1908 – Г. 40 кн. 1–8, 1909 – Г. 41 кн. 1–8, 1910 – Г. 42 кн. 1–8, 1911 – Г. 43 кн. 1–8, 1912 – Г. 44 кн. 1–8, 1913 – Г. 45 кн. 1–8, 1914 – Г. 46 кн. 1–8, 1915 – Г. 47 кн. 1–8, 1916 – Г. 48 кн. 1–8, 1917 – Г. 49 кн. 1–8.

У журналі друкувалися статті, присвячені питанням методики викладання шкільних предметів. У цих публікаціях наголошувалося на важливості наочності навчання.

Проблеми педагогіки отримували у виданні політичне висвітлення: журнал рекомендував педагогам та вихователям не цуратись політичних питань, звертати увагу на виховання в учнів «послушанія и умеренности».

На останніх сторінках журналу розміщувалася бібліографія: «Книги для воспитателей и учителей», «Книги для дѣтей и для народа. Руководства и пособия», «Повести, рассказы, сказки, стихотворенія, біографіи», «Чтеніе по исторіи и географіи, естествознанію и сельскому хозяйству» та ін.

Публікації видання: В. Острогорскій «Дѣтей воспитываетъ въ чтеніи художникъ – человекъ и литераторъ»; А. Скабичевскій «Важность идеалистической литературы для юношества»; В. Ермилова «Вопросы книги и жизни»; Ю. Марьинъ «Нѣсколько словъ о домашнемъ обученіи»; Д. И. Тихомировъ «Женскіе педагогическіе курсы какъ необходимое учрежденіе для успѣховъ общаго и профессиональнаго образования» та ін.

05 П 24

74. Педагогическій Музей: Ежемѣсячное обозрѣніе періодической литературы, учебныхъ пособій и книгъ по педагогикѣ и училищевѣдѣнію.

Ред. П. И. Роговъ. – Санктъ-Петербургъ, 1875–1880: *Изд.* Н. О. Фену и К*. *Тип.* В. С. Балашева.

Наявність у фонді:

1875/1876 – № 1–12, 1878 – № 3–12.

З 1881 р. журнал виходив під назвою «Земская Школа».

Чільне місце у виданні займали огляди педагогічної літератури, зокрема книг з педагогіки та психології; рецензії на підручники та навчальні посібники, педагогічні журнали та газети (російські і зарубіжні), статті педагогічного змісту та періодичну пресу загального характеру. Журнал друкував також огляди наочних посібників з усіх предметів початкового і загальноосвітнього курсів.

Видання призначалося для молодих педагогів.

У журналі друкувалися статті: Ф. И. Булгакова «Главнѣйшіе недостатки нашихъ школьныхъ руководствъ»; І. Е. Мандельштама «Объ историческомъ преподаваніи русской словесности»; П. Илинскаго «Школьная гигиена»; Н. Дебольскаго «Наслѣдственность и воспитаніе» та ін.

05 П 24

75. Педагогическій Сборникъ. – Выходить ежемѣсячно.

Ред.: Н. Вессель (1865–1877), А. Н. Острогорскій (1885–1909), И. С. Симоновъ (1910–1917). – Санктъ-Петербургъ (Петроградъ – з 1914), 1864–1918: *Издаваемый* при главномъ управленіи военно-учебныхъ заведеній. *Тип. и литогр.:* І. Паульсона и К* (1865 кн. 4–6, 11, 12), С. Степанова (1865 кн. 14 – 1872), В. С. Балашева (1873–1877), М. М. Стасюлевича (1885–1915). *Тип.:* Т[оварищест]ва «Художественная Печатня» (1916), Министерства Внутреннихъ Дѣлъ (1917).

Наявність у фонді:

1865 – Кн. 4 (январь), 5 (февраль), 6 (мартъ), 9 (августъ), 12 (сентябрь), 14 (ноябрь), 1866 – Кн. 1–10, 12, 1867 – Кн. 3–8, 10, 11,

1870 – Кн. 1, 2, 4–12, 1871 – Кн. 1, 2, 4, 6–9, 11, 12, 1872 – Кн. 9, 1873 – Кн. 1–12, 1874 – Кн. 1–12, 1875 – Кн. 1–12, 1877 – Кн. 5, 10, 1885 – Кн. 1, 3, 7, 8, 9, 10, 1886 – Кн. 1, 1901 – Кн. 1–12, 1902 – Кн. 1–12, 1905 – Кн. 5–8, 1909 – Кн. 1–12, 1910 – Кн. 1–12, 1912 – Кн. 1–12, 1913 – Кн. 1–12, 1914 – январь–декабрь, 1915 – январь–декабрь, 1916 – январь/февраль, мартъ–декабрь, 1917 – январь, февраль, мартъ/апрѣль, май/іюнь, іюль/августъ/сентябрь, октябрь/ноябрь.

«Педагогическій Сборникъ» був офіційним органом головного управління військово-навчальних закладів. Журнал започаткований у зв'язку з реформами у галузі військової освіти. Програма видання охоплювала широке коло теоретичних і практичних питань педагогіки, початкової, загальної та спеціальної освіти. На сторінках видання обговорювалися проблеми дитячої фізіології та психології, дидактики і методики, історії педагогіки, училищезнавства та шкільної гігієни. Друкувалися також статті з історії військово-навчальних закладів, матеріали про становлення загальної та військової освіти в Європі та бібліографія педагогічної літератури.

Журнал висував програму широкої загальної освіти, виступав проти ранньої спеціалізації та реакційної класичної освіти. «Педагогическій Сборникъ» – один із найвпливовіших педагогічних журналів того часу.

У виданні журналу брали участь видатні російські педагоги: Н. Ф. Бунаковъ, Н. Х. Вессель, В. И. Водовозовъ, В. П. Острогорскій, К. Д. Ушинскій.

Публікації журналу: А. Н. Острогорскій «Индивидуализация воспитанія»; С. Аржановъ «Естествознание, эстетика и этика»; К. Евсѣевъ «Родной языкъ въ кадетскихъ корпусахъ»; П. Столпянскій «Изъ прошлаго Рыцарской Академіи»; И. С. Симоновъ «Русская военно-педагогическая старина»; А. Флеровъ «О типѣ нужнаго для школы изданія произведеній художественной литературы»; М. фонъ Притъ «Физическое воспитаніе и физическое образованіе, ихъ цѣли, факторы и средства»; В. Чернышевъ «Мысли К. Д. Ушинскаго объ обученіи и наставникахъ»; Н. Лебедевъ «Нѣсколько словъ о преподаваніи законовѣдѣнія въ кадетскихъ корпусахъ» та ін.

05 П 24

76. Педагогическія Извѣстія: Журналь Посредническаго Бюро Всероссийскаго Союза Городовъ и Педагогической Комиссіи при немъ.

Ред.: В. А. Флеровъ, Н. В. Тулуповъ, П. Н. Казанцевъ. – Москва, 1917–[?]: *Изд. Всероссийскій Городской Союзъ. Т[оварищест]во скоропечатни А. А. Левенсонъ.*

Наявність у фонді:

1917 – № 1, 3/4.

«Педагогическія Извѣстія» висвітлювали діяльність працівників народної освіти, охоплюючи дошкільну, шкільну та позашкільну ланки у повному їх обсязі.

У вступній статті «Задачи журнала» (1917. – № 1. – С. 3) редакцією детально викладено завдання видання, визначено його напрям і структуру: « ... обзоръ дѣятельности земствъ, городовъ и кооперативовъ въ области народнаго образованія; обзоръ учебной литературы...; разработка вопросовъ о лучшей постановкѣ учебно-хозяйственной части...; объ организаціи собственнаго книгоиздательства и книгопродавчества...; справочный отдѣлъ: списки лучшихъ книгъ; справки объ издательствахъ; хроника».

У журналі друкувалися статті: М. Шнейдера «Первые шаги Посредническаго Бюро»; П. Казанцева «Задачи городовъ въ области народнаго образованія»; В. Флерова «Учебная литература по русскому языку въ начальной школѣ» та ін.

Авторами журналу були також: А. Шухгалтеръ, Н. Тулуповъ, Л. Скаткинъ, Е. Флерица.

05 П 24

77. Педагогическое Дѣло: Періодическое изданіе Гродненскаго педагогическаго общества. – Выходить разъ въ 1–2 мѣсяца, кромѣ лѣтнихъ.

Ред. В. О. Лидерсъ. – Гродно, 1911–1914: *Типо-литогр. З. Д. Мейлаховича.*

Наявність у фонді:

1912 – № 4 ч. 2.

«Педагогическое Дѣло» – перший професійний журнал, який видавався викладачами середніх навчальних закладів і слугував інтересам сім'ї і школи.

Перша частина видання висвітлювала педагогічні і науково-літературні питання та містила розділи: Отдѣль офіціальний: сообщенія свѣдѣній о распоряженіяхъ начальства, касающихся учебныхъ заведеній, законовъ и циркуляровъ; Отдѣль педагогическій: статьи по вопросамъ воспитанія и преподаванія, краткій обзоръ педагогическихъ статей въ русскихъ и иностранныхъ журналахъ, статьи по методикѣ; Отдѣль научно-литературный: научные и литературные труды преподавателей, разборъ вышедшихъ въ свѣтъ сочиненій по различнымъ отраслямъ знаній и учебниковъ; Библиографія. Краткія свѣдѣнія о книгахъ и учебникахъ; Отдѣль корреспонденціи; Изъ жизни мѣстныхъ учебныхъ заведеній; Отчеты Гродненскаго педагогическаго общества, а также другихъ педагогическихъ обществъ.

Друга частина журналу присвячена винятково інтересам учнів: «... статьи научнаго характера по разнымъ отраслямъ знанія; образцовыя сочиненія учениковъ по русской словесности, повѣсти, рассказы, стихотворенія; развлечения и спортъ».

Публікації журналу: Л. Гликфельдъ «Краткій очеркъ по исторіи авіаціи»; И. Г. Остроумова «Музеи и ихъ значеніе» та ін; художні твори: А. Буксманъ «Весна идетъ»; А. Гурштейнъ «Была тихая осенняя ночь»; И. Шехтманъ «Лѣсная сказка» та ін.

05 П 24

78. Педагогическое Обозрѣніе: Журналь народной школы. – Выходить одинъ разъ въ мѣсяць.

Ред.-изд. Н. В. Васильевъ. – Москва, 1912–1915: Т[оварищест]во типографіи А. И. Мамонтова.

Наявність у фонді:
1915 – № 1.

Структура журналу: «Законодательныя постановленія и Правительственныя распоряженія по учебному вѣдомству. Оригинальныя и переводныя статьи по общимъ и частнымъ вопросамъ школьнаго воспитанія и обученія. Методическія указанія и практическія замѣтки по предметамъ школьнаго курса. Новѣйшія идеи въ педагогикѣ. Школьная гигиена. Физическое воспитаніе. Ручной трудъ и искусство въ школѣ. Низшая и начальная школа въ Россіи и за границей. Хроника школьной жизни и дѣятельность земствъ по народному образованію.

Критика и библиографія. Обзоръ педагогическихъ періодическихъ изданій и научно-популярной литературы. Новинки дѣтской литературы».

Публікації журналу: А. Федоровъ-Гартвигъ «Очередныя задачи въ дѣлѣ народнаго просвѣщенія»; П. Саломатинъ «Этика въ начальной школѣ»; Вс. Яковенко «Обзоръ научно-популярной литературы о Галицкой Руси»; С.

Фарфоровській «Общія замѣчанія о преподаваніи исторіи»; К. В. Васильевъ «Народный учитель въ русской художественной литературѣ» та ін.

Додатки: Н. В. Васильевъ «Народный учитель въ русской художественной литературѣ» (1915. – № 1).

05 П 24

79. **Правда:** Місячник для словесности, науки і політики (1879); Місячник політики, науки і письменства (1891–1894).

Видає і за редакцію відповідає: В. Барвінський (1879), Павло Кирчів (1891 вип. 1–4), А. Березинський (1891 вип. 5–1894). – Львів, 1867– 1870, 1872–1880, 1884, 1888–1898: *Друк.* Товариства імени Шевченка під зарядом К. Беднарського.

Наявність у фонді:

1879 – Р. 12 вип. 1–12, 1891 – Т. 1–4 вип. 1–12, 1892 – Т. 12–15 вип. 35–45, 1893 – Т. 16–19 вип. 47, 50, 52–58, 1894 – Т. 20–23 вип. 60–62, 64–70.

Редакція «Правди» ставила за мету – зробити видання «найповнішою літописю нашого національно-культурного і суспільного життя» («Відозва». – 1894. – Т. 23, вип. 70. – С.3 обкл.).

Публікації журналу: «Шкільна правопись»; С. Лаврецький «Церковно-шкільний з'їзд в Києві»; Чуб «Народня освіта по Київщині»; О. Барвінський «Виїмки з народної літератури українсько-руської»; С. Лаврецький «Український філософ Григорій Савич Сковорода» та ін.

05 П 68

80. **Природа въ Школѣ:** Ежемѣсячный журналъ, посвященный вопросамъ преподаванія физики, химіи и естествознанія въ средней и начальной школѣ.

Ред.-изд. Б. П. Вейнбергъ. – Москва, 1907: *Тип.* Т[оварищест]ва И. Д. Сытина.

Наявність у фонді:

1907 – № 1–12.

Структура журналу: «Естествознание; Матеріалы для экскурсій; Химія; Отзывы о книгахъ; Обзоръ журналовъ; Разныя извѣстія».

Публікації журналу: В. В. Половцовъ «Къ реформѣ преподаванія естествознанія въ русской школѣ»; Н. В. Чеховъ «Судьбы естествознанія въ русской начальной школѣ»; Б. П. Вейнбергъ «Цѣли и методы преподаванія физики въ средней школѣ»; Н. Н. Шемяновъ «Мысли о преподаваніи космографіи въ средней школѣ» та ін.

05 П 77

81. **Просвѣщеніе:** Журналъ Московскаго областного отдѣла Лиги Образованія. – Выходитъ два раза въ мѣсяць.

Ред. В. П. Вахтеровъ и В. Д. Соколовъ. – Москва, 1907: *Изд.:* Московській областной отдѣлъ Лиги Образованія (1907 № 1–9), И. Н. Сахаровъ и В. Д. Соколовъ (1907 № 10/11, 12). *Тип.* Т[оварищест]ва И. Д. Сытина.

Наявність у фонді:

1907– № 1–9, 10/11, 12.

У пропонованій читачам редакційній програмі викладено завдання видання: «Содѣйствовать распространению и демократизации просвѣщения во всѣхъ его видахъ и объединять всѣхъ, кто служитъ или

готовъ служить этому дѣлу, какъ основѣ народнаго благополучія» (1907. – №4. – С. 32).

Структура журналу:

«Руководящія статьи, замѣтки и рефераты, касающіеся вопросовъ просвѣщения въ широкомъ значеніи его;

Дѣятельность Лиги образования и не входящихъ въ ея составъ просвѣтительныхъ обществъ, учреждений, союзовъ и другихъ общественныхъ организацій;

Дѣятельность органовъ мѣстнаго самоуправления въ области народнаго просвѣщенія;

Законы, правительственныя распоряженія, циркуляры и т. п. по школьному и внѣшкольному образованію;

Обзоръ періодической русской и иностранной печати, обслуживающей интересы просвѣщенія;

Хроника;

Школьная гигиена и школьное хозяйство;

Примѣрныя программы публичныхъ лекцій, курсовъ, образцовые каталоги, списки книгъ по различнымъ отраслямъ знаній для самообразования и т. п.;

Библіографія;

Корреспонденціи;

Отвѣты и указанія по вопросамъ распространенія просвѣщенія и его демократизации. Справочныя свѣдѣнія;

Объявленія».

У журналі опубліковано статті: Н. А. Скворцова «Народное образование въ крестьянскихъ наказахъ»; А. Берже «Свобода или монополія преподаванія?»; В. С. Костромина «Неотложное дѣло»; Х. Алчевской «Школьный праздникъ въ Харьковской воскресной школѣ»; С. Шохоръ-Троцкаго «Учитель и политическія партіи»; В. Вахтерова «Изъ психологіи дѣтскаго возраста въ связи съ вопросами воспитанія и образованія» та ін.

05 П 82

82. Профессіональное Образование. – [Місячник].

Ред. А. Волокитинъ. – Петроградъ, 1915–1917: *Издаваемый Отдѣломъ Промышленныхъ Училищъ Министерства Народнаго Просвѣщенія.*

Тип. В. Ф. Киришбаума (отдѣленіе).

Наявність у фонді:

1915 – № 1, 2, 1916 – № 1–5, 1917 – № 1, 2/3, 4.

Структура журналу: «Законоположенія и распоряженія, касающіяся постановки профессиональнаго образования въ Россіи; Матеріалы и руководящія указанія относительно организациі профессиональныхъ учебныхъ заведеній, мужскихъ и женскихъ; Статьи по методикѣ и постановкѣ преподаванія специальныхъ и общеобразовательныхъ предметовъ въ профессиональныхъ учебныхъ заведеніяхъ; Свѣдѣнія по главнѣйшимъ мѣропріятіямъ въ постановкѣ профессиональнаго образования за границей; Библиографія».

Публикаціи журналу: А. Смирновъ «О внѣшкольномъ профессиональномъ образованіи», «О профессиональныхъ школахъ и ремесленныхъ отдѣленіяхъ при начальныхъ училищахъ»; В. Куренскій «Къ вопросу о реорганизациі учебно-промышленныхъ мастерскихъ въ связи съ объединеніемъ ихъ высшей технической школы» та ін.

05 П 84

83. Психологическое Обзорѣніе. – Выходитъ четыре раза въ годъ.

Ред.: Г. Челпановъ, Г. Шпетъ. – Москва, 1917: *Изд.* Г. М. Челпановъ. Т[оварищест]во *типографіи* А. И. Мамонтова.

Наявність у фондї:

1917 – № 1.1, 1.2.

Розділи журналу: Статьи (руководящія статьи по психологіи, какъ теоретической, такъ и прикладной; специальныя изслѣдованія по экспериментальной и общей психологіи); Рецензіи и библиографія:

- общая психологія;
- экспериментальная психологія;
- индивидуальная психологія;
- социальная и этническая психологія;
- педагогическая психологія;
- зоопсихологія;
- специальныя приложенія психологіи;
- психологія аномальныхъ явленій.

Під рубрикою «Педагогическая психологія» надруковано рецензії на видання: М. Рубинштейна «Очеркъ педагогической психологіи въ связи съ общей педагогикой»; А. Нечаева «Курсъ педагогической психологіи для народныхъ учителей»; А. Селихановича «Очеркъ общей педагогики».

05 П 86

84. Психологія и Дѣти: Научно-популярный педагогическій журналъ. – Выходитъ 8 разъ въ годъ.

Ред. И. М. Соловьевъ. – Москва, 1917: *Изд.* К-во «Задруга». *Типо-литогр.* Т./ Д. «И. Ефимовъ, Н. Желудкова и К*».

Наявність у фондї:

1917 – №1 (январь), 3/4 (мартъ/іюнь), 5 (сентябрь), 6/7/8 (октябрь/ноябрь/декабрь).

Розділи журналу: Статті; Отклики жизни: научная и общественная работа въ сѣздахъ, въ лабораторіяхъ, школахъ, кружкахъ; Критика и библіографія. Изученіе дѣтства: обзоръ психо-генетическихъ монографій; Творчество дѣтей: дѣтскіе рисунки и ихъ изученіе.

Мета журналу – сприяти розвитку педагогічної освіти в суспільстві, відродженню школи шляхом створення системи національної народної освіти, допомогати сім'ї у справі виховання дитини. Крім основних статей, присвячених педагогіці та психології, видання містить також систематичну бібліографію, яка орієнтує читача в галузевій літературі.

Публікації журналу: П. Блонскій «Личность ребенка и воспитаніе»; Н. Рыбниковъ «Школа и выборъ профессіи», «Религіозна драма ребенка»; Н. Самсоновъ «Свободное литературное творчество ребенка» та ін.

05 П 86

85. Радуга: Журналь Философіи, Педагогіи и Литературы, съ присовокупленіемъ Ость-Зейскихъ записокъ, продолженіе издававшегося въ 1832–1833 годахъ (1864); Журналь Философіи, Педагогіи и Литературы (1866). – Ревель (1832–1833); Санктъ- Петербургъ (1863–1867), 1832–1833, 1863–1867: *Изд.* А. Бюргеръ и А. Кассіановъ. *Тип.* М. Эттингера.

Наявність у фонді:

1864 – Кн. 2, 5, 8, 1865/1866 – Кн. 6.

Напрямок видання визначено у вступній статті А. Бюргера «Къ читателямъ, о цѣли и направленіи журнала» (1864. – Кн. 2. – С. 4).

Редакція журналу висвітлювала життя православної церкви, ставила завдання зміцнення і розвитку християнського начала у суспільному житті. У виданні друкувалися праці з історії, філософії, богослов'я; повчання, проповіді; дослідження, присвячені визначним історичним подіям з минулого церкви; статті з нагоди релігійних свят; матеріали релігійно-морального змісту; оповідання, поезії.

В «Ость-Зейскихъ запискахъ» подано матеріал з історії і господарства краю.

Публікації журналу: А. Л. «О приходскихъ школахъ»; архимандр. Фотій «Мысли о воспитаніи»; И. Платоновъ «О платонической троичности Божества передъ свѣтомъ христіанскаго ученія»; «По поводу книги: «О пользѣ чтенія Библии»; архієп. Евсевій «О мірѣ невидимомъ духовномъ» та ін.

05 Р 15

86. Разсвѣтъ: Журналь наукъ, искусствъ и литературы для взрослыхъ дѣвиць. – Выходить ежемѣсячно.

Изд.-ред.: В. Кремпинъ (1859–1861), В. Кремпинъ и Н. Н. Фирсовъ (1862). – Санктъ-Петербургъ, 1859–1862: *Тип.* К. Вульфа.

Наявність у фонді:

1861 – Т. 10 № 5, 6.

У журналі друкувалися белетристичні твори, присвячені переважно жіночому питанню; статті про видатних жінок; біографії російських

письменників XVIII – початку XIX ст.; популярні статті природничої та технічної тематики; статті про мистецтво і педагогіку; бібліографія. Іноді у виданні подавалися також огляди європейських політичних подій.

В «Разсвѣте» почалася літературна діяльність Д. І. Писарева та М. К. Михайловського. У 1859 р. Д. І. Писарев вів бібліографічний (по суті літературно-критичний) розділ, для якого написав близько ста рецензій та ряд статей. Навесні 1860 року М. К. Михайловський надрукував у цьому ж розділі анонімну статтю «Софія Николаевна Беловодова». У виданні опубліковано повість Марка Вовчка «Институтка» (1860. – № 2). Друкувалися також статті: В. Водовозова «Женскіе типы въ греческой поэзии»; В. Должикова «Очеркъ историческихъ событій современныхъ началу крѣпостнаго состоянія въ Россіи» та ін.

Журнал містить бібліографію: книг – «О православіи въ отношеніи къ современности». Соч. архимандрита Феодора (СПб., 1860); «Библиотека для Чтенія 1861 года»: П. Боборыкинъ «Ребенокъ»;

періодичних видань – «Православное обозрѣніе», «Домашняя Бѣседа для народнаго чтенія», «Вѣкъ», «Библиотека для Чтенія», «Отечественныя Записки» та ін.

05 Р 17

87. Родникъ: Ежемѣсячный журналъ для юношества.

Ред.: А. Альмедингенъ (1901), Н. А. Альмедингенъ (1911), Н. и Т. Альмедингенъ (1914–1915). *Изд.-ред.:* Е. А. Сысоева, Н. Моревъ. – Санкт-Петербургъ [Петроградъ – з 1914], 1882–1917: *Изд.* Е. Н. Альмедингенъ (1911–1915). *Тип.:* СПб. акц. общ. печ. дѣла въ Россіи Е. Евдокимовъ (1901), «Родникъ» (1911 – 1915).

Наявність у фонді:

1901 – № 7–12, 1911 – № 6, 1914 – № 1, 3, 6, 8, 10, 1915 – № 1, 3, 6, 8.

На титульному аркуші номерів журналу зазначено: «Основатели Е. А. Сысоева и А. Н. Альмедингенъ».

«Родникъ» – одне із популярних видань для дітей середнього та старшого віку. Основне місце у ньому займала белетристика (вірші, повісті, оповідання). На сторінках журналу друкувалися біографії видатних людей, статті наукового змісту.

Постійний розділ видання – «Игры, задачи, загадки». На початку 1900-х років журнал започаткував розділ «Дома и за границей», в останні роки виходу друком – «По бѣлу свѣту».

У виданні журналу брали участь: В. П. Авенаріусъ, К. С. Баранцевичъ, проф. М. М. Богдановъ, Н. П. Вагнеръ (псевд. Коть-Мурлыка), В. Гаршинъ, П. Засодимскій, Я. П. Полонскій, М. К. Цебрикова, В. І. Немировичь-Данченко та ін.

Публікації журналу: Н. Б. Черепнина «Литературные портреты: Бѣлинскій»; І. В. Елагинъ «Исторія математики»; С. Коленицкая «Малорусскія думы»; М. В. Новорусскій «На пути къ точному знанію» та ін.

Додатки: Педагогическій листокъ «Воспитаніе и Обученіе», 1882–1917, 3
раза въ годъ, съ 1886 – ежемѣсячно.

Покажчики: «Систематическій указатель содержания журнала для
дѣтей «Родникъ» за X лѣтъ (съ 1882 г. по 1891 г. включительно)» (СПб., 1892).

05 Р 60

88. Родной Языкъ въ Школѣ: Ежемѣсячный педагогическій журналъ
для учителей начальной и средней школы. – Выходитъ ежемѣсячно, кромѣ
іюня и іюля.

Ред.-изд. А. М. Лебедевъ. – Ярославль, 1914–1917: *Типо-литогр.*
Е. Ф. Вахромѣва.

Наявність у фондї:

1915/1916 – № 4/5, 1916/1917 – № 1, 2/3, 4, 5, 7, 8/10, 1917 – № 1, 2/3, 4/5.

Завдання журналу: «Знакомить широкіе круги учительства начальной и
средней школы со всѣми новыми теченіями научной мысли и итогами
школьнаго опыта въ области дидактики и методики преподаванія русскаго
языка и литературы» (1915/1916. – № 4/5. – С. 161).

Публікації журналу: К. Г. Житомирскій «Наше правописаніе съ
педагогической точки зрѣнія и его будущность»; «О новыхъ принципахъ
изученія литературы въ средней школѣ и новомъ типѣ учебника»; А. Бородинъ
«О желательномъ типѣ учебника грамматики для низшихъ классовъ гимназій»;
С. Н. Браиловскій «Мои педагогическія и учительскія изысканія»; С. А.
Венгеровъ «Русская литература какъ источникъ идеализма въ школѣ»; И.
Плотниковъ «Психологическая школа въ языкознаніи и методика русскаго
языка» та ін.

05 Р 60

89. Русская Школа: Ежемѣсячный общепедагогическій журналъ
для школы и семьи (1891–1906); Общепедагогическій журналъ для
учителей и дѣятелей по народному образованію (1907–1917). – [Виходив
10 разів на рік].

Изд.-ред.: Я. Г. Гуревичъ (1890–1905), Я. Я. Гуревичъ (1906–1917). –
Санктъ-Петербургъ [Петроградъ – з 1914], 1890–1917: *Тип.:* И. Н. Скороходова
(1890–1906), М. А. Александрова (1907–1914 №7/8); Екатерининская *тип.*
(1914 №9/10–1916).

Наявність у фондї:

1891 – № 1–4, 7/8, 9–12, 1892 – № 1–4, 5/6, 7/8, 9–12, 1893 – № 1–4, 5/6,
7/8, 9/10, 11, 12, 1894 – № 1–4, 5/6, 7/8, 9/10, 11, 12, 1895 – № 1–4, 5/6, 7/8, 9–12,
1896 – № 1–4, 5/6, 7/8, 9/10, 11 12, 1897 – № 1–4, 5/6, 7/8, 9/10, 11 12, 1898 – №
1–4, 5/6, 7/8, 9–12, 1899 – № 1–4, 5/6, 10, 11, 1900 – № 1–4, 5/6, 7/8, 9–12, 1901 –
№ 1–4, 5/6, 7/8, 9, 10/11, 12, 1902 – № 1–4, 5/6, 7/8, 9, 10/11, 12, 1903 – № 1–4,
5/6, 7/8, 9, 10/11, 12, 1904 – № 1–4, 5/6, 7/8, 9, 10/11, 12, 1905 – № 1–4, 5/6, 7/8,
9, 10/11, 12, 1906 – № 1–4, 5/6, 7/8, 9–12, 1907 – № 3, 4, 5/6, 7/8, 9–12, 1908 – №
1–4, 5/6, 7/8, 9–12, 1909 – № 1–4, 5/6, 7/8, 9–12, 1910 – № 1–4, 5/6, 7/8, 9–12,
1911 – № 1–4, 5/6, 7/8, 9–12, 1912 – № 1–4, 5/6, 7/8, 9–12, 1913 – № 1–4, 5/6, 7/8,

9–12, 1914 – № 1–4, 5/6, 7/8, 9/10, 11 12, 1915 – № 1–4, 5/6, 7/8, 9/10, 11 12, 1916 – № 1, 2/3, 4, 5/6, 7/8, 9, 10/11, 12, 1917 – № 1, 2/3/4.

Журнал прогресивного напрямку, користувався популярністю серед педагогів.

У виданні постійно велися розділи: Правительственныя распоряженія по учебному вѣдомству; Исторія обученія и воспитанія [статті з історії педагогіки, історії російської школи; спогади, біографії видатних російських педагогів]; Теорія и практика воспитанія и обученія; Отдѣль критики и библиографіи [огляди посібників з педагогіки та методики]; Педагогическая хроника.

У кожному номері журналу містився «Библиографическій указатель», в якому періодично друкувалися списки нових підручників та посібників, а також книг для дитячого та народного читання. У розділі «Педагогическая хроника» публікувалися новини про зарубіжну та російську школу, огляди сучасної педагогічної літератури, інформація та замітки про народні бібліотеки, недільні школи, вільні університети, відомості з шкільної статистики.

У 1914–1917 рр. журнал виходив нерегулярно. В останній книзі (№ 9–12) за 1917 р. редакція повідомила своїм читачам про тимчасове припинення виходу друком журналу в 1918 році.

У різні роки з виданням співпрацювали відомі педагоги, письменники, журналісти, прогресивні громадські діячі: И. Ф. Анненскій, П. И. Вейнбергъ, П. Ф. Лесгафтъ, А. К. Шеллеръ-Михайловъ, А. М. Калмыкова, проф. О. Д. Хвольсонъ, М. И. Покровская, И. П. Бѣлоконскій, С. А. Острогорскій, И. Бодуэнъ де Куртенэ, Н. В. Чеховъ, П. Ф. Каптеревъ, В. П. Вахтеровъ та ін.

Публікації журналу: А. И. Анастасіевъ «Начальное обученіе письменному изложенію мыслей»; И. Врн «Художественное чтеніе въ начальной школѣ»; Д. Д. Семенова «Епархіальныя женскія училища за первое 50-лѣтіе ихъ существованія»; В. Ф. Якубовичъ «Объ уходѣ за психическимъ развитіемъ дѣтей»; С. Бобровскій «О наглядности при начальномъ обученіи»; П. Ф. Лесгафтъ «О физическомъ образованіи въ школѣ»; Д. И. Тихомирова «Основы дидактики»; С. Брайловскій «Педагогика какъ предметъ обученія въ женскихъ гимназіяхъ»; В. Флеровъ «Способы обученія сліянію звуковъ при обученіи грамотѣ» та ін.

05 P 89

90. **Русскій Начальный Учитель:** Ежемѣсячный журналъ.

Изд.-ред.: В. А. Латышевъ (1880–1905 № 9), В. А. Латышевъ, Е. В. Латышева (1905 № 10–1911). – Санкт-Петербургъ, 1880–1911: *Тип.:* В. С. Балашева (1880–1893), В. С. Балашева и К* (1894), П. П. Сойкина (1895–1901), П. В. Мартынова (1905–1911).

Наявність у фонді:

1880 – № 1–4, 5/6, 7/8, 9, [10–12], 1881 – № 2, 3, 6/7, 8/9, 10–12, 1882 – № 1–5, 6/7, 8/9, 10–12, 1883 – № 1–5, 6/7, 8/9, 10–12, 1894 – № 1–5, 6/7, 8/9, 10–12, 1895 – № 1, 3, 4, 5, 6/7, 8/9, 10, 11/12, 1901 – № 1–5, 6/7, 8/9, 10–12, 1905 – № 1–5, 6/7, 8/9, 10–12, 1906 – № 1/2, 3, 4, 5/6, 7/8, 9, 10, 11/12, 1907 – № 1–5, 6/7, 8/9,

10–12, 1908 – № 1–4, 5/6, 7/8/9, 10–12, 1909 – № 1–12, 1910 – № 1–5, 6/7, 8/9, 10–12, 1911 – № 6/7/8, 9–12.

У журналі друкувалися статті методичного спрямування, матеріали з історії початкової школи та різних галузей знань, зокрема сільського господарства. Значне місце на сторінках видання займали відповіді на запитання вчителів, замітки і кореспонденції про педагогічний досвід.

Публікації журналу: А. И. Анастасієвъ «О предметах преподаванія въ начальных школахъ»; С. И. Шохоръ-Троцкій «Авторитетное слово въ области методики математики»; Н. Карцовъ «Великіе педагоги послѣ Коменскаго» та ін.

Серед авторів видання були також: В. Латышевъ, М. Я. Капустинъ, І. Мещерскій, Н. Бунаковъ, Е. Ненадкевичъ та ін.

05 Р 89

91. **Русскій Педагогическій Вѣстникъ.** – Выходить ежемѣсячно.

Изд.-ред.: Н. Вышнеградскій и П. Гурьевъ (1857–1859), А. Григоровичъ (1860–1861). – Санктъ-Петербургъ, 1857–1861: *Тип.:* Эдуарда Веймара (1858–1859 № 8), Леонида Демиса (1859 № 9 – 1861).

Наявність у фонді:

1858 – Г. 2 т. 3 № 1–4, 1859 – Г. 3 т. 7 № 5, 6/7, т. 8 № 9/10, 11/12.

Один із перших педагогічних журналів, видання якого зумовлено громадсько-педагогічним рухом 60-х років ХІХ ст. У виданні розглядалися питання освіти, навчання і виховання, висвітлювалися актуальні педагогічні проблеми, стан шкільної справи. Журнал пропагував ідею релігійного та патріотичного виховання, ставив перед собою завдання зміцнення та розвитку християнського і національного начал у суспільному житті, піднесення моралі, виховання та навчання дітей згідно з Христовими заповідями та багатовіковими традиціями російської культури.

На сторінках видання велика увага приділялася питанням жіночої освіти і захисту ідеї відкритих загальнодоступних жіночих навчальних закладів. Крім того, журнал містив значний інформаційний матеріал із західноєвропейської, переважно німецької, педагогіки.

Серед авторів видання – Я. Неверовъ, М. Михайловъ, Г. Полѣвскій, Я. Михайловскій та ін.

У журналі друкувалися статті: П. Гурьева «Метода Жакото»; В. Стоюнина «Развитіе педагогическихъ идей въ Россіи 18 ст.»; А. В.

«Взглядъ наставника»; М. Бэлюстина «Мысли о воспитаніи»; Н. Пирогова «Циркуляры по управленію Кіевскимъ учебнымъ округомъ» та ін.

05 Р 89

92. **Русскій Филологическій Вѣстникъ:** Ученый журналъ (1879 № 1); Учено-педагогическій журналъ (1913–1917). – [Квартальник].

Изд.-ред.: М. А. Колосовъ (1879), А. И. Смирновъ (1880–1904), Е. Ф. Карскій (1905–1918). – Варшава (1879–1914); Москва (1915–1916); Петроградъ (1917); Казань (1918), 1879–1918: *Тип.:* М. Земкевича и В. Ноаковскаго (1879), Михаила Земкевича (1888 № 1), Маріи Земкевичъ (1888 № 3/4–1892),

Варшавскаго Учебнаго Округа (1893–1914), Синодальная *тип.* (1915 № 3 – 1916); А. В. Орлова (1917 № 1/2); Совѣта Р. и С. Д. Василеостр. Района (1917 № 3/4).

Наявність у фонді:

1879 – Т. 1 № 1, 1888 – Г. 10 т. 19 № 1, 2, т. 20 № 3/4, 1889 – Г. 11 т. 21 № 1, 2, т. 22 № 3, 4, 1890 – Г. 12, т. 23 № 1, 2, т. 24 № 3, 4, 1891 – Г. 13 т. 25 № 1, 2, т. 26 № 3, 4, 1892 – Г. 14 т. 28 № 3, 1893 – Г. 15 т. 29, т. 30 № 3, 1894 – Г. 16 т. 31, 32, 1901 – Г. 23 т. 45 № 1/2, 1913 – Т. 69 № 1, 2, 1915 – Т. 73 № 1, 2, т. 74 № 3, 4, 1916 – Т. 75 № 1/2, т. 76 № 3, 4, 1917 – Т. 77 № 1/2, т. 78 № 3/4.

У виданні друкувалися праці з мовознавства, народної поезії, історії російської та інших слов'янських літератур, описи давньоруських пам'яток. З 1907 р. журнал публікував «Труды Московской диалектологической комиссии».

У різні роки з журналом співпрацювали російські вчені: А. С. Архангельській, В. А. Богородицкій, Е. Ф. Будде, Ф. И. Буслаевъ, Я. К. Гротъ, Н. К. Гудзій, А. А. Потєбня, И. И. Срезневскій, Ф. Ф. Фортунатовъ, А. А. Шахматовъ та ін.

Публікації видання: В. В. Макушевъ «Чтенія о старопольской письменности»; М. А. Колосовъ «Архивные матеріали по народному языку и народной словесности»; А. Александровъ «Наблюденія по патології рѣчи»; А. Потєбня «О нѣкоторыхъ случаяхъ вліянія небности на согласные звуки», «Этимологическія замѣтки», «Обзоръ поэтическихъ мотивовъ колядокъ и щедровокъ»; К. Ф. Будде «Русскій языкъ»; В. М. Гуссовъ «Два слова о родоначальникѣ нашихъ учебниковъ грамматики логическаго направленія и его системѣ» та ін.

Додатки: У кожному номері журналу друкувався «Педагогическій отдѣлъ» (на допомогу вчителю-словеснику).

05 Р 89

93. С.-Петербурзькій Земскій Вѣстникъ (1903–1913); Петроградскій Земскій Вѣстникъ (1914–[1917]).

Ред.: В. В. Меллеръ-Закомельскій (1912), П. П. Лилієнфельдъ-Тоаль (1913), М. Д. Резвой (1916). – Санктъ-Петербурзь [Петроградъ – з 1914], 1903–[1917]: *Изданіе:* СПб. Губернскаго Земства (1913), Петроградскаго Губернскаго Земства (1916). *Тип.* Тренке и Фюсно (1913–1916).

Наявність у фонді:

1913 – Г. 11 февраль–іюнь, сентябрь, октябрь, 1916 – Г. 14 январь/февраль, мартъ/апрѣль, май/іюнь, іюль/августъ, сентябрь/октябрь, ноябрь/декабрь.

Структура журналу: «Узаконенія и распоряженія Правительства; Медицина и ветеринарія; Отдѣлъ сельско-хозяйственный; Народное образование; Губернскія уѣздныя собранія и текущая дѣятельность СПб. [Петроградскаго – з 1914 р.] Земства; Смѣсь».

Публікації журналу: П. Казанцевъ «Къ вопросу о задачахъ статистики внѣшкольнаго образования», «Земская мысль и земское дѣло послѣднихъ дней въ области народнаго образования» та ін.

05 С 18

94. **Світло**: Український педагогічний журнал (1910 – 1912 кн. 9 (май); Український педагогічний журнал для сем'ї і школи (1912 кн. 1 (серпень) – 1914). – [Місячник].

Ред. комітет: Г. Шерстюк, С. Русова, С. Черкасенко. *Ред.-вид.*: М. Старицька (1910 кн. 1, 2), Л. Шерстюк (1910 кн. 3 – 1912, 1913 кн. 7–9), П. Діденко (1913 кн. 2–4, 1914 кн. 5–9). – Київ, 1910–1914: *Видавництво «Український Учитель»*. Друк. 1-ої Київ. Друкар. Спілки.

Наявність у фонді:

1910 – Кн. 1 (серпень), 2 (жовтень), 3 (листопад), 4 (грудень), 1911 – Кн. 5 (січень), 6 (лютий), 7 (березень), 8 (квітень), 9 (май), 1911 – Р. 2 кн. 1 (серпень), 2 (жовтень), 3 (листопад), 4 (грудень), 1912 – Р. 2 кн. 5 (січень), 6 (лютий), 7 (березень), 8 (квітень), 9 (май), 1912 – Р. 3 кн. 1 (серпень), 2 (жовтень), 3 (листопад), 4 (грудень), 1913 – Р. 3 кн. 5 (січень), 6 (лютий), 7 (березень), 8 (квітень), 9 (май), 1913 – Р. 4 кн. 2 (жовтень), 3 (листопад), 4 (грудень), 1914 – Р. 4 кн. 5 (січень), 6 (лютий), 7/8 (березень-квітень), 9 (май).

«Світло» – перший у Східній Україні україномовний педагогічний журнал, який призначався для сім'ї і школи. Його видавав гурток патріотів-ентузіастів, палких прихильників ідеї українського національного відродження. Основоположником журналу «Світло» був Г. Шерстюк (26.11.1882 – 06.11.1911) – відомий педагог, видавець, прогресивний громадський діяч, засновник першого українського педагогічного видавництва «Український учитель», автор «Української граматики для школи».

Співпрацювали з журналом такі педагоги й письменники: Х. Алчевська, С. Русова, Я. Чепіга (Зеленкевич), С. Єфремов, В. Прокопович, М. Грінченко (Загірня), С. Черкасенко, Гр. Наш (Н. Григоріїв), Д. Дорошенко, С. Васильченко, П. Капельгородський, С. Сірополко та ін.

У пропонованій читачам програмі журналу (1910. – Кн. 3. – С. 4 обкл.) окреслено коло теоретичних аспектів друкованих матеріалів: «Статті щодо теорії виховання і народної освіти; Ознайомлення з усякими питаннями по вихованню і практичне пристосування їх до шкільного і сімейного життя; Значіння художнього розвитку в справі виховання і освіти; Сьогочасне становище народної освіти, школи і народнього учительства на Україні; Хроніка діяльності всяких просвітніх, педагогічних і наукових товариств; Огляди педагогічних російських і закордонних журналів; Твори красного письменства; Бібліографія».

Розділи журналу: Науково-педагогічні і публіцистичні статті; Твори українського письменства; З біжучого життя; Шкільна хроніка; Критика і бібліографія.

На сторінках видання характеризувалися педагогічні ідеї й погляди Б. Грінченка, М. Драгоманова, П. Житецького, Я. А. Коменського, М.

Коцюбинського, Й. Г. Песталоцці, М. Пирогова, М. Сумцова, Л. Толстого, Т. Шевченка та ін.

Публікації журналу: Г. Шерстюк «Борис Грінченко і українська школа»; С. Черкасенко «Бережимо просвітні вогнища»; С. Сірополко «Школа і книжка»; С. Русова «Українські земства в справі заведення народної освіти», «З з'їзду вчителів», «До сучасного становища народного учителя»; Я. Чепіга (Зеленкевич) «Увага і розумовий розвиток дитини» та ін.

05 С 24

95. Свободное Воспитание: Ежемесячный журналъ.

Подъ ред. И. И. Горбунова-Посадова. – Москва, 1907–1918: *Изд.* А. Н. Коншинъ. *Тип.* Т[оварищест]ва И. Н. Кушнеревъ и К*.

Наявність у фонді:

1907/1908 – № 1–3, 5–7, 9–11, 1909/1910 – № 1–12, 1910/1911 – № 1–12, 1911/1912 – № 1–12, 1912/1913 – № 1–12, 1913/1914 – № 1–12, 1914/1915 – № 1–11, 1915/1916 – № 1, 3–6, 8, 10/11, 1916/1917 – № 2–12.

Редакцією журналу визначено мету видання: «Журналъ имѣеть своею цѣлью разработку вопросовъ о свободномъ воспитаніи и образованіи, т. е. такомъ воспитаніи и образованіи, которое основано на самодѣятельности, на удовлетвореніи свободныхъ запросовъ дѣтей и юношества и на производительномъ трудѣ, какъ необходимой основѣ жизни» (1907/1908. – № 1. – С. 2 обкл.).

Структура журналу: «Статьи, очерки и корреспонденціи по вопросамъ умственного, нравственного и физическаго воспитанія, образованія и самообразованія; Статьи, очерки и рассказы изъ семейной, школьной и общественной жизни; Статьи о материнствѣ и воспитаніи ребенка въ первые годы жизни; Статьи и очерки по вопросамъ защиты дѣтей отъ жестокости и эксплуатаціи; Статьи о свободно-образовательныхъ начинаніяхъ для трудового населенія; Статьи и очерки по ручному труду (земледѣльческому, ремесленному); Очерки и статьи по природовѣдѣнію, устройству экскурсій; Очерки по вопросамъ гигиены дѣтства и юношества; «Изъ книги и жизни». Обзоръ журналовъ, книгъ и газетъ по вопросамъ воспитанія и образованія; Переписка между родителями, воспитателями, учителями; Вопросы и отвѣты редакціи и читателей; Библиографія».

У журналі друкувалися статті: «Къ русскимъ учителямъ начальной, средней и высшей школы»; И. Горбунова-Посадова «Школа программы и школа любви и жизни»; Л. Н. Толстого «Бесѣды съ дѣтьми по нравственнымъ вопросамъ», «Руководство для учителя»; К. Н. Вентцеля «Роль производительнаго труда въ школѣ будущаго», «Дѣтскій домъ»; С. Н. Дурылиной «Просвѣщеніе народа и самопросвѣщеніе»; «Н. И. Пироговъ и будущее воспитанія и образованія»; Т. Л. Сухотиной «Марія Монтессори и свободное воспитаніе»; Дж. Дюи и Э. Дюи «Школы будущаго» та ін.

05 С 25

96. **Семейное Воспитание:** Новый журнал рационального воспитания (1911); Журнал рационального воспитания (1912–1914). – Выходит ежемесячно.

Подъ ред. А. Дерновой-Ярмоленко. – Астрахань, 1911–1914.

Наявність у фонді:

1911 – № 1.

Структура журналу: «Отдѣль изученія развитія челоуѣка, т. е. данные науки о ребенкѣ и юношѣ – педологiи; Изученiе отдѣльнаго ребенка, его индивидуальности. Ученiе о наслѣдственности и условiй утробной жизни; Отдѣль посвященный изученiю среды, окружающей развивающiйся организмъ, а въ частности влiянiя семьи и воспитателя; Отдѣль воспитательныхъ воздѣйствiй, т. е. въ узкомъ смыслѣ наука о воспитанiи; Отклоненiя отъ нормы, наичаще встрѣчающiяся у дѣтей и юношей».

На сторiнках журналу йшлося про педагогiчну просвiту батькiв щодо виховання дiтей у сiм'ї. У виданнi друкувалися науковi статтi з педологiї, дитячої i педагогiчної психологiї; матерiали, в яких висвiтлювалися проблеми валеологiчного виховання, розвитку здорової дитини в умовах сiм'ї.

Журнал призначався для педагогiчних працiвникiв, батькiв та всiх, хто цiкавиться питанням освіти i виховання пiдростаючого поколiння.

Публiкацiї журналу: А. Н. Филипповъ «Перекармливанiе дѣтей»; А. Дернова-Ярмоленко «За что мы наказываемъ нашихъ дѣтей»; Н. И. Долгополова «Л. Н. Толстой какъ учитель жизни и педагогъ»; Е. И. Колосова-Нагулевичъ «Взгляды П. Ф. Лесгафта на семейное воспитанiе»; «Общеобразовательное значенiе рисованiя»; «О дѣятельности Кiевского общества народныхъ дѣтскихъ садовъ» та iн.

05 С 30

97. **Семья и Школа:** Педагогическiй журналъ. – Выходит ежемесячно (кромѣ iюня и iюля).

Изд.-ред.: Ю. И. Симашко (1871–1878 № 8), К. Д. Краевичъ (1878 № 9 – 1881), К. Н. Модзалевскiй (1882–1885). – Санктъ-Петербургъ, 1871–1888: *Печатня* В. И. Головина (1871–1872 кн. 1 № 2, кн. 2 № 1, 2); *Тип. и литогр.* А. Траншеля (1872 кн. 1 № 1); *Тип.:* П. П. Меркульева (1872 кн. 2 № 9, 10), Министерства Путей Сообщенiя (А. Бенке) (1872 кн. 1 № 3, 4, кн. 2 № 4–7, 1873 кн. 1 № 3, 4/5, кн. 2 № 1–5, 1877–1881), А. М. Котомина (1873 кн. 2 № 6–10, 1874–1876, 1877 кн. 2 № 1, 2), К. К. Ретгера (1882–1883), А. Каспари (1883 кн. 1 № 9–12), В. Безобразова и К* (1884–1886).

Наявність у фонді:

1871 – Кн. 2 № 4–6, 9–10, 1872 – Кн. 1 № 1–4, кн. 2 № 1–2, 4–7, 9, 10, 1873 – Кн. 1 № 3, 4/5, 9, 10, кн. 2 № 1–3, 4/5, 6–10, 1874 – Кн. 2 № 1–5, 8–12, 1875 – Кн. 1 № 1, кн. 2 № 1–3, 5, 8, 9, 11, 1876 – Кн. 1 № 1–3, 4/5, 6, кн. 2 № 1–3, 4/5, 6–9, 1877 – Кн. 2 № 1–5, 8–12, 1878 – Кн. 1 № 1–5, 10, кн. 2 № 1–4, 8–12, 1879 – Кн. 1 № 5, кн. 2 № 1–5, 8–12, 1880 – Кн. 1 № 1, 12, кн. 2 № 1, 2/3, 4/5,

6/7, 8/9, 10, 1881 – Кн. 2 № 1, 2/3, 4/5, 6/7, 8/9, 10, 1882 – Кн. 2 № 1, 2/3, 4/5, 8–10, 1883 – Кн. 1 № 9–12, кн. 2 № 1–5, 1884 – Кн. 2 № 1–10, 1885 – Кн. 2 № 1–5, 6/7, 1886 – Кн. 2 № 1/2, 3/4, 5/6, 7/8.

Структура журналу: «Кн. 1. Семейное Чтение. Чтение религиозно-нравственного содержания. Рассказы, стихотворения, путешествия, жизнеописания. Занятия: игры, работы, руководя, мастерства и прочий материал для физического и умственного развития. Кн. 2. Воспитание и Обучение. Родителямъ и Воспитателямъ. Отдѣль 1. Педагогика, Дидактика и Методика. (Общія статьи педагогического содержания. Воспитание домашнее и общественное. Физическое воспитание и гигиена. Предметы и методы обучения. Учебныя материалы и принадлежности). Отдѣль 2. Критика и Библиография. Отдѣль 3. Биографическіе очерки педагогическихъ дѣятелей и статьи по исторіи педагогії. Отдѣль 4. Хроника. Отдѣль 5. Смѣсь. Отдѣль математическій».

Журнал містив також ілюстрований розділ для дітей та навчально-виховний розділ з педагогічною хронікою.

Редакція журналу вважала своїм основним завданням висвітлювати проблеми навчання і виховання. У виданні публікувалися практичні рекомендації щодо розумового та фізичного виховання; матеріали з методики викладання географії, арифметики, природничих наук. На сторінках «Семьи и школы» широко пропагувалася система виховання Фребеля; значна увага приділялася початковій школі, народним училищам.

У журнальних публікаціях знайшли висвітлення умови ефективності сімейного виховання: педагогічна культура, сімейна атмосфера, застосування різноманітних виховних методів і прийомів, взаємозв'язок та єдність школи і сім'ї та ін. Відстоювалася позиція і призначення школи бути необхідним і суттєвим додатком до сімейного виховання.

Публікації журналу: Н. З. «Естественный методъ воспитанія»; Славинскій «Къ вопросу о народномъ образованіи»; «Земство и народная школа»; С. Миропольскій «Къ вопросу объ образованіи народныхъ учителей»; Б. П. Ленскій «Психологія ребенка»; К. В. Ельницкій «Дидактической или учебный методъ»; А. Бэнъ «Наука воспитанія»; Н. В. Згурскій «О нѣкоторыхъ общихъ вопросахъ педагогики» та ін.

Додатки: «Наша Начальная Школа» (1873–1876), [щомісяця, крім червня і липня]; «Педагогическая Хроника» (1878–1885), [щотижня].

Крім того, як додатки, вийшли окремими виданнями: П. Звѣревъ «Начальная арифметика для сельскихъ школь» (1873); Н. Бунаковъ «Концентрической учебникъ русской грамматики для русскихъ дѣтей, курс 1–4» (1873–1877); К. Д. Краевичъ «Каталогъ физического кабинета реальныхъ училищъ и гимназій», «Физика ежедневныхъ явленій» (1877).

Показчики: «Систематическій алфавитный указатель статей журнала «Семья и Школа» 1871–1876 годовъ включительно» (1877).

98. **Слѣпецъ:** Журналъ для обсужденія вопросовъ, касающихся улучшения быта слѣпыхъ. – Выходитъ ежемѣсячно.

Ред.: Г. П. Недлеръ (1894–1916), К. В. Малина (1917). – Санктъ-Петербургъ [Петроградъ – з 1914], 1883–1917: *Издание* Попечительства Императрицы Маріи Александровны о слѣпыхъ. *Тип.:* Ю. Штауфа (1894–1914), М. А. Александрова (1915), Я. Башмаковъ и К* (1916–1917).

Наявність у фондї:

1894 – Г. 6 № 1–12, 1895 – Г. 7 № 1–12, 1898 – Г. 10 № 1–12, 1900 – Г. 12 № 1–12, 1901 – Г. 13 № 1–12, 1902 – Г. 14 № 1–12, 1903 – Г. 15 № 1–12, 1904 – Г. 16 № 1–12, 1905 – Г. 17 № 1–12, 1906 – Г. 18 № 1–12, 1907 – Г. 19 № 1–12, 1908 – Г. 20 № 1–12, 1909 – Г. 21 № 1–12, 1910 – Г. 22 № 1–12, 1911 – Г. 23 № 1–12, 1912 – Г. 24 № 1–12, 1913 – Г. 25 № 1–12, 1914 – Г. 26 № 1–4, 6–12, 1915 – Г. 27 № 1–12, 1916 – Г. 28 № 1–12, 1917 – Г. 29 № 1–12.

Структура журналу: «Распоряженія Правительства; Общеі вопросы. Обсужденіе всѣхъ вопросовъ, относящихся до улучшения положенія слѣпыхъ: цѣли раціональнаго образованія и призрѣнія слѣпыхъ, принципы воспитанія и образованія, психологія, методы обученія, учебныя программы, учебныя пособія, организація заведеній, техническое образованіе, занятія и ремесла для слѣпыхъ, попеченіе объ окончившихъ ученіе слѣпцахъ, призрѣніе неспособныхъ къ труду слѣпыхъ, статистика; Окулистически-медицинскіе вопросы; Мѣры къ предупрежденію слѣпоты; Иностранная литература и заграничныя періодическія изданія о слѣпыхъ».

Публикаціи журналу: «Освещеніе новыхъ зданій Кіевскаго училища для слѣпыхъ»; «Какъ сохранить зрѣніе дѣтей и какъ дать слѣпому ребенку хорошее воспитаніе»; «Гимнастика для слѣпыхъ»; «Шрифтъ слѣпыхъ»; «Къ вопросу о производительности труда слѣпыхъ и сбытъ ихъ издѣлій»; Ф. Цехъ «Воспитаніе и обученіе слѣпыхъ»; «Къ вопросу о религіозно-нравственномъ воспитаніи дѣтей въ училищахъ для слѣпыхъ»; А. И. Червяковскій «Мысли о судьбѣ слѣпыхъ» та ін.

05 С 47

99. **Соколь:** Популярный Научно-Педагогическій журналъ, посвященный вопросамъ о физическомъ воспитаніи. – Выходитъ ежемѣсячно.

Ред. Дм. Кузьменко. – Москва, 1910–1914: *Изд.:* О. Вондрачекъ, Ф. Ольшаникъ, Д. П. Кузьменко, Э. Марешъ, О. Розгонъ, И. Голубевъ, П. Кумановъ. *Тип.* «Печатное Дѣло» Ф. Я. Бурче.

Наявність у фондї:

1910 – № 1.

Розділи журналу: Передовая статья; Научный отдѣлъ; Учебный отдѣлъ; Библиографическій отдѣлъ; Хроника; Спортъ; Смѣсь; Почтовый ящикъ; Отъ редакціи.

Публікації журналу: «Тѣлесныя упражненія и ихъ физиологическое вліяніе на организмъ человѣка»; «Сокольская гимнастическая система»; «Гимнастическія игры: прыжки, метаніе копья»; «Основатели сокольской идеи»; «Къ вопросу о постановкѣ гимнастики» та ін.

05 С 59

100. Техническое Образование: Педагогическій журналъ. – Выходить ежемѣсячно, кромѣ 4 лѣтнихъ мѣсяцевъ.

Ред. А. Г. Неболсинъ. – Санктъ-Петербургъ, 1892–1908: *Издаваемый* Постоянною Комиссіею по техническому образованію при Императорскомъ Русскомъ Техническомъ Обществѣ. *Тип.* И. Н. Скороходова (1899).

Наявність у фонді:

1899 – Г. 8 № 7, 8.

Структура журналу: «Правительственныя распоряженія; Хроника технического образованія въ Россіи и за границей. (Высшее, среднее и низшее техническое образованіе; ремесленное, коммерческое и мореходное образованіе, организація курсовъ, лекцій и вечерне-воскресныхъ школъ для рабочихъ; народныя чтенія, естественно-историческіе и промышленные музеи, выставки, съѣзды и т. п.); Статьи по вопросамъ технического и профессиональнаго образованія, по методикѣ и дидактикѣ технического и профессиональнаго образованія, по методикѣ и дидактикѣ технического обученія; Критика и библіографія».

Публікації журналу: «Дѣятельность Министерства Земледѣлія и Гос. Имуществъ по техническому образованію за пятый годъ его существованія (30 марта 1894 – 30 марта 1899 года)»; М. Г., С. В. «Мореходныя учебныя заведенія»; А. Скворцова, Н. Бураго «Къ вопросу о подготовкѣ кандидатовъ на преподавательскія должности въ высшихъ техническихъ учебныхъ заведеніяхъ» та ін.

Показчики: «Указатель статей, помѣщенныхъ въ журналѣ «Техническое Образование» за первое десятилѣтіе его существованія: окт. 1892 – сент. 1902» (СПб., 1903).

05 Т 38

101. Техническое и Коммерческое Образование: Педагогическій журналъ. – Выходить ежемѣсячно, кромѣ 4 лѣтнихъ мѣсяцевъ.

Ред.: А. Г. Неболсинъ (1910, 1914), А. Г. Неболсинъ и А. Н. Быковъ (1915–1916), А. Н. Быковъ (1917). – Санктъ-Петербургъ [Петроградъ – з 1914], 1908–1917: *Издаваемый* Постоянною Комиссіею по техническому образованію при Императорскомъ Русскомъ Техническомъ Обществѣ (1910 – 1917 № 2/3/4); *Издаваемый* Постоянною Комиссіею по техническому образованію при Русскомъ Техническомъ Обществѣ (1917 № 5/6/7/8). *Тип.:* М. А. Александрова (1910, 1914–1916), М. И. Акинфіева (1917).

Наявність у фонді:

1910 – Г. 19 № 6–8, 1914 – Г. 23 № 1, 2, 1915 – Г. 24 № 6–8, 1916 – Г. 25 № 1–4, 6/7, 1917 – Г. 26 № 1, 2/3/4, 5/6/7/8.

У 1892 –1908 рр. журнал виходив під назвою „Техническое Образование”.

Структура журналу: «Правительственныя распоряженія; Статьи по вопросам упомянутого образования. (Организация учебных заведений, учебныя планы и программы учебных курсовъ, методика и дидактика обучения; организация учебныхъ мастерскихъ; ремесленное ученичество и т. п.); Хроника технического и коммерческаго образования въ Россіи и за границей. (Организация учебныхъ заведений, курсовъ, лекцій и вечерне-воскресныхъ школь; народныя чтенія, естественно-историческіе и промышленные музеи, выставки, съѣзды и т. п.); Критика и библиографія; Приложенія: брошюры по техническимъ знаніямъ для народа и рабочихъ».

Публікації журналу: М. Кухаренко «Къ вопросу о промышленномъ образовании»; А. Н. Быковъ «Проектъ «Положенія о профессиональныхъ учебныхъ заведеніяхъ, классахъ и учебныхъ установленіяхъ Министерства Народнаго Просвѣщенія»; Д. Марголинъ «Къ вопросу объ учрежденіи Академіи техническихъ наукъ въ Кіевѣ»; Б. Фрометтъ «Кооперативное образование какъ новый типъ спеціального образования» та ін.

Показчики: Л. Г. Титовъ «Указатель статей, помѣщенныхъ въ журналѣ «Техническое и Коммерческое Образование» за второе десятилѣтіе его существованія: съ сент. 1902 г. по сент. 1912 г.» (СПб., 1912).

05 Т 38

102. Трудовое Воспитаніе: Журналь Россійскаго Общества педагогическаго ручного труда. – На первыхъ порахъ выходитъ 4 раза въ годъ.

Ред.-изд. К. Ю. Цируль. – Санктъ-Петербургъ, 1914: *Издаваемый* Правленіемъ Россійскаго Общества педагогическаго ручного труда. *Типо-литогр.* К. Биркенфельда.

Наявність у фонді:

1914 – Г. 1 № 1–4.

Структура журналу: «Законоположенія и распоряженія, статьи общаго содержанія, извѣстія о русскихъ школахъ, касающіяся педагогическаго ручного труда и практическаго воспитанія вообще; Хроника дѣятельности «Россійскаго Общества педагогическаго ручного труда»; Изъ практики обучения педагогическому ручному труду въ школахъ и семьѣ; Обзоръ книгъ, руководствъ, пособій и статей, касающихся педагогическаго ручного труда и практическаго воспитанія вообще. Приложенія (чертежи, рисунки, образцы)».

Публікації журналу: И. В. Эвергетовъ «Психологія дѣтства и ручной трудъ»; К. Ю. Цируль «Педагогическій ручной трудъ какъ средство художественнаго воспитанія»; «Враги ручного труда»; «Трудовое воспитаніе на Первомъ Всероссийскомъ съѣздѣ по вопросамъ народнаго образования».

У журналі містилися фоторепродукції творів живопису та скульптури, малюнки виробів художньої та кустарної промисловості.

Додатки: «Положеніє о III-лѣтнихъ курсахъ ручного труда для учителей и учительницъ, устраиваемыхъ Россійскимъ обществомъ педагогическаго ручного труда при СПб. Ларинской гимназій съ 16 іюня по 19 іюля 1914 года» (1914. – № 2). Фотоснимки съ образцовъ работъ по ручному труду.

05 Т 78

103. **Учитель:** Журналь для наставниковъ, родителей и всѣхъ желающихъ заниматься воспитаніємъ и обученіємъ дѣтей. – [Двотижневик].

Изд.-ред.: І. І. Паульсонъ, Н. Х. Вессель (1863), І. І. Паульсонъ (1865–1869). – Санктъ-Петербургъ, 1861–1870: *Изд.* Д. Е. Кожанчиковъ (1869). *Тип. и литогр.:* І. А. Горчакова (1863), І. Паульсона и К*. (1865), В. Безобразова и Комп. (1869).

Наявність у фонді:

1863 – Г. 3 № 1–12, 1865 – Г. 5 № 1–12, 1869 – Г. 8 № 1–24.

Педагогічний журнал присвячено початковому навчанню. «Учитель» друкував для народних учителів систематичні путівники з початкової освіти; методичні рекомендації щодо викладання окремих предметів; статті з основ дитячої психології. У бібліографічному розділі містилися кваліфіковані огляди-рецензії на дитячу і педагогічну літературу. Журнал знайомив з досягненнями зарубіжної, зокрема німецької, педагогічної думки, відстоював право на рівну освіту між хлопчиками і дівчатками, гендерну рівноправність (Ф. Бремер «По женскому вопросу». – 1870. – № 8).

У розділі «Справочный листокъ» розміщувалися: «...запросы и требования, предложения, библиографическія извѣстія; объявленія авторовъ, издателей и книгопродавцевъ объ учебныхъ пособіяхъ, педагогическихъ сочиненіяхъ, дѣтскихъ книгахъ, журналахъ» (1863. – № 1).

Публікації журналу: П. Рѣдкинъ «Педагогическое обозрѣніе»; Д. Михайловъ «Наглядное преподаваніє естествознанія»; В. Водовозовъ «Практическія занятія граматикою»; С. Русова «Проектъ новой свободной школы для Украины» та ін.

У виданні журналу також брали участь: Я. Г. Гуревичъ, Е. К. Кемницъ, Н. А. Корфъ, О. Ф. Миллеръ, А. Филибертъ.

Додатки: «Натуралистъ». Вѣстникъ естественныхъ наукъ и сельскаго хозяйства (1864–1867/68) [4 номери на рік]; «Чтеніє для юношества» (1864–1866) [24 номери на рік].

05 У 92

104. **Учитель:** Орган Руського Товариства Педагогічного (1889–1911/1912); Орган Українського Педагогічного Товариства. Педагогічно-науковий журнал (1912/1913–1913/1914). – Виходить 5. і 20. н. ст. кожного місяця (1909–1911 ч. 15/16), 20. н. ст. кожного місяця (1911 ч. 2 – 1913 ч. 11/12).

За ред. відповідає: Іван Чапельській (1889 ч. 1–3/4, 13–14, 1890 ч. 1–14), Олександр Барвінській (1889 ч. 5/6–12), Теофіл Грушкевич (1893–1903), Іван Чапельській (1904–1906), Іван Копач (1907–1908 ч. 1), Василь Щурат (1908 ч. 2 – 23/24 – 1910 ч. 1 – 3/4), Олександр Сушко (1910 ч. 5/6–23/24, 1911 ч. 1/2), Іван Ющишин (1911 ч. 3/4–15/16 – 1912 ч. 1, 8), Роман Дашнич Кульчицький

(1911/1912 ч. 2–4, 9–11/12). *Головний ред.* Іван Ющишин (1911/1912 ч. 2–7 – 1913/1914). *Відвічальний ред.* Р. Д. Кульчицький (1911/1912 ч. 5–7 – 1913/1914). *Редагує* І. Ющишин (1911/1912 ч. 9–11/12). – Львів, 1889–1914: *Вид.*: Руське Товариство Педагогічне (1889–1903, 1912 ч. 5–7), Редакційний комітет (1904–1911/1912), Українське Педагогічне Товариство (1912/1913–1913/1914). *Друк.*: Наукового Товариства імени Шевченка під зарядом Беднарського (1909 ч. 8/9–1911 ч. 5/6), Наукового Товариства імени Шевченка (1911 ч. 11/12 – 1913 ч. 11/12).

Наявність у фонді:

1909 – Р. 21 ч. 8/9 (май), 1910 – Р. 22 ч. 15/16 (серпень), ч. 18/19 (падолист), ч. 23/24 (грудень), 1911 – Р. 23 ч. 1/2 (січень), ч. 5/6 (март), ч. 11/12 (червень), ч. 15/16 (серпень), 1911 – Р. 24 ч. 2 (жовтень), ч. 4 (грудень), 1912 – Р. 24 ч. 5 (січень), ч. 6 (лютий), ч. 7 (март), 1912 – Р. 25 ч. 1 (вересень), ч. 2 (жовтень), ч. 3 (падолист), ч. 4 (грудень), 1913 – Р. 25 ч. 5 (січень), ч. 6 (лютий), ч. 7 (март), ч. 8 (цвітень), ч. 9 (май), ч. 10 (червень), ч. 11/12 (серпень).

Журнал виходив з кварталником «Науковий додаток».

Структура журналу: «Передовиці; Теорія виховання і народньої освіти; Організація шкільництва й шкільне законодавство; Статі, познакомлючі з усякими питаннями шкільного й домашнього виховання; Сучасне становище народньої освіти, школи і народнього учительства в усіх українських землях; Дидактика й методика; Хроніка діяльності просвітних товариств; Огляд українських і заграничних педагогічних журналів; Критика і бібліографія; Справи Редакції; Некрольоги; Оповідки й оголошення».

Публікації часопису: І. Ющишин «Ідея кооперації в педагогії», «Жан Жак Руссо», «Проект на зміну державного шкільного закону з дня 14. мая 1869»; І. Созанський «До історії народного шкільництва в рр. 1821–1838»; Я. Ф. Зеленкевич (Чепіга) «Суггестія і педагогія», «Вільна школа. Її ідеї й здійснення їх в практиці»; В. Вільшанська «Будуча жіноча виділова школа. Педагогічний нарис» та ін.

05 У 92

105. Учитель и Школа: Журналь общественно-педагогической. – [Двотижневик].

Ред.-изд. Я. Душечкинъ. – Санкт-Петербургъ [Петроградъ – з 1914], 1914–1915: *Издається* при участіи Постоянной комисіи по устройству курсовъ для учителей и СПб. [Петроградскаго – з 1914] Общества Народныхъ Университетовъ. *Тип.* П. П. Гершунина.

Наявність у фонді:

1914 – № 1–9, 15/16, 17/18, 21/22, 1915 – № 1–4, 7–12, 15–24.

Розділи журналу: Общє вопросы; Хроника; За границей; Новое въ наукѣ и техникѣ; Сообщенія съ мѣстъ; Списокъ книгъ, поступившихъ въ редакцію.

Публікації журналу: Г. Соломинъ «Второй Всероссийской съѣздъ им. К. Д. Ушинскаго»; В. Трофимовъ «Къ вопросу о реформѣ правописанія»; Ф. Жаровъ «Наглядныя пособія въ начальной школѣ»; З. Семчевская «Наука о воспитаніи» та ін.

Примітки: раніше журнал виходив під назвою «Учительское Дѣло» (1913).

05 У 92

106. Учительскій Вѣстникъ: Профессіональный, общественно-педагогическій и литературный журналъ. – Выходить ежемѣсячно, кромѣ іюня, іюля.

Ред. А. Ф. Бродская. – Оренбургъ, 1907–1917: *Издание* Общества взаимнаго вспомошествованія учащимъ и учившимъ въ начальныхъ училищахъ Оренбургской губерніи. *Тип.* Г. М. Мильбергъ.

Наявність у фонді:

1916 – Г. 9 № 1.

Основне завдання видання: «Освѣтитъ всѣ нужды учащихся и дать возможность имъ самимъ заявить о нихъ» (1916. – № 1. – С. 2 обкл.).

Структура журналу: «Жизнь и нужды учителя; Руководящія статьи по общимъ вопросамъ воспитанія и образования; Статьи по вопросамъ мѣстной школы; Земская дѣятельность въ Оренб. Губ. въ области народнаго образования; Внѣшкольное и дошкольное образование; Школьныя и народныя бібліотеки; Рецензіи; Корреспонденціи съ мѣсть; Законоположенія».

Публікації журналу: «Рѣчь В. П. Вахтерова при открытіи Общаго Собранія Московскаго областного Отдѣла Всероссийскаго Педагогическаго Общества 30 декабря 1915 г.»; В. Чугуевскій «Объ отмѣнѣ балльной системы»; И. Воскобойниковъ «Дефективныя дѣти и школа» та ін.

05 У 92

107. Учительское Дѣло: Извѣстія Постоянной Комиссіи по устройству курсовъ для учителей. – Выходить 12 номеровъ въ годъ.

Ред. Я. И. Душечкинъ. – Санктъ-Петербургъ, 1913: *Тип.* Т[оварищест]ва «Нашъ Вѣкъ».

Наявність у фонді:

1913 – Г. 3 № 4, 7/8, 9, 10.

У журналі друкувалися: «...статьи по общимъ вопросамъ школьнаго и внѣшкольнаго образования; методическія указанія по предметамъ курса начальной школы...; обзоры о положеніи народнаго образования за границей; руководящія статьи по различнымъ вопросамъ школьнаго дѣла; статьи и сообщенія учащихся по вопросамъ народнаго образования; бібліографія».

Публікації журналу: Я. Душечкинъ «Учительскій съѣздъ»; Ричардсонъ «Проблема образования и ея разрѣшеніе»; Е. Арволитаки «Школьный вопросъ на всероссійской гигиенической выставкѣ» та ін.

Примітки: Пізніше журнал виходив під назвою «Учитель и Школа» (1914–1915).

05 У 92

108. Учительське Слово: Орган «Взаїмної Помочи галицьких і

буковинських учителів і учительок». – Виходить двічі на місяць.

Відвічальний ред. Нестор Пшепюрський. – Львів, 1912–1914, 1916, 1918, 1920–1939: Друк. «Діло».

Наявність у фонді:

1914 – Ч. 12, 13, 14/15.

Розділи журналу: Від Редакції; Від видавництва; З діяльності окружних Відділів; З учительських віч і зборів; Дописи з краю; Всячина; Критика і бібліографія; Оголошення.

Публікації часопису: К. Гайковенко «Українська школа на Всеросійськiм з'їзді по народній освіті»; П. Городецький «Народне шкільництво на Волині»; «Народне вчительство і священство»; «Звіт з діяльності Товариства «Взаїмна поміч галицьких і буковинських учителів і учительок» за 1913 р.» та ін.

05 У 92

109. Физическое Обозрѣніе: Научно-популярный журналъ. – Выходитъ 6 номеровъ въ годъ.

Изд.-ред.: П. А. Зиловъ (1900–1905), Г. Г. Де-Метцъ (1906–1917). – Варшава (1900); Кієвъ (1906–1917), 1900–1917: *Тип.:* Варшавскаго Учебнаго Округа (1900–1906), С. В. Кульженко (1906–1917).

Наявність у фонді:

1900 – Т. 1 кн. 1–6, 1909 – Т. 10 кн. 1–6, 1910 – Т. 11 кн. 2–6, 1911 – Т. 12 кн. 1–6, 1912 – Т. 13 кн. 1–6, 1913 – Т. 14 кн. 1–6, 1914 – Т. 15 кн. 1–6, 1915 – Т. 16 кн. 1–6, 1916 – Т. 17 кн. 1–6.

На титульному аркуші номерів за 1906–1916 рр. зазначено: «Основанное заслуженнымъ профессоромъ П. А. Зиловымъ, издаваемое профессоромъ Г. Г. Де-Метцомъ».

Розділи журналу: Обзоры; Рѣчи и лекціи; Преподаваніе физики; Хроника; Исторія физики; Библиографія; Объявленія.

Видання рекомендовано науковцям, які працюють у галузі фундаментальної фізики, вчителям, учням старших класів.

Публікації журналу: Б. А. Шишковскій «Послѣднія открытія въ области радиоактивности»; Б. Ю. Кольбе «О современномъ состояніи преподаванія физики въ средне-учебныхъ заведеніяхъ въ Россіи»; А. Седжвикъ «Вліяніе науки на челоуѣческую жизнь» та ін.

05 Ф 50

110. Филологическія Записки: Журналъ, посвященный изслѣдованіямъ и разработкѣ разныхъ вопросовъ по языку, литературѣ и вообще по сравнительному языкознанію и славянскимъ нарѣчіямъ. – [Двомісячник].

Ред.-изд. А. Хованскій. – Воронежъ, 1860, 1862, 1864–1917: *Издаваемый* А. А. Хованскимъ. *Тип.* В. И. Исаева.

Наявність у фонді:

1893 – Кн. 1–6.

Розділи журналу: Исследования; Замѣтки учителей по учебно-методическимъ вопросамъ; Критика и библиографія по славянскимъ языкамъ; Перепечатки изъ различныхъ филологическихъ журналовъ.

Видання наукове за змістом. З журналом співпрацювали видатні вчені: Ф. И. Буслаевъ, А. А. Потебня, А. Н. Веселовскій, Н. А. Лавровскій, А. А. Котляревскій. На сторінках журналу друкувалися також статті студентів і вчителів про досвід викладання рідної мови і літератури в школі, виховну роботу.

Публікації журналу: Ю. Верещагинъ «Каковъ долженъ быть гимназическій учебникъ русской словесности?»; А. Барсовъ «Методика русскаго языка въ разказахъ и объясненіяхъ по литературнымъ образцамъ»; П. Адамовъ «Къ вопросу о русскомъ правописаніи»; Ю. Верещагинъ «Изученіе словесности въ нашихъ гимназіяхъ» та ін.

05 Ф 54

111. Художественно-Педагогическій Журналь: Двухнедѣльный иллюстрированный журналь.

Ред.-изд. А. Н. Смирновъ. *Второй ред.* Б. П. Лопатинъ (Б. Шуйскій) (1910). – Санктъ-Петербургъ, 1910–1914: *Тип.* Императорскаго училища глухонѣмыхъ.

Наявність у фонді:

1911 – № 1–24, 1912 – № 1–24, 1913 – № 1–24, 1914 – № 1–24.

Журнал раніше виходив під назвою «Вѣстникъ Учителей Рисованія» (1901–1909).

Розділи журналу: Художественное воспитаніе и эстетическое развитіе; Преподаваніе искусствъ; Искусство и жизнь; Рисунки дѣтей; Игрушки; Театръ; Кустарничество и ручной трудъ; Корреспонденціи; Библиографія; Объявленія.

Художньо-педагогічний журнал присвячено художній промисловості, мистецтву та художній освіті в сім'ї і школі. Журнал подавав велику кількість ілюстрацій, репродукцій живопису.

Публікації журналу: А. Щепинскій «Подготовка учащихся къ пониманію художественныхъ произведеній»; Л. Мейеръ «Преподаваніе рисованія во Франціи»; И. Костинъ «Педагогическій ручной трудъ и профессиональное ремесло въ школахъ Министерства Народнаго Просвѣщенія»; М. Вайсбейнъ «Первый Всероссийскій съѣздъ по вопросамъ народнаго образованія» та ін.

Додатки: У кожному номері журналу містилися «Рисунки для художественной и кустарной промышленности».

05 X 98

112. Церковно-Приходская Школа: Ежемѣсячный журналь (1887–1902); Ежемѣсячный педагогическій журналь (1903–1906).

Ред. П. Игнатовичъ. – Кіевъ, 1887–1906: *Издаваемый* при Кіевскомъ Епархіальномъ Училищномъ Совѣтѣ. *Тип.:* Кіево-Печерской Успенской Лавры (1887–1888), С. В. Кульженко (1889–1906).

Наявність у фонді:

1887 – Кн. 1–3, 1889 – Кн. 7–11, 1890 – Кн. 4–8, 1903 – Кн. 8–12, 1904 – Кн. 1–12, 1905 – Кн. 1–4, 1906 – Кн. 2–12.

Структура журналу: «Опредѣленія Святѣйшаго Синода и распоряженія Училищнаго Совѣта при Св. Синодѣ; Распоряженія Кіевскаго и другихъ Епархіальныхъ Училищныхъ Совѣтовъ; Церковно-приходскія школы въ Россіи и другихъ государствахъ; Свѣдѣнія о церковно-приходскихъ школахъ въ Кіевской и другихъ епархіяхъ; Методическія и дидактическія статьи по предметамъ обученія и воспитанія...; Изъ школьнаго міра; Мнѣнія духовной и свѣтской періодической печати о лучшей постановкѣ учебно-воспитательнаго дѣла въ церковно-приходскихъ и вообще народныхъ школахъ; Православные праздники, ихъ исторія и значеніе; Разказы изъ священной исторіи Вѣтхаго и Новаго Завѣтовъ; Краткія извлеченія изъ твореній святыхъ отцевъ и учителей Церкви; Библіографія; Замѣтки».

Публікації журналу: Т. Лубенець «Какъ удобнѣе начинать обученіе грамотѣ: съ церковно-славянскаго чтенія или русскаго», «Обученіе грамотѣ. Вступительные уроки»; Г. Когутовскій «Объ учительницахъ въ начальныхъ школахъ»; А. Сосновскій «Память. Значеніе ея въ учебно-воспитательномъ отношеніи»; Е. Пановъ «Воспитательное значеніе семьи»; П. К. «Педагогическое обозрѣніе» та ін.

05 Ц 44

113. Чтенія въ Императорскомъ Обществѣ Исторіи и Древностей Россійскихъ при Московскомъ Университетѣ.

Ред. О. М. Бодянскій. – Москва, 1845–1848: Университетская *тип.*

Наявність у фондї:

1846 – № 1–3, 1847 – № 1, 2, 4, 6–8, 1848 – № 5, 6.

У 1837–1844 рр. журнал виходив під назвою «Русскій Историческій Сборникъ», у 1849–1857 рр. – «Временникъ Императорскаго Московскаго Общества Исторіи и Древностей Россійскихъ».

Розділи журналу: Изслѣдованія Членовъ Общества и другихъ; Матеріялы отечественные; Матеріялы иностранные, въ подлинникѣ или переводѣ; Смѣсь историческаго, археологическаго и подобнаго содержанія.

У журналі друкувалися протоколи засідань товариства, статті, документи з історії, літератури, етнографії, географії, археології; дослідження старослов'янської, давньоруської і української писемності. У виданні вперше було опубліковано деякі документи і рукописи М. М. Карамзіна, О. С. Пушкіна, М. В. Гоголя та ін.

Публікації журналу: С. Соловьевъ «Объ отношеніяхъ Новгорода къ великимъ князьямъ»; А. Кубаревъ «О Патерикѣ Печерскомъ»; Ю. Венелинъ «О времени рожденія славянской азбуки»; Г. Конискій «Исторія Руссовъ, или Малой Россіи» та ін.

Показчики: «Указатель къ повременнымъ изданіямъ Общества Исторіи и Древностей Россійскихъ при Имп. Московскомъ Университетѣ за 50 лѣтъ.

1815–1865 гг.» (М., 1866) . Приложение къ «Русскому архиву» (1866. – № 11, 12); С. А. Бѣлокуровъ «Указатель по всемъ періодическимъ изданіямъ Имп. Общества Исторіи и Древностей Россійскихъ при Имп. Московскомъ Университетѣ по 1915 г. изд. «Чтенія въ Обществѣ Исторіи и Древностей Россійскихъ при Московскомъ Университетѣ» (1916. – Кн. 2. – С. 257); И. Е. Забелинъ «Списокъ и указатель трудовъ, изслѣдованій и матеріаловъ, напечатанныхъ въ повременныхъ изданіяхъ Имп. Общества Исторіи и Древностей Россійскихъ при Имп. Московскомъ Университетѣ. Отд. 1. Списокъ трудовъ (1815–1883)» (М., 1884; то же 1884–1888 гг.). Съ присовокупленіемъ историческаго очерка деятельности общества съ 1804 по 1884 годы (М., 1889).

05 Ч- 77

114. **Шляхи:** Орган Українського студентства (1913–1914); Півмісячник літератури і громадського життя (1915); Ілюстрований півмісячник літератури і громадського життя (1916 ч. 3/4–19/22); Ілюстрований місячник літератури, мистецтва і громадського життя (1916 ч. 23/26 – 1918). – Виходить два рази в місяць (1913–1914); з кінцем кожного півмісяця (1915–1916, 1918).

Ред.-вид. Федь Федорців. – Львів, 1913–1918: *Видає* Видавництво «Шляхи» у Львові (1918). *Друк.:* А. Гольдмана (1915–1916 ч. 6), Ставропігійського Інституту під управою Ю. Сидорака (1916 ч. 7/8–1918).

Наявність у фонді:

1915 – Р. 2 ч. 2, 1916 – Р. 3 ч. 3/4, 5, 6, 7/8, 9/10, 11, 12/14, 15/16, 17/18, 19/22, 23/26, 1917 – Р. 4 зш. 1/2, 5/8, 9/10.

Розділи журналу: публіцистичний (статті на загальні теми й події українського життя); літературно-критичний (поезії, нариси, новели, оповідання, повісті, романи, драми, літературні огляди, характеристики письменників, рецензії); науковий (статті по історії філософії, природничим наукам); мистецький (статті про музику, театр, малярство, архітектуру).

У виданні «Шляхів» брали участь такі відомі письменники й публіцисти, як С. Балеї, В. Бирчак, М. Голубець, Д. Донцов, Р. Заклинський, П. Карманський, О. Луцький, В. Пачовський, В. Щурат, М. Яцків та ін.

Публікації видання: М. Голубець «Нариси з історії українського мистецтва»; «Про університет у Царгороді»; «За національну школу на Україні»; С. Балеї «З психології творчости Шевченка» та ін.

05 Ш 70

115. **Ясная Поляна. Школа:** Журналь педагогическій. – [Місячник].

Изд.-ред гр. Л. Н. Толстой. – Москва, 1862: *Тип.:* Каткова и К* (1862 № 1–10), Имп. Моск. Университета (1862 № 11, 12).

Наявність у фонді:

1862 – № 1–12.

Журнал виходив у Москві впродовж 1862 р. щомісячно. Видання складалося з двох окремих випусків: «Ясная поляна. Школа. Журналь педагогическій» та «Ясная поляна. Книжки для дѣтей». Програму журналу сформульовано Л. Толстим так: «Школа будет заключать в себе статьи

педагогические. Книжка будет содержать статьи народные, т. е. удобопонятные и занимательные для народа. Вот вся наша программа. С той лишь особенностью, что, по нашему убеждению, педагогика есть наука опытная, а не отвлеченная и что для народа, по выражению Песталоцци, самое лучшее только как раз в пору» («Русская периодическая печать (1702–1894)». – М., 1959. – С. 433). Л. Толстой рішуче відкидав офіційну педагогіку, засновану на муштрі і зубрінні, висував теорію «вільного виховання». Вважаючи, що зміст уроків повинен визначатися виключно інтересами дітей, він критикував навчальні програми, розклад, оцінювання знань і екзаменів, покарання і заохочення, шкільну дисципліну. Крім теоретико-педагогічних матеріалів, у журналі друкувалися статті вчителів, головним чином Толстовських шкіл, про їх досвід роботи за системою вільного виховання.

Публікації журналу: Графъ Левъ Толстой «Прогрессъ и опредѣленіе образованія», «Воспитаніе и образованіе», «Проектъ общаго плана устройства народныхъ училищъ»; «Объ общественной дѣятельности на поприщѣ народнаго образованія»; Скворцовъ «Свобода школы»; Ф. Даниловъ «Свободное образованіе взрослыхъ простолюдиновъ»; «О народномъ образованіи» та ін.

05 Я 82

Алфавітний покажчик назв журналів

Бюллетени справочного бюро Отдѣла Народнаго Образованія Самарской Губерн. Земской Управы. – Самара, 1914	1
Бюллетень Отдѣла Народнаго Образованія Уфимской Губернской Земской Управы. – Уфа, 1915–1916	2
Вѣстникъ Воспитанія. – М., 1890–1917	3
Вѣстникъ Знанія. – СПб., 1903–1918	4
Вѣстникъ Народнаго Образованія. – СПб. (Пг. – з 1914), 1911–1916	5
Вѣстникъ Образованія и Воспитанія. – Казань, 1914–1916	6
Вѣстникъ Общества Распространенія Просвѣщенія между евреями въ Россіи. – СПб., 1910–1913	7
Вѣстникъ Психологіи, криминальной антропологіи и гипнотизма. – СПб., 1904–1911	8
Вѣстникъ Славянства. – Казань, К., 1888–1896	9
Вѣстникъ Учителей.– СПб., 1906	10
Вѣстникъ Харьковскаго Историко-Филологическаго Общества.– Х., 1911–1914	11
Вѣстникъ Школы. – СПб., 1914–1916	12
Вѣстникъ Юго-Западной и Западной Россіи.– К., 1862–1863	13
Внѣшкольное Образованіе. – СПб., 1914	14
Вольный Университетъ. – СПб., 1914	15
Вопросы Народнаго Образованія. – СПб., 1912–1913	16
Вопросы Философіи и Психологіи. – М., 1889–1918	17
Воспитаніе. – СПб., 1860–1863	18
Воспитаніе и Обученіе. – СПб. (Пг. – з 1914), 1877–1917	19
Всходы. – СПб., 1896–1917	20
Газетка для дѣтей и юношества. – М., 1910–1915	21
Гимназія. – Ревель, 1888–1900	22
Городской и Сельскій Учитель. – Казань, 1894–1900	23
Грамотей. – СПб., М., 1861–1876	24
Дѣтскій Отдыхъ. – М., 1881–1907	25
Дѣтскій Садъ. – СПб., 1866–1876	26
Для Народнаго Учителя. – М., 1907–1917	27
Дошкольное Воспитаніе. – К., 1911–1917	28
Ежегодникъ Внѣшкольнаго Образованія. – М., 1907	29
Ежегодникъ Народной Школы. – М., 1908	30
Ежегодникъ С.-Петербуркскаго Восьмикласснаго Коммерческаго Училища въ Лѣсномъ. – СПб., 1908	31
Ежегодникъ Экспериментальной Педагогіки. – СПб. [Пг. – з 1914], 1908–1914	32
Естествознаніе и Географія. – М., 1896–1917	33

Женское Образование. – СПб., 1876–1891	34
Журналь для Воспитанія. – СПб., 1857–1859	35
Журналь Министерства Народнаго Просвѣщенія. – СПб. [Пг. – з 1914], 1834–1917	36
Западно-Русская Начальная Школа. – К., 1906–1917	37
Записки Императорской Академіи Наукъ. – СПб., 1862–1895	38
Записки Наукового Товариства імени Шевченка. – Львів, 1892 – 1937	39
Записки Українського Наукового Товариства в Київі. – К., 1908–1914	40
Записки Учителя. – М., 1881–1885	41
Земство и Народное Образование. – СПб., 1914	42
Знаніе для Всѣхъ. – СПб. [Пг. – з 1914], 1913–1917	43
Извѣстія Общества Преподавателей Графическихъ Искусствъ, состоящаго подъ Августѣйшимъ Покровительствомъ Ея Императорскаго Высочества Великой Княгини Маріи Павловны. – М., 1907–1916	44
Извѣстія по Народному Образованію. – СПб. [Пг. – з 1914], 1904 – 1917	45
Кіевская Старина. – К., 1882–1906	46
Лѣтопись Средней Школы. – Пг., 1915	47
Літературно-Науковий Вістник. – Львів, К. – Львів, 1898–1914, 1917–1919, 1922–1932	48
Математическое Образование. – М., 1912–[1917]	49
Материнская Школа. – СПб., 1912, 1914	50
Маякъ. – СПб., 1840–1845	51
Маякъ. – М., 1914–1916	52
На Помощь Матерямъ. – СПб., 1894–1902, 1904	53
Наглядное Обученіе. – М., 1907–1908	54
Народная Школа. – СПб., 1869–1889	55
Народная Школа. – Пг., 1916	56
Народное Образование. – СПб. [Пг. – з 1914], 1896–1917	57
Народное Образование. – М., 1911–[1917]	58
Народное Образование въ Виленскомъ Учебномъ Округѣ. – Вильна, 1901–1915	59
Народный Учитель. – Кишиневъ, К., М., 1906–1917	60
Наука и Школа. – Харьковъ, 1915–1916	61
Научный Историческій Журналь. – СПб., 1913–1914	62
Начальное Обученіе. – Казань, 1901–1917	63
Наша Школа. – Львів, Львів – Чернівці, 1909–1914, 1916–1918	64
Новости Дѣтской Литературы. – М., 1911–1916	65
Обновленіе Школы. – СПб., СПб. – Варшава, 1911–1915	66
Образованіе. – СПб., 1892–1909	67

Основа. – СПб., 1861–1862	68
Педагогическая Хроника. – СПб., 1878–1885	69
Педагогическій Вѣстникъ Московскаго Учебнаго Округа: Официальныя Извѣстія. – М., 1914–1917	70
Педагогическій Вѣстникъ Московскаго Учебнаго Округа: Средняя и низшая школа. – М., 1911–1917	71
Педагогическій журналъ для учащихся народныхъ школъ Полтавской губерніи; Педагогичний журналъ для вчителів початкових шкіл Полтавщини. – Полтава, 1914–1917	72
Педагогическій Листокъ. – СПб., М., 1871–1885, 1892–1918	73
Педагогическій Музей. – СПб., 1875–1880	74
Педагогическій Сборникъ. – СПб. (Пг. – з 1914), 1864–1918	75
Педагогическія Извѣстія. – М., 1917–[?]	76
Педагогическое Дѣло. – Гродно, 1911–1914	77
Педагогическое Обзорѣніе. – М., 1912–1915	78
Правда. – Львів, 1867– 1870, 1872–1880, 1884, 1888–1898	79
Природа въ Школѣ. – М., 1907	80
Просвѣщеніе. – М., 1907	81
Профессиональное Образование. – Пг., 1915–1917	82
Психологическое Обзорѣніе. – М., 1917	83
Психологія и Дѣти. – М., 1917	84
Радуга. – Ревель, СПб., 1832–1833, 1863–1867	85
Разсвѣтъ. – СПб., 1859–1862	86
Родникъ. – СПб. [Пг. – з 1914], 1882–1917	87
Родной Языкъ въ Школѣ. – Ярославль, 1914–1917	88
Русская Школа. – СПб. [Пг. – з 1914], 1890–1917	89
Русскій Начальный Учитель. – СПб., 1880–1911	90
Русскій Педагогическій Вѣстникъ. – СПб., 1857–1861	91
Русскій Филологическій Вѣстникъ. – Варшава, М., Пг., Казань, 1879–1918	92
С.-Петербургскій Земскій Вѣстникъ (1903–1913); Петроградскій Земскій Вѣстникъ. – СПб. [Пг. – з 1914], 1903–[1917]	93
Свѣтло. – К., 1910–1914	94
Свободное Воспитаніе. – М., 1907–1918	95
Семейное Воспитаніе. – Астрахань, 1911–1914	96
Семья и Школа. – СПб., 1871–1888	97
Слѣпецъ. – СПб. [Пг. – з 1914], 1883–1917	98
Соколь. – М., 1910–1914	99
Техническое Образование. – СПб., 1892–1908	100
Техническое и Коммерческое Образование. – СПб. [Пг. – з 1914], 1908–1917	101
Трудовое Воспитаніе. – СПб., 1914	102

Учитель. – СПб., 1861–1870	103
Учитель. – Львів, 1889–1914	104
Учитель и Школа. – СПб. [Пг. – з 1914], 1914–1915	105
Учительській Вѣстникъ. – Оренбургъ, 1907–1917	106
Учительское Дѣло. – СПб., 1913	107
Учительське Слово. – Львів, 1912–1914, 1916, 1918, 1920–1939	108
Физическое Обозрѣніе. – Варшава, К., 1900–1917	109
Филологическія Записки. – Воронежъ, 1860, 1862, 1864–1917	110
Художественно-Педагогическій Журналь. – СПб., 1910–1914	111
Церковно-Приходская Школа. – К., 1887–1906	112
Чтенія въ Императорскомъ Обществѣ Исторіи и Древностей Россійскихъ при Московскомъ Университетѣ. – М., 1845–1848	113
Шляхи. – Львів, 1913–1918	114
Ясная Поляна. Школа. – М., 1862	115

Хронологічний покажчик журналів

1832–1833, 1863–1867	85	Радуга
1834–1917	36	Журналь Министерства Народнаго Просвѣщенія
1840–1845	51	Маякъ
1845–1848	113	Чтенія въ Императорскомъ Обществѣ Исторіи и Древностей Россійскихъ при Московскомъ Университетѣ
1857–1859	35	Журналь для Воспитанія
1857–1861	91	Русскій Педагогическій Вѣстникъ
1859–1862	86	Разсвѣтъ
1860–1863	18	Воспитаніе
1860, 1862, 1864–1917	110	Филологическія Записки
1861–1862	68	Основа
1861–1870	103	Учитель
1861–1876	24	Грамотей
1862	115	Ясная Поляна. Школа
1862–1863	13	Вѣстникъ Юго-Западной и Западной Россіи
1862–1895	38	Записки Императорской Академіи Наукъ
1864–1918	75	Педагогическій Сборникъ
1866–1876	26	Дѣтскій Садъ
1867–1870, 1872–1880, 1884, 1888–1898	79	Правда
1869–1889	55	Народная Школа
1871–1885, 1892–1918	73	Педагогическій Листокъ
1871–1888	97	Семья и Школа
1875–1880	74	Педагогическій Музей
1876–1891	34	Женское Образованіе
1877–1917	19	Воспитаніе и Обученіе
1878–1885	69	Педагогическая Хроника
1879–1918	92	Русскій Филологическій Вѣстникъ
1880–1911	90	Русскій Начальный Учитель
1881–1885	41	Записки Учителя
1881–1907	25	Дѣтскій Отдыхъ
1882–1906	46	Кіевская Старина
1882–1917	87	Родникъ
1883–1917	98	Слѣпецъ
1887–1906	112	Церковно-Приходская Школа
1888–1896	9	Вѣстникъ Славянства

1888–1900	22	Гимназія
1889–1914	104	Учитель
1889–1918	17	Вопросы Философіи и Психологіи
1890–1917	3	Вѣстникъ Воспитанія
1890–1917	89	Русская Школа
1892–1908	100	Техническое Образование
1892–1909	67	Образование
1892–1937	39	Записки Наукового Товариства імени Шевченка
1894–1900	23	Городской и Сельскій Учитель
1894–1902, 1904	53	На Помощь Матерямъ
1896–1917	20	Всходы
1896–1917	33	Естествознание и Географія
1896–1917	57	Народное Образование
1898–1914, 1917–1919, 1922– 1932	48	Літературно-Науковий Вістник
1900–1917	109	Физическое Обозрѣніе
1901–1915	59	Народное Образование въ Виленскомъ Учебномъ Округѣ
1901–1917	63	Начальное Обучение
1903–[1917]	93	С.-Петербургскій Земскій Вѣстникъ; Петроградскій Земскій Вѣстникъ
1903–1918	4	Вѣстникъ Знанія
1904–1911	8	Вѣстникъ Психологіи, криминальной антропологіи и гипнотизма
1904–1917	45	Извѣстія по Народному Образованію
1906	10	Вѣстникъ Учителей
1906–1917	37	Западно-Русская Начальная Школа
1906–1917	60	Народный Учитель
1907	29	Ежегодникъ Внѣшкольнаго Образованія
1907	80	Природа въ Школѣ
1907	81	Просвѣщеніе
1907–1908	54	Наглядное Обучение
1907–1916	44	Извѣстія Общества Преподавателей Графическихъ Искусствъ, состоящаго подъ Августѣйшимъ Покровительствомъ Ея Императорскаго Высочества

1907–1917	27	Великой Княгини Маріи Павловны Для Народнаго Учителя
1907–1917	106	Учительскій Вѣстникъ
1907–1918	95	Свободное Воспитаніе
1908	30	Ежегодникъ Народной Школы
1908	31	Ежегодникъ С.-Петербургскаго Восьмикласснаго Коммерческаго Училища въ Лѣсномъ
1908–1914	32	Ежегодникъ Экспериментальной Педагогики
1908–1914	40	Записки Українського Наукового Товариства в Київі
1908–1917	101	Техническое и Коммерческое Образованіе
1909–1914, 1916–1918	64	Наша Школа
1910–1913	7	Вѣстникъ Общества Распространенія Просвѣщенія между евреями въ Россіи
1910–1914	94	Свѣтло
1910–1914	99	Соколь
1910–1914	111	Художественно-Педагогическій Журналь
1910–1915	21	Газетка для дѣтей и юношества
1911–1914	11	Вѣстникъ Харьковскаго Историко- Филологическаго Общества
1911–1914	77	Педагогическое Дѣло
1911–1914	96	Семейное Воспитаніе
1911–1915	66	Обновленіе Школы
1911–1916	5	Вѣстникъ Народнаго Образованія
1911–1916	65	Новости Дѣтской Литературы
1911–1917	28	Дошкольное Воспитаніе
1911–[1917]	58	Народное Образованіе
1911–1917	71	Педагогическій Вѣстникъ Московскаго Учебнаго Округа: Средняя и низшая школа
1912–1913	16	Вопросы Народнаго Образованія
1912, 1914	50	Материнская Школа
1912–1915	78	Педагогическое Обозрѣніе
1912–[1917]	49	Математическое Образованіе
1912–1914, 1916, 1918, 1920– 1939	108	Учительське Слово
1913	107	Учительское Дѣло
1913–1914	62	Научный Историческій Журналь

1913–1917	43	Знаніє для Всѣхъ
1913–1918	114	Шляхи
1914	1	Бюллетени справочнаго бюро Отдѣла Народнаго Образованія Самарской Губерн. Земской Управы
1914	14	Внѣшкольное Образование
1914	15	Вольный Университетъ
1914	42	Земство и Народное Образование
1914	102	Трудовое Воспитаніє
1914–1915	105	Учитель и Школа
1914–1916	6	Вѣстникъ Образованія и Воспитанія
1914–1916	12	Вѣстникъ Школы
1914–1916	52	Маякъ
1914–1917	70	Педагогическій Вѣстникъ Московскаго Учебнаго Округа: Официальныя Извѣстія
1914–1917	72	Педагогическій журналъ для учащихъ народныхъ школъ Полтавской губерніи; Педагогичный журналъ для вчителів початкових шкіл Полтавщини
1914–1917	88	Родной Языкъ въ Школѣ
1915	47	Лѣтопись Средней Школы
1915–1916	2	Бюллетень Отдѣла Народнаго Образованія Уфимской Губернской Земской Управы
1915–1916	61	Наука и Школа
1915–1917	82	Профессіональное Образование
1916	56	Народная Школа
1917– [?]	76	Педагогическія Извѣстія
1917	83	Психологическое Обозрѣніє
1917	84	Психологія и Дѣти

Іменний покажчик редакторів та видавців

Абрикосовъ А. А.	17
Аверинцевъ И. В.	44
Агапить, еп.	37
Алферовъ А. А.	70
Альмедингенъ А.	19, 87
Альмедингенъ Е. Н.	19, 87
Альмедингенъ Н. А.	19, 87
Альмедингенъ Т.	19, 87
Алябьевъ Н. И.	24
Амвросій, архим.	37
Анастасіевъ А. <i>див.</i> Анастасіевъ А. И.	
Анастасіевъ А. И.	23, 63
Барвінський В.	79
Барвінській О.	104
Бѣлозерская Н.	19
Бѣлозерскій В. М.	68
Березинъ Н. И.	47
Березинський А.	79
Берсъ П. А.	25
Бехтеревъ В.М., акад.	8
Битнеръ В. В.	4
Богословскій А. Н.	50
Богоявленскій В.	6
Бодянскій О. М.	113
Борковський О.	48
Бороздина Е.	19, 26
Бродская А. Ф.	106
Бурачекъ С. А.	51
Быковъ А. Н.	101
Бюргеръ А.	85
Валяевъ А. Ф.	14, 42
Варавва М. П.	33
Василенко М.	40
Васильевъ Н. В.	78
Василевскій И. М.	67
Васильевскій В. Г.	36
Вахтеровъ В. П.	81
Вейнбергъ Б. П.	80
Веселовський С.	48
Вессель Н. <i>див.</i> Вессель Н. Х.	
Вессель Н. Х.	75, 103

Ветуховъ А. В.	11
Волокитинъ А.	82
Вондрачекъ О.	99
Вышнеградскій Н.	91
Галкинъ М. М.	44
Гамалѣй К. М.	46
Георгіевскій А. И.	36
Гехтер М.	48
Гнатюк В.	48
Говорскій К.	13
Голубевъ И.	99
Гольцевъ В. А.	17
Горбуновъ Л. Н.	52
Горбунова М. В.	52
Горбуновъ-Посадовъ И. И.	52, 95
Горскій К. Н.	44
Григоровичъ А.	91
Гротъ Н. Я.	17
Грушевскій М.	39, 40, 48
Грушкевич Т.	104
Гуревичъ Я. Г.	89
Гуревичъ Я. Я.	89
Гурьевъ П.	91
Данельскій И. Н.	72
Дернова-Ярмоленко А.	96
Димитрій, еп.	37
Діденко П.	94
Душечкинъ Я. <i>див.</i> Душечкинъ Я. И.	
Душечкинъ Я. И.	15, 105, 107
Евсѣевъ И. Е.	44
Евтушевскій В. А.	55
Ефронъ И. А.	62
Жебелевъ С. А.	45
Зачиняевъ А.	66
Зиловъ П. А.	109
Ивакинъ Н. Н.	44
Ивановъ А. И.	44
Ивановъ Е. М.	11

Ивановскій В. Н.	17
Ивановскій Я. И.	24
Иванцовъ Н. А.	17
Игнатовичъ П.	112
Исаенковъ Вл.	71
Истоминъ В. К.	25
Истомина Н. А.	25
Казанцевъ П.	1, 76
Карѣевъ Н. И., проф.	62
Карскій Е. Ф.	92
Каршевъ Д. А.	67
Кассіановъ А.	85
Качановскій В., проф.	9
Кейзеръ Ф. Ф.	18
Кивлицкій Е.	46
Кирчів Павло	79
Кнебель І. Н.	54
Кноррингъ Н. Н.	61
Кожанчиковъ Д. Е.	103
Колмогоровъ А. И.	65
Колосовъ М. А.	92
Коншинъ А. Н.	95
Копач І.	104
Коропачинскій П.	2
Корсаковъ С. С.	17
Краевичъ К. <i>див.</i> Краевичъ К. Д.	
Краевичъ К. Д.	69, 97
Красицький Ф.	48
Кревецъкий Ів.	64
Кремпинъ В.	86
Кузьменко Дм.	99
Кузьменко Д. П.	99
Кульманъ Н. К., проф.	47
Кульчицький Р. Д.	104
Кумановъ П.	99
Кушнеревъ И. Н.	24
Латышевъ В. А.	90
Латышева Е. В.	90
Лашкевичъ А. С.	46
Лебедевъ А. М.	88
Лебединцевъ Ф. Г.	46
Лидерсъ В. О.	77
Лиліенфельдъ-Тоаль П. П.	93

Лисенко О.	48
Лопатинъ Б. П. (Шуйскій Б.)	111
Лопатинъ Л. М.	17
Лубенець Н. Д.	28
Майковъ Л. Н.	36
Маковой Осип	48
Малина К. В.	98
Марешъ Э.	99
Мѣдниковъ Ф. Н.	55
Меллеръ-Закомельскій В. В.	93
Де-Метцъ Г. Г.	109
Мироносицкій П.	57
Михайловъ Н. Ф., д-р	3
Михальчук К.	40
Модзалевскій К. Н.	69, 97
Молчановъ В.	67
Монвижъ-Монтвидъ Э.	20
Моревъ Н.	19, 87
Науменко В. П.	46
Неболсинъ А. Г.	100, 101
Недлеръ Г. П.	98
Нечаевъ А. П.	32
Никоновъ С. М.	59
Ноаковскій С. В.	44
Озерецковскій Н. Я.	36
Ольшаникъ Ф.	99
Осмоловскій А. Д.	60
Остолоповъ Н. Ф.	36
Острогорскій А. Н.	73, 75
Острогорскій А. Я.	67
Острогорскій В. П.	19, 73
Павель, еп.	37
Павлуцький Г.	40
Панафидина А. С.	21
Паульсонъ І. И.	103
Пашковъ И. П.	44
Пашковъ П. П.	44
Перетц В.	40
Пѣшкова-Толивѣрова А.	53
Покровскій Е. А., д-р	3

Поповъ А.	19
Попова-Лаврова Е. В.	25
Преображенскій В. П.	17
Проскурякова Е. Ф.	5, 56
Пшєпурскій Нестор	108
Пятковскій А. П.	55
Радловъ Э. Л.	36, 45
Радосавльевичъ П. Р.	66
Райковъ Б. Е.	31
Резвой М. Д.	93
Роговъ П. И.	74
Розгонъ О.	99
Румянцевъ Н. Е.	32
Русова С.	94
Савва В. И.	11
Сахаровъ И. Н.	81
Серебениковъ В. С., проф.	8
Симашко Юл. <i>див.</i> Симашко Ю. И.	
Симашко Ю. И.	69, 97
Симоновъ И. С.	75
Симоновичъ А.	26
Сиповскій В. Д.	34, 67
Скворцовъ И. В.	12
Смирновъ А. И.	92
Смирновъ А. Н.	111
Смирновъ О. Н.	60
Смирнова Л. П.	60
Сойкинъ П. П.	43
Соколовъ В. Д.	81
Соколовъ Н. М.	10, 31
Соловьевъ Вл. С.	17
Соловьевъ И. М.	84
Соловьевъ С. В., проф.	11
Старицька М.	94
Старицька-Черняхівська Л.	48
Сумцовъ Н. Ф.	11
Сушко О.	104
Сысоева Е. <i>див.</i> Сысоева Е. А.	
Сысоева Е. А.	19, 87
Тихомировъ Д. И.	73
Тихомирова Е. Н.	73
Токарскій А. А.	17

Толмачевъ В.	26
Толстой Л. Н., гр.	115
Томашівський Стефан	64
Трегубовъ Е. К.	46
Трубецкой С. Н., кн.	17
Тулуповъ Н. В.	27, 76
Уггль В.	19, 26
Умовъ Н. А.	17
Успенскій М. И.	16
Федорцівъ Федь	114
Феокистовъ Е. М.	36
Фирсовъ Н. Н.	86
Флеровъ А. А.	70, 71
Флеровъ В. А.	76
Франко І.	48
Хованскій А.	110
Цинкъ Х.	41
Цируль К. Ю.	102
Чапельскій І.	104
Чарнолускій В. И.	5, 29, 30, 56
Челпановъ Г.	83
Черкасенко С.	94
Чеховъ Н. В.	54
Чечулинъ Н. Д.	45
Чистяковъ І. И.	49
Чумиковъ А. А.	18, 35
Шерстюк Г.	94
Шерстюк Л.	94
Шестаковъ П. М.	27
Шпетъ Г.	83
Щурат В.	104
Эйгеръ Я. Б.	7
Юнгмейстеръ Ю. А.	51
Юцишин І.	104
Янчевецкій Г.	22

**Алфавітний покажчик друкарень,
видавничих організацій, установ і видавництв**

Акинфіева М. И., тип.; Петроградъ	101
Акц. Общ. Брокгаузъ-Ефронъ, тип.; СПб.	8, 62
Александрова М. А., тип.; СПб. (Петроградъ)	32, 89, 98, 101
Алекс.-Невск. Общ. Трезв., тип; СПб.	66
Анзимилова и Никольскаго, тип.; М.	60
«Артель Печатнаго Дѣла», тип.; Вильна	59
Балашева В. С., тип., тип. и литогр.; СПб.	36, 74, 75, 90
«Балашевъ В. С. и К*», тип.; СПб.	36, 67, 90
Барського П., друк.; К.– Львів	48
Башмаковъ Я. и К*, изд., тип.; Петроградъ	47, 98
Безобразова В. и К*, тип., тип. и литогр.; СПб.	69, 97, 103
Биркенфельда К., типо-литогр.; СПб.	102
Бр. В. и И. Линникъ, тип.; Петроградъ	19
Варшавскаго Учебнаго Округа, тип.; Варшава, К.	92, 109
Васильева А. В., типо-литогр.; М.	73
Васильева А. В. и К*, типо-литогр.; СПб.	73
Вахромѣева Е. Ф., типо-литогр.; Ярославль	88
Вейерманъ А., тип.; СПб.	19
Веймара Эдуарда, тип.; СПб.	91
«Вѣстника Знанія» В. Битнера, изд-во; СПб.	4
Виленскимъ Учебнымъ Округомъ, изд.; Вильна	59
Вингебера К., тип.; СПб.	51
Волчанинова М. Г., тип.; М.	3, 73
Вольфа Б. М., тип., типо-литогр.; СПб. (Петроградъ)	5, 10, 31, 53, 56, 67
Всероссійскій Городской Союзъ, изд.; М.	76
Вульфа К., тип.; СПб.	86
Газ. «Бессарабская Жизнь», тип.; Кишиневъ	60
Ганзбурга Л. Я., тип.; СПб.	50
Гатцукъ Вяч., тип.; М.	73
Гершунина П. П., тип.; СПб. (Петроградъ)	105
Гиричь Н. А., тип.; К.	46
Головина В. И., печатня; СПб.	36, 97
Гольдберга А. А., коммерческая скоропечатня; СПб.	16
Гольдмана А., друк.; Львів	114
Гоппе Э., тип.; СПб.	19
Городская тип.; М.	58
Горчакова И. А., тип. и литогр.; СПб.	103
Грачева В. и К*, тип.; СПб.	18

Губернскаго Земства, тип.; Самара	1
Давиденко А., аренд. Л. Штамомъ, тип.; К.	46
Давиденко И. и А., тип.; К.	13
Демакова В. О., тип.; СПб.	34, 73
Демиса Леонида, тип.; СПб.	91
Департамента Удѣловъ, тип.; СПб.	26
«Діло», друк.; Львів	108
Добродѣева С. Е., тип.; СПб.	55
Евдокимова Е., тип.; СПб.	19
Екатерининская тип.; Петроградъ	89
«Ефимовъ И., Желудкова Н. и К*», типо-литогр. Т./Д.; М.	84
Земкевича М. и Ноаковскаго В., тип.; Варшава	92
Земкевича Михаила, тип.; Варшава	92
Земкевичъ Маріи, тип.; Варшава	92
«Земская Школа», книгоизд-во; СПб.	42
Имп. Моск. Университета, тип.; М.	115
Императорскаго Университета, типо-литогр.; Казань	23, 63
Императорскаго Университета Св. Владиміра	
Н. Т. Корчакъ-Новицкаго, тип.; К.	46
Императорскаго Университета Св. Владиміра Акц. Общ.	
Н. Т. Корчакъ-Новицкаго тип.; К.	37, 46
Императорскаго Училища глухонѣмыхъ, тип.; СПб.	111
Императорской Академіи Наукъ, тип.; СПб.	36, 38
Исаева В. И., тип.; Воронежъ	110
Казанскаго Университета, типо-литогр.; Казань	63
Карцева А. А., Коммисіонера Императорскаго Общества	
Любителей Естествознанія, тип.; М.	41
Каспари А., тип.; СПб.	97
Каткова и К*, тип.; М.	115
К-во «Задруга», изд.; М.	84
Киршбаума В. Ф., тип.; Петроградъ	82
Кіево-Печерской Успенской Лавры, тип.; К.	112
Кіевскаго Епархіального Училищнаго Совѣта, изд.; К.	37
Кіевскаго Общества народныхъ дѣтскихъ садовъ, изд.; К.	28
Коммерческая скоропеч.; СПб.	20
Котомина А. М., тип.; СПб.	97
Корчакъ-Новицкаго Г. Т., тип.; К.	46
Кулиша П. А., тип.; СПб.	68

Кулиша П. А. и Тиблена и К* , тип.; СПб.	68
Кульженко С. В., тип.; К.	109, 112
Кушнеревъ И. Н. и К* , тип., типо-литогр.; М., К.	3, 28, 52
Лисснера Г. и Собко Д., тип.; М.	70, 71
Лопашова С. А., тип.; М.	65
Лурье I. и К* , тип.; СПб.	7
Мамонтова А. И. и К* , тип.; М.	24
Марковича Г. И., электр. тип.; Полтава	46
Мартынова П. В., тип.; СПб.	90
Мейлаховича З. Д., типо-литогр.; Гродно	77
Меньшова К. Л., тип.; М.	73
Меркульева П. П., тип.; М., СПб.	73, 97
Милевскаго К. Н., тип.; К.	9
Мильбергъ Г. М., тип.; Оренбургъ	106
Министерства Путей Сообщенія (А. Бенке), тип.; СПб.	97
Министерства Внутреннихъ Дѣлъ, тип.; Петроградъ	75
Московскаго Городскаго Управленія, изд.; М.	58
Московскаго Изд-ва «Копѣйка», тип.; М.	60
Московскаго Психологическаго Общества, изд.; М.	17
Московскаго Психологическаго Общества при содѣйствіи С.-Петербуржскаго Философскаго Общества, изд.; М.	17
«Московская» типо-литогр. Торг. Дома П. Федосѣевъ и А. Семиныхъ, тип.; М.	60
«Московская», типо-литогр.; М.	60
Московскій областной отдѣлъ Лиги Образованія, изд.; М.	81
«Моск. Печатное Производство Вл. Венгерова», тип.; М.	65
«Мысль», тип. и цинк. Т./д. Меснянкинъ Н. П. и К* ; М.	65
«Народное Изд-во», тип.; М.	60
Наслѣдниками Покровскаго Е. А., изд.; М.	3
Наслѣдниковъ Лашкевича А. С., изд.; К.	46
Наукове Товариство ім. Шевченка, видає; Львів	48
Наукового Товариства ім. Шевченка, друк.; Львів	104
Наукового Товариства ім. Шевченка під зарядом К. Беднарського, друк.; Львів	39, 48, 64, 104
«Новая Школа», изд.; СПб.	66
«Обновленіе Школы» худож. печатня журн.; СПб.– Варшава	66
«Общественная Польза», тип.; М.	60

Общества взаимнаго вспомошествованія учащимъ и учившимъ въ начальныхъ училищахъ Оренбургской губернии, изд.; Оренбургъ	106
Огризко Юсафата, тип.; СПб.	36
Орлова А. В., тип.; Петроградъ	92
Отдѣломъ Промышленныхъ Училищъ Министерства Народнаго Просвѣщенія, изд.; Петроградъ	82
Панафидиной А. С., книгоизд-во; М.	21
Паульсона I. и К*, тип. и литогр.; СПб.	75, 103
1-й Петроградской Трудовой Артели, тип.; Петроградъ	47
Першої Київської Друкарської Спілки, друк.; К.	40, 48, 94
«Петръ Барскій», тип.; К.	60
Петроградскаго Губернскаго Земства, изд.; Петроградъ	93
Петр. Союза Потреб. Об-въ, тип.; Петроградъ	19
«Печатное Дѣло», тип.; Харьковъ	11, 61
«Печатное Дѣло» Бурче Ф. Я., тип.; М.	99
«Печатное Дѣло», Т./Д., тип.; М.	65
Пожидаевой Л. В., тип.; М.	60
Полтавскаго Губернскаго Земства, изд.; Полтава	72
Полтавської Губерніальної Управи, вид.; Полтава	72
Попечительства Императрицы Маріи Александровны о слѣпыхъ, изд.; СПб. (Петроградъ)	98
Попова М. А., тип.; СПб.	55
Постоянною Комиссіею по техническому образованію при Императорскомъ Русскомъ Техническомъ Обществѣ, изд.; СПб.	100, 101
Постоянною Комиссіею по техническому образованію при Русскомъ Техническомъ Обществѣ, изд.; Петроградъ	101
Правленіе Общества Преподавателей Графическихъ Искусствъ, изд.; М.	44
Правленіемъ Россійскаго Общества педагогическаго ручного труда, изд.; СПб.	102
Праца Эдуарда, тип.; СПб.	35
При гимназій 2-ой группы преподавателей, изд.; Харьковъ	61
При главномъ управленіи военно-учебныхъ заведеній, изд.; СПб.	75
При Дѣтской Библіотекѣ Бердниковой М. В., изд-во; М.	65
При Казанскомъ Учебномъ Округѣ, изд-во; Казань	6
При Кіевскомъ Епархіальномъ Училищномъ Совѣтѣ, изд.; К.	112
При С.-Петербургскихъ женскихъ гимназіяхъ, изд.; СПб.	34
При Управленіи Казанскаго Учебнаго Округа, изд.; Казань	63

При участіи Постоянной комиссіи по устройству курсовъ для учителей и СПб. [Петроградскаго – з 1914] Общества Народныхъ Университетовъ, изд.; СПб. (Петроградъ)	105
При участіи Отдѣла Дѣтскаго Чтенія Комиссіи по организаціи домашняго чтенія при Учебн. Отд. М. О. Р. Т. З., изд.; М.	65
Пряшникова П. К., типо-литогр.; М.	73
«Разсвѣтъ», тип.; СПб.	14
Ретгера К. К., тип.; СПб.	97
Римана Ю. Я., типо-литогр.; СПб.	19
Рихтеръ В. Ф., типо-литогр.; М.	3
Рогальскаго и К*, тип.; СПб.	36
«Родникъ», тип.; СПб. (Петроградъ)	19, 87
«Русскій Починъ», тип., электро-тип.; Вильна	59
Руське Товариство Педагогічне, вид. Львів	104
Сенатская тип.; СПб. (Петроградъ)	36, 45
Синодальная тип.; СПб., М.	57, 92
Скороходова И. Н., тип.; СПб.	89, 100
Снегиревой А. И., печатня; М.	49
Совѣта Р. и С. Д. Василеостр. Района, тип.; Петроградъ	92
Сойкина П. П., тип.; СПб.(Петроградъ)	43,90
СПб. акц. общ. печ. дѣла въ Россіи Е. Евдокимовъ, тип.; СПб.	19, 87
СПб. Губернскаго Земства, изд.; СПб.	93
СПб. Обществомъ Грамотности, изд.; СПб.	16
Ставропігійського Інституту під управою Ю. Сидорака, друк.; Львів	114
Стасюлевича М. М., тип. и литогр.; СПб. (Петроградъ)	75
Степанова С., тип. и литогр.; Спб.	75
Сущинскаго Ф. С., тип.; СПб.	19, 26, 36
Сыркина А. Г., тип.; Вильна	59
Тиблена Н. и Комп., тип.; СПб.	68
Товариства імени Шевченка під зарядом К. Беднарського, друк.; Львів	79
Т[оварищест]ва И. Н. Кушнеревъ и К*, тип., типо-литогр.; К., М.	17, 28, 52, 54, 95
Т[оварищест]ва Марксъ А. Ф., тип.; СПб.	66
Т[оварищест]ва «Нашъ Вѣкъ», тип.; СПб.	107
Т[оварищест]ва И. Д. Сытина, тип.; тип. и изд.; М.	27, 29, 30, 80, 81, 82

Т[оварищест]ва И. Д. Сытина, изд.; СПб.	12
Т[оварищест]а «Художественная Печатня», тип.; Петроградъ	75
Т[оварищест]во тип. Мамонтова А. И.; М.	78, 83
Т[оварищест]во скоропеч. Левенсонъ А. А.; М. «Т[оварищест]во художественной печати»; СПб.	44, 70, 71, 76 4
Т-го Дома «М. В. Балдинъ и К*», тип.; М.	65
Торговаго Дома Московское Изд-во «Копѣйка», тип.; М.	60
Траншеля А., тип. и литогр.; тип. и хромогр.; СПб.	55, 97
Тренке и Фюсно, тип.; СПб. (Петроградъ)	93
Уггла В., изд.; СПб.	26
Українське Педагогічне Товариство, вид.; Львів «Український Учитель», вид-во; К.	104 94
Українсько-руська видавнича спілка у Львові, вид.	48
Университетская тип.; К., М.	13, 33, 113
Университетская тип. (М. Катковъ); М.	25
Училища Глухонѣмыхъ, тип.; СПб.	67
Училищнаго Совѣта при Святѣйшемъ Синодѣ, изд.; СПб.	57
Фену Н. О. и К*, изд.; СПб.	74
Флейтмана И., тип.; М.	25
Фришберга И. Л., электр. типо-литогр.; Полтава	72
Хана М. А., тип.; Спб.	55
Центральная тип.; Казань	6, 63
Чоколова І., друк.; К.	40
Шліомовича Э. въ Кишиневѣ, тип. «Шляхи», вид-во; Львів	60 114
Шмидтъ, книгопечатня; Петроградъ	47
Шредера, тип.; СПб.	19
Штауфа Ю., тип.; СПб. (Петроградъ)	98
Электрическая тип. Т[оварищест]ва «Печать»; Уфа «Энергія», типо-литогр.; СПб.	2 42
Эстляндскаго Губернскаго Правленія, печатня; Ревель	22
Эттингера М., тип.; СПб.	85

Показчик місць видань

Астрахань	96
Варшава	66, 92, 109
Вильна	59
Воронежъ	110
Гродно	77
Казань	6, 9, 23, 63, 92
Кишиневъ	60
Кієвъ (Київ)	9, 13, 28, 37, 40, 46, 48, 60, 94, 109, 112
Львів	39, 48, 64, 79, 104, 108, 114
Москва	3, 17, 21, 24, 25, 27, 29, 30, 33, 41, 44, 49, 52, 54, 58, 60, 65, 70, 71, 73, 76, 78, 80, 81, 83, 84, 92, 95, 99, 113, 115
Оренбургъ	106
Петроградъ див. Санктъ- Петербургъ	
Полтава	46, 72
Ревель	22, 85
Самара	1
Санктъ- Петербургъ (Петроградъ)	4, 5, 7, 8, 10, 12, 14, 15, 16, 18, 19, 20, 24, 26, 31, 32, 34, 35, 36, 38, 42, 43, 45, 47, 50, 51, 53, 55, 56, 57, 62, 66, 67, 68, 69, 73, 74, 75, 82, 85, 86, 87, 89, 90, 91, 92, 93, 97, 98, 100, 101, 102, 103, 105, 107, 111
Уфа	2
Харьковъ	11, 61
Чернівці	64
Ярославль	88

СПИСОК СКОРОЧЕНЬ

авт. – автор	л-ра – література
алф. – алфавіт	літ. – літературний
арк. – аркуш	м. – місто
б-ка – бібліотека	М. – Москва
бібліогр. – бібліографія	Пг. – Петроград
вид. – видавець	пер. – переклад
вид-во – видавництво	ред. – редактор
вип. – випуск	р. (рр.) – рік (роки)
від. – відділ	розд. – розділ
в. – вік	СПб. – Санкт-Петербург
гл. – глава	с. – сторінка
деф. – дефект	ст. – століття
доп. – доповнено	та ін. – та інші
зб. – збірник	табл. – таблиця
изд. – издатель	т-во – товариство
изд-во – издательство	т. – том
ім. – імені	уклад. – укладач
ін-т – інститут	укр. – український
іст. – історичний	упоряд. – упорядник
к. – карта	ч. – частина
К. – Київ	
кн. – книга	

Зміст

Зайченко І. В. Педагогічна журналістика – визначне освітньо-культурне й педагогічне явище	
Від упорядників	
Бібліографія	
Алфавітний покажчик назв журналів	
Хронологічний покажчик журналів	
Іменний покажчик редакторів і видавців	
Алфавітний покажчик друкарень, видавництв, видавничих організацій і установ	
Покажчик місць видань	
Список скорочень	

Наукове видання

**ЖУРНАЛИ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОЇ ТЕМАТИКИ
XIX – початку XX ст.
З ФОНДУ
ДЕРЖАВНОЇ НАУКОВО-ПЕДАГОГІЧНОЇ БІБЛІОТЕКИ
УКРАЇНИ
імені В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО**

Історико-бібліографічне дослідження

Редактор *Домбровська Л. В.*
Комп'ютерна верстка *Циганчук Т. Ю.*
Комп'ютерний набір *Бондарчук О. Б.*